

Fondul Social European

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Analiză de impact privind politicile publice actuale în domeniul educației timpurii în România și la nivel european

1

Centrul pentru Educație
și Drepturile Omului

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Cuprins

I. Descrierea proiectului.....	4
II. Metodologia cercetării sociale pentru Studiul de impact Educație Timpurie	6
II. A. Metodologia analizei surselor secundare (Desk Research)	7
II. B. Metodologia Studiului privind percepția actorilor locali implicați în educația timpurie a copiilor din creșele din România cu privire la politicile publice actuale în domeniul educației timpurii și aplicarea acestora în România	9
II. C. Metodologia Analizei de bune practici privind aplicarea politicilor publice în domeniul educației.....	13
III. Analiza surselor secundare - legislație și politici publice aplicabile	14
III. A. Cadru legislativ	14
III. B. Proiecte și strategii	23
III. C. Date statistice privind unitățile de educație antepreșcolară	32
III. D. Concluzii	35
IV. Studiu privind percepția actorilor locali implicați în educația timpurie a copiilor din creșele din România (ONG-uri, autorități publice locale etc.) cu privire la politicile publice actuale în domeniul educației timpurii și aplicarea acestora în România.....	37
IV. A. Rezultatele studiului cantitativ.....	37
IV. B. Rezultatele studiului calitativ	62

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

V. Analiza bunelor practici privind aplicarea politicilor publice în domeniul educației timpurii la nivel european și propunerea unor mecanisme și instrumente de monitorizare și evaluare a politicilor publice în domeniul educației timpurii și aplicarea acestora în România	81
V. A. Studiu de caz - Italia	81
V. B. Studiu de caz - Spania	90
V. C. Studiu de caz - Franța	97
V. D. Studiu de caz - Slovenia	105
V. E. Studiu de caz - Finlanda	111
VI. Bune practici relevante pentru Educația timpurie din România	119
VI. A. Bune practici pentru dezvoltarea calitativă a sistemului antepreșcolar - Proiecte și materiale educaționale	119
VI. B. Bune practici pentru dezvoltarea calitativă a sistemului antepreșcolar - Integrarea grupurilor vulnerabile și susținerea diversității culturale	125
VI. C. Bune practici pentru dezvoltarea cantitativă a sistemului antepreșcolar - Infrastructură și program	128
VII. Concluzii generale	134
VIII. Bibliografie	136
IX. Anexe	144
Anexa nr.1 - Ghid interviu - Educația timpurie a copiilor din creșe	144
Anexa nr.2 - Chestionar - Educația timpurie a copiilor din creșe	147

Fondul Social European

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

I. Descrierea proiectului

Proiectul „Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie” este cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente și implementat de Asociația Centrul pentru Educație și Drepturile Omului, în parteneriat cu Universitatea 1 Decembrie 1918 din Alba-Iulia.

Obiectivul general al proiectului este „dezvoltarea capacitații Asociației CEDO pentru a se implica în formularea și promovarea unei propunerii de politică publică alternativă la politicile inițiate de Guvern în domeniul educației timpurii, prin instruirea a 30 de persoane din cadrul organizației în domeniul politicilor publice.

Prezentul raport de cercetare implică realizarea unei analize de impact asupra politicilor publice actuale în domeniul educației timpurii în România și la nivel european, cu scopul de a identifica bune practici și posibilități de îmbunătățire a legislației în domeniu prin formularea de propuneri de politici publice alternative la cele inițiate de Guvern.

Fondul Social European

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Obiectivele cercetării:

- Investigarea percepției asupra politicilor publice actuale la nivel de educație timpurie ale specialiștilor în domeniu;
- Identificarea principalelor probleme și blocaje în implementarea politicilor publice actuale în domeniul educației timpurii;
- Identificarea de soluții alternative la politicile publice actuale în domeniul educației timpurii;
- Investigarea modului cum se aplică politicile publice actuale în educația timpurie;
- Identificarea principalelor nevoi ale beneficiarilor privind politicile publice în domeniul educației timpurii;
- Identificarea de bune practici din programele și politicile publice în domeniu aplicate în minim 5 state europene.

II. Metodologia cercetării sociale pentru Studiul de impact Educație Timpurie

Metodologia utilizată este mixtă, incluzând metode de cercetare complementare pentru atingerea obiectivului studiului de impact.

În practica sociologică, metodele de cercetare calitative sunt folosite pentru înțelegerea în profunzime a unui subiect abordat, iar cele cantitative sunt utilizate pentru testarea ipotezelor și cuantificarea diferitelor aspecte relevante.

În cadrul acestui studiu au fost selectate surse diferite de expertiză în domeniul educației timpurii, asigurându-se o cunoaștere exhaustivă a situației educației timpurii în România.

Obiectivul general al studiului îl reprezintă evaluarea impactului politicilor în domeniul educației timpurii în România, prin realizarea unui studiu de impact la nivel național și european privind educația timpurie a copiilor din creșe, cu scopul de a identifica bune practici și posibilități de îmbunătățire a legislației în domeniu prin formularea de propuneri de politici publice alternative la cele inițiate de Guvern. În acest scop, este necesar a fi consultate atât cadrul legislativ actual și politicile publice actuale, cât și percepțiile și experiența actorilor implicați în domeniul educației timpurii a copiilor din creșele din România: ONG-uri, autorități publice locale, etc. cu privire la domeniul educației timpurii în România.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

II. A. Metodologia analizei surselor secundare (Desk Research)

Analiza de tip desk research reprezintă o metodă de cercetare ce se bazează pe colectarea informațiilor deja existente. Principalele caracteristici ale acesteia sunt reprezentate de obiectivitate, caracter sistematic și complementaritatea cantitativ-calitativ.

În cadrul Studiului de impact privind politicile publice din domeniul educației timpurii în România, documentarea de birou a fost utilizată în scopul prezentării situației actuale la nivel de documente și date privind educația timpurie a copiilor în creșe în România.

Unul dintre avantajele realizării documentației de birou este acela al oportunității de a descoperi și alte surse și informații relevante, ce sunt prezentate în cadrul surselor de date deja identificate.

Printre datele și sursele de documentare identificate se regăsesc în:

- Numărul creșelor urban/rural și numărul creșelor pe județe/regiuni; pentru identificarea numărului unităților administrative de învățământ ante preșcolar și alte date conexe din surse oficiale (ex: Institutul Național de Statistică, rapoarte oficiale);
- Cadru legislativ și politici publice:
 - Legea educației naționale nr. 1/2001, cu modificările și completările ulterioare;
 - Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu modificările și privind completările ulterioare;
 - Legea nr.263/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea creșelor, cu modificările și completările ulterioare;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- Hotărârea de Guvern nr.1252/2012 de aprobare a Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor servicii de educație timpurie ante preșcolară;
- *Etc.*
- Strategii și recomandări relevante pentru domeniul educației timpurii în creșele din România:
 - *Finalitățile și efectele introducerii educației timpurii în sistemul românesc de educație*, MEN, 2006;
 - *Manual pentru evaluarea ex-ante a politicilor educaționale*, MEN, 2009;
 - *Educația timpurie și rolul ei în dezvoltarea socio-economică*, Universitatea București, 2013;
 - *Stadiul implementării Strategiei privind educația timpurie și analiza practicilor promițătoare în educația timpurie din România*, UNICEF, 2015;
 - *Studiu de cercetare cu privire la educația parentală și nevoia de servicii de sprijin pentru părinți*, UNICEF și granturi elvețiene, 2016;
 - *Etc.*

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

II. B. Metodologia Studiului privind percepția actorilor locali implicați în educația timpurie a copiilor din creșele din România cu privire la politicile publice actuale în domeniul educației timpurii și aplicarea acestora în România

Ancheta sociologică a fost utilizată pentru identificarea percepțiilor actorilor locali implicați în educația timpurie a copiilor din creșele din România.

Obiectivele atinse de ancheta sociologică sunt următoarele:

- Investigarea percepției asupra politicilor publice actuale la nivel de educație timpurie ale specialiștilor în domeniu;
- Identificarea principalelor probleme și blocaje în implementarea politicilor publice actuale în domeniul educației timpurii;
- Investigarea modului în care se aplică politicile publice actuale în educația timpurie;
- Identificarea principalelor nevoi ale beneficiarilor privind politicile publice în domeniul educației timpurii;
- Identificarea de soluții alternative la politicile publice actuale în domeniul educației timpurii (în cadrul cercetării calitative).

II. B. 1. Metodologia anchetei sociologice pe bază de chestionar

Această metodă de cercetare este o metodă cantitativă ce urmărește cuantificarea informațiilor colectate. Astfel, cel mai util instrument de cercetare ce poate fi utilizat este chestionarul cu întrebări închise.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Numărul de chestionare realizate este de 177. Acestea au fost aplicate telefonic cu reprezentanți ai grupului țintă.

Grup țintă este reprezentat de specialiști în educație timpurie: reprezentanți ai ONG-urilor, partenerilor sociali, autorităților și instituțiilor publice implicate în dezvoltarea educației timpurii în România.

Eșantionarea a fost aleatorie stratificată pe regiuni. Grupul țintă a fost proporțional pe regiuni, mai precis minim 20 de persoane din cadrul fiecărei regiuni de dezvoltare. Eșantionarea a fost realizată și în funcție de pregătirea și ocupația specialiștilor în educație timpurie, asigurându-se următoarele condiții:

- 10% parteneri sociali (17 persoane) în eșantion;
- 20% reprezentanți ai autorităților publice (34 persoane) în eșantion.

Instrumentul de cercetare (chestionarul) a abordat următoarele teme:

- Implementarea politicilor publice și strategiilor în educația timpurie: nevoi identificate la nivelul politicilor publice și al strategiilor; nivelul de cunoaștere al actelor normative din domeniu; inițiative europene, regionale sau locale.
- Infrastructura în educația timpurie: necesități privind infrastructura; diferențele dintre cerere și ofertă în cazul înscrierilor în grădinițe (pe regiuni de dezvoltare).
- Personalul calificat din domeniu: situația personalului calificat; dezbateri pe marginea lipsei de personal în domeniu.
- Deosebirile între mediul urban și rural în acest domeniu.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- Aspecte relevante privind curriculumul în educația timpurie: diferențierea conceptului de îngrijire de cel de educație (percepții); respectarea curriculumului.
- Problematika incluziunii sociale: accesul copiilor din mediile vulnerabile; măsuri pentru creșterea accesului copiilor din mediile vulnerabile.
- Informarea părinților privind beneficiile și importanța educației timpurii.
- Nivel socio-educational al familiilor din care sunt înregistrați sau nu sunt înregistrați copiii în creșe.

Chestionarele au fost aplicate telefonic prin metoda CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing). Culegerea datelor pentru studiul cantitativ a avut loc în perioada 11.12.2018 -19.12.2018.

Cele 177 de chestionare au fost aplicate telefonic în cadrul call centerului de către operatori de interviu specializați. Aceștia au contactat persoanele relevante pentru domeniul educației timpurii selectate anterior.

Înainte de a începe colectarea propriu-zisă a datelor, operatorii de interviu au fost instruiți pentru a obține o calitate crescută a datelor colectate: li s-a prezentat chestionarul și au primit feedback constructiv din partea coordonatorului de call center pe tot parcursul proiectului. Operatorii de call center au fost instruiți să se încadreze într-un termen optim de realizare a chestionarelor și să utilizeze un discurs potrivit subiectului și persoanelor abordate telefonic.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

II. B. 2. Metodologia anchetei sociologice pe bază de interviu

Această metodă de cercetare este o metodă calitativă, ce urmărește identificarea percepțiilor, opiniilor și cunoștințelor actorilor locali implicați în educația timpurie, într-o manieră intensivă.

Grupul țintă a fost reprezentat de decidenți din rândul ONG-urilor, partenerilor sociali, autorităților și instituțiilor publice implicate în dezvoltarea educației timpurii în România.

În cadrul studiului calitativ au fost realizate două interviuri pentru fiecare regiune de dezvoltare.

Instrumentul de cercetare: Ghidul de interviu semi structurat, intensiv a conținut următoarele teme:

1. Percepții privind strategiile în domeniul educației timpurii;
2. Percepții privind probleme în educația timpurie;
3. Nevoile în educația timpurie (la nivel de infrastructură, curriculum, informare, acces, incluziune socială etc.);
4. Nivel de satisfacție privind modul în care se implementează politicile, strategiile etc.;
5. Detalii despre măsurile regionale și locale în domeniul educației timpurii
Exemple de bune practici (dacă este cazul);

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

6. Soluții alternative la politicile actuale;
7. Recomandări pentru mecanismul de consultare și politica publică alternativă.

Metoda de realizare e interviurilor: Interviurile au fost realizate față în față și telefonic cu specialiști în domeniul educației timpurii în România. Dat fiind caracterul semi structurat al interviurilor, interviuatul a fost încurajat să realizeze și alte comentarii, cât timp acestea sunt de interes pentru subiectul discuției. Interviul semi structurat a oferit posibilitatea realizării adăugirilor ce nu au fost prevăzute la momentul realizării grilei de interviu.

Perioada de colectare a datelor: 8.01.2019 -22.01.2019

II. C. Metodologia Analizei de bune practici privind aplicarea politicilor publice în domeniul educației

Această metodă de cercetare a avut drept obiectiv identificarea de bune practici din programele și politici publice în domeniu aplicate în 5 state europene. În urma analizei au fost realizate propuneri de mecanisme și instrumente de monitorizare și evaluare a politicilor publice în domeniul educației timpurii și aplicarea acestora în România.

Analiza bunelor practici s-a realizat la nivelul următoarelor state: Spania, Italia Franța, Slovenia și Finlanda și a urmărit următoarele aspecte:

- Prezentarea politicilor publice aplicate și statisticilor relevante (număr de copii, instituții) în domeniu în fiecare stat în parte;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- Analiza dezbaterilor în domeniu, dacă este cazul;
- Analiza de soluții alternative la creșe, dacă este cazul;
- Prezentarea și analiza punctelor tari și punctelor slabe ale strategiilor. Particularități ale fiecărui sistem.
- Elaborarea de recomandări care pot fi aplicabile în sistemul din România.

III. Analiza surselor secundare - legislație și politici publice aplicabile

III. A. Cadru legislativ

Educația timpurie beneficiază, în prezent, de un cadru legislativ ce reglementează conținutul acesteia și modalitățile de funcționare a unităților în cadrul cărora se desfășoară. Astfel, în cele ce urmează, vom detalia câteva dintre cele mai importante astfel de reglementări: Legea educației naționale nr. 1/2001, Legea nr. 263/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea creșelor, cu modificările și completările ulterioare și Hotărârea de Guvern nr.1252/2012 de aprobare a Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor servicii de educație timpurie ante preșcolară.

Legea educației naționale nr. 1/2001¹ reprezintă cadrul normativ ce reglementează activitățile de educație desfășurate la nivel național, pe toate nivelurile. Deși nu reprezintă un cadru normativ ce își concentrează atenția doar asupra educației timpurii, adresate categoriei de vârstă antepreșcolară, Legea educației

¹ Disponibilă online la <https://www.edu.ro/>;

naționale nr. 1/2001 reprezintă un reper pentru fundamentarea educației timpurii, trasând principalele direcții în ceea ce privește conținutul furnizat de aceasta, definirea și organizarea activităților unităților ce furnizează acest tip de educație.

Printre primele mențiuni realizate cu privire la educația timpurie o reprezintă secțiunea a 2-a, art. 27 ce reglementează sfera de activitate a educației antepreșcolare, precizând următoarele:

Al. 1: Educația antepreșcolară se organizează în creșe și, după caz, în grădinițe și în centre de zi.

Al. 2: Organizarea unităților de educație timpurie antepreșcolară, conținutul educativ, standardele de calitate și metodologia de organizare ale acestora se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, inițiată de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, în termen de maximum 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Al. 3: Asigurarea personalului didactic necesar desfășurării educației antepreșcolare se face de către autoritățile administrației publice locale, împreună cu inspectoratele școlare, cu respectarea standardelor de calitate și a legislației în vigoare.

Al. 4: Tipurile și modalitățile de finanțare a serviciilor de educație timpurie antepreșcolară se reglementează prin hotărâre a Guvernului, în termen de maximum 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi. Finanțarea din resurse publice se poate acorda numai furnizorilor de servicii de educație timpurie acreditați, de stat sau privați.

Al. 5: Acreditarea furnizorilor de educație timpurie antepreșcolară se realizează în conformitate cu prevederile metodologiei elaborate de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului și Ministerul Sănătății.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Al. 6: Statul sprijină educația timpurie, ca parte componentă a învățării pe tot parcursul vieții, prin acordarea unor cupoane sociale. Acestea vor fi acordate în scop educațional, conform legislației în domeniul asistenței sociale, în funcție de veniturile familiei, din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale.

Al. 7: Modalitatea de acordare a cupoanelor sociale prevăzute la alin. (6) se stabilește prin norme metodologice adoptate prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale.

Cap. 6, Secțiunea 1, Art. 83, al. 1 precizează faptul că antepreșcolarii (precum și preșcolarii sau elevii) beneficiază de asistență medicală, psihologică și logopedică gratuită, în cabinete medicale, psihologice și logopedice școlare ori în unități medicale de stat.

De asemenea, Titlul 1-Dispoziții generale, art. 12 stipulează faptul că statul susține antepreșcolarii, preșcolarii, elevii și studenții cu probleme și nevoi sociale, precum și pe aceia cu cerințe educaționale speciale.

Legea nr.263/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea creșelor, cu modificările și completările ulterioare² reprezintă unul dintre cadrele legislative ce reglementează, în mod direct, funcționarea activității creșelor. Aflăm astfel următoarele informații de interes privind definirea creșelor, înființarea acestora și entitățile în egida cărora se află acestea:

² Disponibilă online la <http://www.dreptonline.ro>;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- Creșele sunt instituții publice sau private specializate în servicii cu caracter social, medical, educațional pentru creșterea, îngrijirea și educarea timpurie a copiilor cu vârste cuprinse între 3 luni și 4 ani (Cap. 1, art. 1, al.1);
- Creșele în sistem public se înființează prin hotărâre a Consiliului Local, în subordinea acestuia, ca unități cu sau fără personalitate juridică (Cap. 1, art. 2, al. 2);
- Coordonarea metodologică a serviciilor furnizate de creșe se realizează de Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului și Ministerul Sănătății Publice (Cap. 1, art. 2, al. 6);

Activitățile desfășurate de creșe se regăsesc în cadrul articolului 3, al. 1. al legii nr.263/2007 și sunt următoarele:

- a. asigură servicii de îngrijire și supraveghere a copiilor cu vârste cuprinse între 3 luni și 4 ani, prin personalul angajat specializat sau protocoale cu structuri specializate;
- b. asigură un program de educație timpurie adecvat vârstei, nevoilor, potențialului de dezvoltare și particularităților copiilor cu vârste cuprinse între 3 luni și 4 ani, prin personalul angajat specializat sau protocoale cu structuri specializate;
- c. asigură supravegherea stării de sănătate și de igienă a copiilor și acordă primul ajutor și îngrijirile medicale necesare în caz de îmbolnăvire, până la momentul preluării copilului de susținătorul legal sau al internării într-o unitate medicală, după caz, prin personalul angajat specializat sau protocoale cu structuri specializate;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- d. asigură nutriția copiilor cu respectarea normelor legale în vigoare, prin personalul angajat specializat sau protocoale cu structuri specializate;
- e. colaborează cu familiile copiilor care frecventează creșa și realizează o relație de parteneriat activ cu părinții /reprezentanții legali în respectarea interesului copilului, prin personalul specializat sau protocoale cu structuri specializate;
- f. asigură consiliere și sprijin pentru părinții /reprezentanții legali ai copiilor, prin personalul angajat specializat sau protocoale cu structuri specializate;
- g. contribuie la depistarea precoce a situațiilor de risc care pot determina separarea copilului de părinții săi și sesizează instituțiile abilitate în acest sens, prin personalul angajat specializat sau protocoale cu structuri specializate.

În ceea ce privește finanțarea creșelor, în cap. 2, art. 8, sunt stipulate sursele de finanțare astfel:

- a. bugete ale Consiliilor Locale;
- b. sume defalcate din unele venituri ale bugetului de stat;
- c. contribuții lunare ale părinților/reprezentanților legali;
- d. donații;
- e. sponsorizări;
- f. alte surse legal constituite.

Totodată art. 9, al. 1 menționează faptul că părinții/reprezentanții legali ai copiilor au obligația să plătească o contribuție lunară de întreținere pentru fiecare copil înscris la creșa care beneficiază de serviciile acesteia, existând însă și o excepție de la acest aliniat, în care consiliul local va suporta contribuțiile părinților/reprezentanților

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

legali ai copilului înscris la creșă și expus riscului abandonului (al. 2). Contribuția lunară se va calcula pe baza costului lunar de întreținere în creșă, conform al. 3.

Stabilirea structurii de personal revine în egida consiliului local sau prin hotărâre a organelor de conducere a instituțiilor publice sau a persoanelor fizice și juridice care le înființează (Cap. 3, art. 12, al. 1). În plus, Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Ministerul Sănătății Publice și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă elaborează și implementează, în condițiile legii, programele de formare, calificare, recalificare, reconversie profesională și perfecționare în domeniul puericulturii (Cap. 3, Art. 13).

În Metodologia de organizare și funcționare a creșelor și a altor servicii de educație timpurie antepreșcolară, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr.1252/2012³, remarcăm următoarele aspecte importante, ce completează deja cadrul legislativ menționat anterior:

- Creșele și, după caz, centrele de zi în care se organizează grupe de educație timpurie antepreșcolară fac parte atât din sistemul național de servicii sociale reglementat de Legea asistenței sociale nr. 292/2011, prin furnizarea de servicii de îngrijire și supraveghere, cât și din sistemul de învățământ preuniversitar reglementat de Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, prin furnizarea de servicii de educație timpurie antepreșcolară (Cap. 1, art. 2, al. 1).

³ Disponibilă online la: <http://www.dreptonline.ro/>;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- În ceea ce privește înființarea unor grupe de educație antepreșcolară în cadrul grădinițelor sau a centrelor de zi, acestea sunt considerate ca secții ale unității respective, finanțarea și încadrarea personalului asigurându-se conform prevederilor prezentei hotărâri (Cap 2, Secțiunea 1, art.5, al. 3).

Tipurile de servicii pe care le oferă unitățile de educație antepreșcolară menționate de Metodologie sunt:

- a. servicii de educație timpurie realizate în baza unui curriculum național, centrat pe dezvoltare fizică, cognitivă, emoțională și socială a copiilor, respectiv pe remedierea timpurie a eventualelor dificultăți/deficiențe de dezvoltare;
- b. servicii de îngrijire, protecție și nutriție a copiilor;
- c. servicii de supraveghere a stării de sănătate a copilului;
- d. servicii complementare pentru copil, familie, respectiv servicii de consiliere, de educație parentală, de informare.

Aceeași Metodologie reglementează și numărul optim de copii la grupa de antepreșcolari: numărul mediu este de 7 copii, dar nu mai puțin de 5 copii sau mai mult de 9 (Art. 16, al. 1). Anexa nr. 1 a) a metodologiei precizează faptul că raportul dintre numărul de adulți și numărul de copii avuți în grijă variază între 1 adult : 4 copii (pentru sugari) și 1 adult : 6 copii (copii de 2-3 ani).

În Cap. 2, Secțiunea 4 - *Mediul educațional în creșă și în alte unități de educație timpurie antepreșcolară* se regăsesc prevederile de organizare a mediului fizic în care copiii sunt îngrijiți și în care desfășoară activitățile educative, de îngrijire, supraveghere etc..

Astfel, **mediul fizic trebuie să stimuleze dezvoltarea și învățarea activă a copiilor**, să creeze ocazii de explorare și descoperire și să vină în întâmpinarea nevoilor acestora (Art. 27, al. 1). În același timp, spațiul trebuie organizat astfel încât să asigure sănătatea și protecția copiilor, fără a le impune multe restricții (Art. 27, al. 2). Totodată, în afara acestor aspecte și a promovării unui spațiu atractiv și prietenos pentru copii, Art. 30, al. 1 solicită ca spațiul sălii de grupă să fie împărțit în cel puțin două zone: zona pentru joc liber, unde se pot desfășura activități mai zgomotoase și zona pentru activitate/învățare, unde se vor desfășura activitățile care necesită liniște și concentrare.

Cap. 3 reglementează conținutul educativ al activității de educație timpurie, Art. 4, al. 1 precizând faptul că aceasta se realizează conform unui curriculum național, centrat pe dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a copiilor, respectiv pe evaluarea, diagnosticarea și remedierea timpurie a eventualelor deficiențe de dezvoltare. Art. 36 precizează faptul că strategiile de educație timpurie vor fi adaptate nevoilor și ritmului propriu al copiilor.

Principalele activități propuse pentru a fi desfășurate în unitățile de educație antepreșcolară sunt, conform Art. 37:

- a. jocul cu jucăria, jocul simbolic, jocul senzorial, jocul cu nisip și apă, jocul de construcție, jocul didactic;
- b. activități artistice și de îndemânare: desen, pictură, modelaj, activități practice și gospodărești;
- c. activități de muzică și de mișcare: audiții, jocuri muzicale, jocuri cu text și cânt, cântece, euritmie;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- d. activități de cunoaștere: observări, lecturi după imagini, activități matematice, convorbiri, jocuri didactice, experimente;
- e. activități în aer liber: plimbări, jocuri la nisipar, jocuri și întreceri sportive, utilizarea aparatelor de joacă.

Totodată, art. 38, al. 1 precizează faptul că durata activităților desfășurate cu copiii antepreșcolari variază în funcție de nivelul de vârstă astfel: pentru sugari, durata unei activități este de maxim 5 minute; pentru copiii cu vârste între 2 și 3 ani activitățile durează 15-20 minute (Al. 2), iar activitățile vor fi alternate cu pauze (Al. 3).

Cap. 4 - Resursa umană angajată în creșe și în alte unități în care se oferă servicii de educație antepreșcolară, reglementează responsabilitățile ce revin fiecărui tip de personal din cadrul acestor unități (personal de conducere, personal didactic, personal de specialitate, personal nedidactic).

În final, educația timpurie a copiilor de vârstă antepreșcolară se va realiza în concordanță cu **Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu modificările și privind completările ulterioare⁴**, ce trebuie luată în calcul la toate palierele de decizie și acțiune privind educația timpurie.

⁴ Disponibilă onlile la: <http://www.dreptonline.ro/>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

III. B. Proiecte și strategii

Pe lângă cadrul legislativ existent, este necesară identificarea strategiilor și proiectelor ce au fost elaborate, de-a lungul timpului, pentru îmbunătățirea calității educației timpurii în România, dată fiind atenția tot mai crescută acordată acestui subiect. Impactul pozitiv al cadrelor normative și modificările aduse acestora asupra educației timpurii din România a fost determinat și de diferitele strategii implementate de-a lungul timpului. Acestea au identificat aspectele problematice ce necesită îmbunătățiri, precum și noi direcții de explorat în a furniza beneficiarilor din România servicii de educație timpurie de calitate. În cele ce urmează vom prezenta câteva dintre documentele strategice ce au contribuit la formarea segmentului de educație timpurie așa cum funcționează astăzi.

Strategia pentru Dezvoltarea Timpurie a Copilului, Ministerul Educației Naționale, 2005⁵

Conform Strategiei pentru Dezvoltarea Timpurie a Copilului din anul 2005, obiectivul programelor de Dezvoltare Timpurie este *„acela de a ajuta dezvoltarea psihică, emoțională și socială a copiilor și, pe termen lung, de a promova supraviețuirea copilului.”* Documentul accentuează importanța primilor ani de educație, întrucât este o perioadă de dezvoltare rapidă a copiilor.

⁵ Disponibilă online la: <http://www.isj.sv.edu.ro/>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

„Cei mai importanți sunt primii doi ani din viață, când cele mai semnificative schimbări din punct de vedere intelectual, emoțional, psihologic și social apar.”

Realizarea intervențiilor în perioada timpurie se materializează prin câștiguri ulterioare nu doar pentru copii, cât și pentru părinți, întrucât se pot evita astfel eventualele probleme ce necesită corecții costisitoare în viitor.

Programele de DTC sunt relativ recente, tocmai de aceea atenția acordată acestui domeniu trebuie să fie una ridicată pentru a identifica eventualele nereguli existente și pentru a aduce îmbunătățiri și adaptări în ton cu schimbările sociale, economice, psihologice, etc.

Conform Strategiei pentru Educația Timpurie în România (2005), România s-a confruntat cu dificultăți de reglementare a educației timpurii, în special privind categoria copiilor 0-3 ani. Astfel, documentul menționează faptul că mare parte a instituțiilor adresate acestei categorii de vârstă „s-au dezvoltat fără o structură consistentă sau fără standarde educaționale clare”, activitățile acestora fiind îndreptate prea puțin către procesul educațional, ci mai degrabă către îngrijirea copiilor. Alte probleme semnalizate în cadrul Strategiei sunt numărul scăzut al personalului calificat pentru educație timpurie din cadrul creșelor și dependența creșelor de bugetele locale.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Finalitățile și efectele introducerii educației timpurii în sistemul românesc de educație, Ministerul Educației Naționale, 2006⁶

Acest document conștientizează efectul educației timpurii asupra unei bune retenții ulterioare a copiilor în sistemul de învățământ. „Educația timpurie, ca primă treaptă de pregătire pentru educația formală, asigură intrarea copilului în sistemul de învățământ obligatoriu (în jurul vârstei de 6 ani), prin formarea capacității de a învăța. Investiția în educația timpurie este cea mai rentabilă investiție în educație.”

Totodată, este remarcat faptul că România a făcut progrese importante privind educația timpurie, chiar dacă peisajul social și economic ce a urmat perioadei de după 1989 a fost unul fluctuant. Printre provocările identificate în anul 2006 privind educația timpurie se remarcă următoarele: numărul scăzut al copiilor cu vârste mai mici de 5 ani în sistemul de educație; numărul scăzut de copii înscriși din mediul rural în sistemul de educație (raportat la numărul grădinițelor existente); rata scăzută de retenție a copiilor de etnie romă în educația preșcolară; subfinanțarea sistemului de educație timpurie; număr crescut de grădinițe ce se confruntă cu probleme de infrastructură, etc.

Se remarcă faptul că documentul prezintă situația educației timpurii, aflată la început de drum, în România. Ținând cont de faptul că acest document a fost redactat cu mai mult de 10 ani în urmă, era de așteptat ca o parte a problematicilor adresate să fie eliminate sau, cel puțin ameliorate. Totuși, se observă faptul că o parte a acestor

⁶ Disponibil la: <http://oldsite.edu.ro/>;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

probleme sunt prezente și în ziua de astăzi, chiar dacă acestea au fost adresate deja cu mult timp în urmă.

Proiectul pentru Reforma Educației Timpurii (P.R.E.T), Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, 2008⁷

Proiectul pentru Reforma Educației Timpurii (P.R.E.T.) și-a propus să îmbunătățească calitatea structurii de educație preșcolară prin creșterea calității serviciilor adresate copiilor de vârstă preșcolară, astfel încât aceștia să fie pregătiți „*pentru un start bun la școală și în viață.*” Proiectul s-a desfășurat pe întreg teritoriul României, fiind parte a reformei educației și a strategiei de reformă a educației timpurii din perioada 2005-2011.

Conform acestui document, principalele obiective ale P.R.E.T. au fost:

- Îmbunătățirea infrastructurii actuale a sistemului de educație timpurie, prin acțiuni de reabilitare și dezvoltare a unităților de educație;
- Îmbunătățirea calității educației timpurii prin măsuri de perfecționare a cadrelor didactice și punerea la dispoziție a materialelor didactice corespunzătoare;
- Eficientizarea sistemului educațional „*prin crearea Centrelor de Resurse pentru Educație și Dezvoltare, precum și prin dezvoltarea sistemului de management educațional al Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului.*”

Același document menționează și cele mai importante valori promovate de orice curriculum pentru educația timpurie:

⁷ Disponibil online la: <http://www.isj.sv.edu.ro/>;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

1. Asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale copilului;
2. Asigurarea dezvoltării globale a copilului;
3. Asigurarea incluziunii, drept proces de promovare a diversității și toleranței;
4. Non-discriminarea și eliminarea inechităților de orice fel (sociale, culturale, economice, de gen, etc.)

De asemenea, instituțiile de educație timpurie (creșele și grădinițele) trebuie să reprezinte medii incluzive pentru copii, ceea ce ar presupune îndeplinirea următoarelor aspecte: să ofere răspuns nevoilor, drepturilor și responsabilităților copiilor și angajaților; să fie prietenoasă, deschisă și adecvat decorată; să presupună înțelegerea și acceptarea diferențelor dintre copii; să se bazeze pe democrație și solidaritate umană, pe lucrul în echipă; să fie echitabilă; să ofere răspunsuri adecvate situațiilor educaționale variate; să manifeste flexibilitate și adaptare la schimbare; să învețe acceptarea și integrarea tuturor copiilor; să respecte aptitudinile, interesele, abilitățile, dizabilitățile și caracteristicile fiecăruia.

Manual pentru evaluarea ex-ante a politicilor educaționale, 2009, parte a proiectului: „Dezvoltarea procesului de formulare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale”, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene prin Programul Phare⁸

Acest document reprezintă un reper important pentru procesul de evaluarea ex-ante a politicilor educaționale, „care să îndrume pas cu pas pe cei care sunt implicați

⁸ Disponibil online la: <http://sgg.gov.ro/>;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

în acest proces, la nivelul guvernării centrale a educației.” Principalele obiective pe care acest document și-a propus să le atingă au fost următoarele:

- Să contribuie la fundamentarea unui proces al politicilor educaționale bazat pe evidențe;
- Să ofere cadrul conceptual și metodologic necesar realizării unor evaluări ex-ante a politicilor educaționale;
- Să ofere și să explicitizeze pentru cei implicați în procesul evaluativ o Metodologie pentru evaluarea ex-ante a politicilor educaționale;
- Să creeze premisele prin care procesul de elaborare de politici publice educaționale să beneficieze permanent de evaluări ex-ante.

Evaluarea preliminară a impactului reprezintă o noțiune introdusă în anii 1990, mai întâi în țările membre a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), apoi în țările membre ale Uniunii Europene, la începutul anilor 2000. Documentul prezintă câteva instrumente utile pentru actorii și entitățile implicate în procesul de elaborare a politicilor publice (analiză cost-beneficiu, calculul rentabilității, analiza de risc și senzitivitate, analiza câmpului de forțe, analiza factorilor interesați, analiza influențelor), precum și metodologia de desfășurare a unui studiu de impact ex-ante, studii de caz, exemple de instrumente de culegere a datelor, etc.

Documentul include și rezultatele studiului pilot privind educația timpurie. Printre informațiile de interes identificăm faptul că până în 1999 creșele reprezentau un punct de interes pentru autoritățile politice și de stat, date fiind politicile

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

demografice pronataliste, ulterior acestea nemaifiind considerate o prioritate. Printre momentele ce au contribuit la această schimbare de perspectivă se regăsesc următoarele:

- Introducerea unor norme privind igiena și alimentația (Ordinul Ministrului Sănătății 1955/1995);
- Schimbarea autorității administrative a creșelor (2001);
- Introducerea legii 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului și a Ordinului 24/2004 cu privire la standardele minime obligatorii pentru centrele de zi;
- Aprobarea regulilor generale de igienă a produselor alimentare (Hotărârea 924/2005);

Un alt aspect de interes îl reprezintă faptul că, până în anii 2000 creșele erau considerate unități sanitare, mai ales în ceea ce privește indicatorii de utilizare și de evaluare a activității lor. Totodată, la momentul redactării documentului, managerii creșelor semnalau mai multe probleme asociate cadrului legislativ:

- „Cadrul administrativ este insuficient.”;
- „Legea creșelor este incompletă. În legislație nu se spune cine să lucreze, ce pregătire să aibă, care să fie norma de adulți/copii, cine să plătească, cine să se angajeze.”;
- „Sistemul tichetelor pentru creșe funcționează cu greutate”;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- „Principalele dificultăți țin de legislație. Noi am putea face mai multe dacă legislația ar fi mai clară. De multe ori Consiliul Local dorește să ne ajute dar și ei întâmpină lacunele administrative.”

Altă problemă semnalată fixează număr insuficient de locuri la creșă raportat la cerere, problemă ce apare ca urmare a desființării unui număr crescut de creșe. Totuși, conform documentului, creșele nu se confruntau și cu problema supraaglomerării. Totuși, o altă problemă semnalată o constituie gradul redus de formare al lucrătorilor din cadrul creșelor, ceea ce conduce la o „*recalificare la simțul comun*” și la lipsa unor aptitudini reale a personalului „*pentru stimularea dezvoltării psihice a copiilor, cât și lipsa unor aptitudini pentru cântat, dansat etc.*”. Totodată, această lipsă de specializare a personalului din creșe conduce la un grad redus de aplicare a curriculumului pentru educația timpurie, existând însă rezistență din partea personalului necalificat, care nu consideră că anumite cursuri de formare de specialitate în domeniu ar fi necesare pentru ei.

Stadiul implementării strategiei privind educația timpurie și analiza practicilor promițătoare în educația timpurie din România, UNICEF, 2015⁹

„Educația începe chiar înainte de naștere și continuă pe tot parcursul vieții. Educația este deci o călătorie la fel de lungă ca viața, iar primii pași ai acestui drum important pentru fiecare din noi începe cu educația timpurie.”

⁹ Disponibil online la: <http://www.unicef.ro>;

Rolul educației timpurii se reflectă într-un parcurs școlar mai îndelungat, un coeficient de inteligență mai crescut, într-un stil de viață mai sănătos și abilități de viață mai bine dezvoltate (comparativ cu cei care nu au beneficiat de o educație timpurie de calitate).

Este promovat accesul echitabil al tuturor copiilor la o educație timpurie de calitate.

Importanța acordată educației timpurii a copiilor nu s-ar fi putut realiza independent de adoptarea Convenției privind drepturile copilului. Totodată, acest proces al îndreptării atenției către educația timpurie s-a produs odată cu deconstruirea ideii că „învățarea începe în școală”. *„Schimbarea de paradigmă educațională - recunoașterea drepturilor copiilor, conștientizarea importanței stimulării și dezvoltării de la naștere (și chiar din perioada prenatală) - a mers în paralel cu lansarea unor programe cu acoperire națională (PETAS, programe pentru părinți)”*.

Următorul pas firesc a fost acela al adresării problematicei grupurilor/categoriilor defavorizate (minorități etnice, copiii cu cerințe educaționale speciale și alte situații de risc în care copiii s-ar putea afla). Încadrarea pe agenda publică a acestor categorii a constituit o precondiție a integrării României în Uniunea Europeană, ceea ce a condus la adoptarea mecanismelor și politicilor care să faciliteze accesul acestor copii la educație.

Odată cu anul 2010 s-a identificat nevoia de a aborda atât accesul la educație, cât și calitatea serviciilor educaționale prin *„reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii celor mai defavorizate grădinițe (...), asigurarea spațiilor necesare unităților care au avut de suferit de pe urma procesului de retrocedare a imobilelor naționalizate.”*

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Perioada 2013-2015 a însemnat, conform studiului elaborat de UNICEF, sprijinirea dezvoltării profesionale a resursei umane prin „sisteme de tip mentorat”, identificarea bunelor practici și „transformarea lor în politici publice”.

În anul 2014 a fost realizată cea de-a șaptea Conferință pentru Educație a Băncii Mondiale, cu tema Consolidarea sistemelor de educație timpurie a copiilor, pentru asigurarea unui proces de învățare eficient. În cadrul conferinței au fost adoptate cele mai importante teme privind subiectul discutat:

- Generalizarea grupelor din învățământul preșcolar, cu termen limită anul 2020;
- Îmbunătățirea calității personalului din ET prin creșterea nivelului de calificare, îmbunătățirea sistemului de formare, demararea cercetărilor privind practicile curente la clasă;
- Dezvoltarea programului de mentorat, „îmbunătățirea statutului și a condițiilor de lucru pentru personalul din ET”;
- „Valorificarea potențialului comunităților locale și asumarea responsabilității pentru calitatea educației, focalizate pe starea de bine a copilului, inclusiv sprijin material și socio-emoțional pentru copiii din grupuri dezavantajate”;

III. C. Date statistice privind unitățile de educație antepreșcolară

Evoluția numărului de creșe din ultimii 4 ani, conform Institutului Național de Statistică, dictează un trend ușor ascendent astfel: pentru anul școlar **2014-2015** existau **350** de creșe independente și secții din cadrul altor unități de școlarizare pentru această categorie de copii; pentru anul școlar **2015-2016** era raportat un număr de

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

351 de astfel de unități, iar în anul școlar 2016-2017 un număr de 363 de astfel de unități.

În cele de mai jos sunt prezentate și alte date statistice culese și prelucrate de către Institutul Național de Statistică (Tabel 1 și Tabel 2).

	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Gen copii	%	%	%
Masculin	53%	53%	53%
Feminin	47%	47%	47%
Sistem educație	%	%	%
Public	96%	96%	95%
Privat	4%	4%	5%
Vârsta	%	%	%
Sub 1 an	59%	60%	59%
1 an	24%	25%	27%
2 ani	1%	1%	1%
3 ani	16%	14%	13%
Program	%	%	%
Program normal	9%	8%	1%
Program prelungit	87%	88%	96%
Program săptămânal și special	4%	3%	3%

Tabel 1 - Distribuția copiilor incluși în unitățile de educație antepreșcolară
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Regiune	Mii copii	Mii copii	Mii copii
Nord-Est	2,6	2,4	2,6
Sud-Est	1,7	1,6	1,9
Sud-Muntenia	2,4	2,4	2,3
Sud-Vest Oltenia	1,5	1,5	1,5
Vest	1,1	1,2	1,2
Nord-Vest	3,2	3,4	3,9
Centru	2,7	2,8	3,1
București Ilfov	3,3	3,5	3,6
Total	18,5	18,8	20,1

*Tabel 2 - Distribuția copiilor incluși în unitățile de educație antepreșcolară
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică*

Distribuția copiilor incluși în unitățile de educație antepreșcolară este constantă pe toată perioada 2014-2017, dat fiind și numărul relativ constant de creșe pe toată această perioadă. Cea mai mare parte a copiilor înscriși în aceste unități sunt de gen masculin, cu vârsta sub 1 an și 1 an, din regiunile de dezvoltare București Ilfov și Nord-Vest. Totodată, cei mai mulți sunt cuprinși în unități de educație de stat și în cele cu program normal.

Institutul Național de Statistică menționează pentru perioada 2014-2016 o populație a copiilor cu vârsta cuprinsă între 0 și 4 ani care variază între 1.066.973 (2014) și 1.031.863(2016). Populația de această vârstă este în scădere și se remarcă numărul

scăzut al celor care sunt înscriși în unități de educație antepreșcolară, raportat la numărul total de copii de această vârstă, rezultând așadar un grad scăzut de incluziune.

III. D. Concluzii

În prezent, impactul educației timpurii asupra copiilor, ca viitori participanți la sistemul de învățământ și ca viitori adulți este recunoscut și la nivelul României. Educația timpurie face subiectul mai multor cadre normative, strategii și proiecte aplicate în ultimii ani. Fiind afectată, în primul rând, de închiderea unui număr crescut de creșe după căderea comunismului, educația timpurie a redevenit, cu pași mici, un domeniu de interes în România în ultimii ani.

În prezent, educația timpurie este reglementată atât prin cadre normative specifice, adresate în mod direct acestui nivel de educație, cât și prin alte cadre normative ce au ca scop promovarea unei educații timpurii de calitate, în acord cu drepturile copilului.

Strategiile, proiectele și alte documente privind educația timpurie au oferit, de asemenea, un cadru complementar pentru reglementarea și îmbunătățirea educației timpurii. Acestea au adresat, totodată, diferitele aspecte problematice cu privire la acest domeniu și au însoțit dezvoltarea acestuia.

Totodată, există informații specifice cu privire la situația creșelor din România, datele fiind puse la dispoziție gratuit de Institutul Național de Statistică. Datele identificate confirmă îngrijorările și nemulțumirile părinților discutate în mass media, numărul actual al creșelor fiind într-adevăr scăzut în comparație cu populația de copii cu vârste de 0-3 ani.

Fondul Social European

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

În procesul de elaborare și implementare a politicilor publice privind educația timpurie, ce au scopul de a ameliora problemele deja existente sau de a îmbunătăți situația educației timpurii există la momentul actual și metodologii de monitorizare și evaluare a acestor politici, astfel încât să se obțină cele mai bune rezultate.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

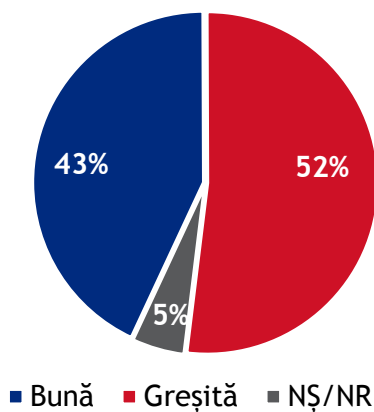
Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

IV. Studiu privind percepția actorilor locali implicați în educația timpurie a copiilor din creșele din România (ONG-uri, autorități publice locale etc.) cu privire la politicile publice actuale în domeniul educației timpurie și aplicarea acestora în România

IV. A. Rezultatele studiului cantitativ

La ancheta sociologică cantitativă pe bază de chestionar telefonic au participat 177 de persoane care aparțin grupului țintă: reprezentanți ai ONG-urilor, partenerilor sociali, autorităților și instituțiilor publice implicate în dezvoltarea educației timpurii în România. Aceștia au împărtășit percepțiile și opiniile lor cu privire la educația timpurie din România, evaluând politicile publice actuale, problemele cu care se confruntă și aspectele ce au nevoie de îmbunătățire.

Figura 1. Percepții asupra direcției sistemului educațional din România

Intro: Care considerați că este direcția în care se îndreaptă sistemul educațional din România?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Percepția cu privire la sistemul educațional din România nu este una omogenă. Deși majoritatea respondenților (52%) consideră că sistemul educațional din România merge într-o direcție greșită, diferențele procentuale între aceștia și cei care consideră că sistemul educațional merge, de fapt, într-o direcție bună, nu sunt unele crescute. Acest fapt relevă posibile diferențe între percepțiile diferitelor categorii de specialiști ce au participat la studiu, precum și posibilitatea ca anumite aspecte privitoare la sistemul de educație să fie percepute ca mergând mai bine decât altele (Figura 1).

Figura 2. Evaluarea situației educației timpurii în România

Q1. Cum ați evalua, în general, situația educației timpurii din România? (Vă rugăm să oferiți o notă de la 1 la 10 unde 1 înseamnă „Foarte proastă”, iar 10 înseamnă „Foarte bună”)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

În ceea ce privește educația timpurie din România, în mod particular, aceasta primește un scor mediu de evaluare (pe o scală de la 1 la 10), iar distribuția răspunsurilor pe această întrebare este destul de omogenă, ceea ce înseamnă faptul că educația timpurie se află pe o traiectorie bună, fiind necesare însă îmbunătățiri (Figura 2).

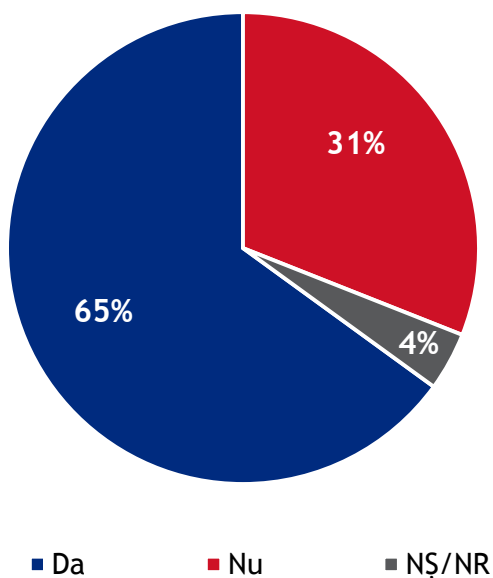
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 3. Gradul de cunotere a măsurilor aplicate pentru educația timpurie

Q2. Cunoașteți măsuri aplicate de autorități și instituții publice (în domenii precum: educație, incluziune socială, sănătate, etc.) care acoperă segmentul educației timpurii 0-3 ani?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Peste două treimi (65%) dintre respondenții la studiu cunosc măsuri aplicate de autoritățile și instituțiile publice privind educația timpurie din România. Totuși, o treime dintre respondenți s-au declarat a fi neinformați cu privire la aceste măsuri, fiind în special cazul celor ce nu reprezintă, în mod direct, sistemul de educație timpurie. Această observație determină nevoia de informare a tuturor celor care

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

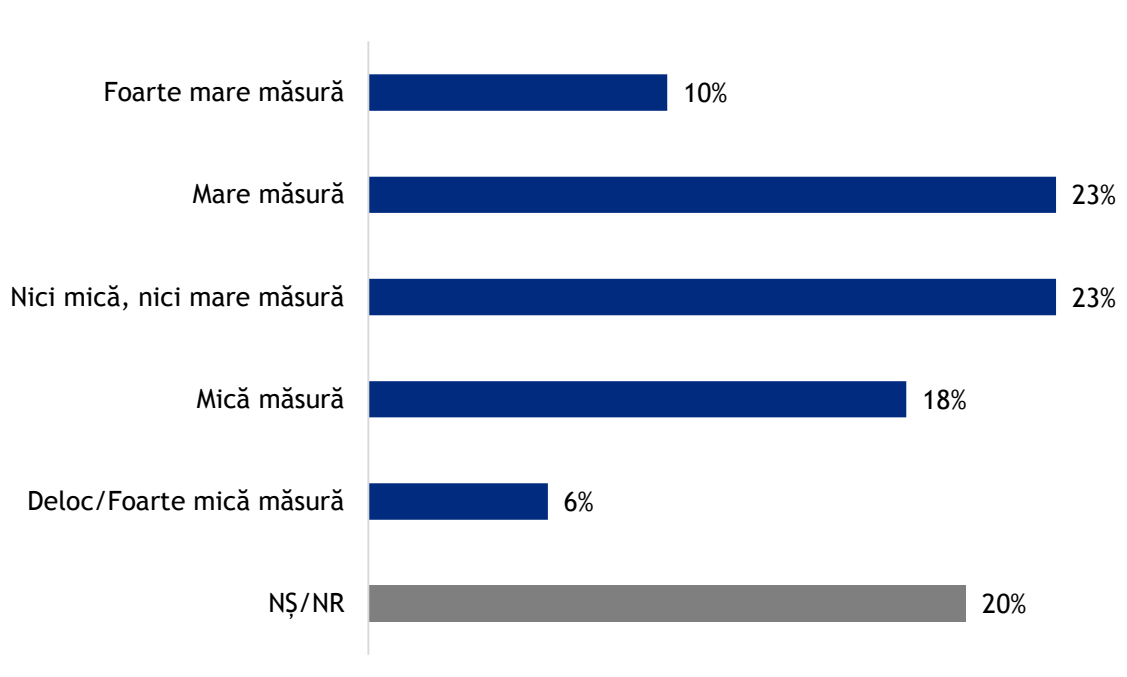
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

lucrează în domeniul educației timpurii sau în cadrul domeniilor conexe, tangențiale acestuia cu privire la acest subiect (Figura 3).

Figura 4. Percepția asupra eficienței și implementării măsurilor

Q3. În ce măsură considerați că aceste măsuri sunt eficiente și bine implementate? (Vă rugăm să oferiți o notă de la 1 la 5 unde 1 înseamnă „Foarte mică măsură/Deloc”, iar 5 înseamnă „Foarte mare măsură”)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Întrebați fiind despre eficiența și buna implementare a măsurilor de reglementare a educației timpurii, opiniile reprezentanților ONG-urilor, asociațiilor,

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

autorităților și instituțiilor publice au fost împărțite. În primul rând, 20% dintre aceștia nu au reușit să realizeze o evaluare concretă a eficienței măsurilor; în al doilea rând, eficiența măsurilor este evaluată ca fiind, mai degrabă, una bună (33%), deși un procentaj semnificativ (23%) realizează o evaluare medie, iar 24% consideră că eficiența măsurilor este una scăzută (Figura 4).

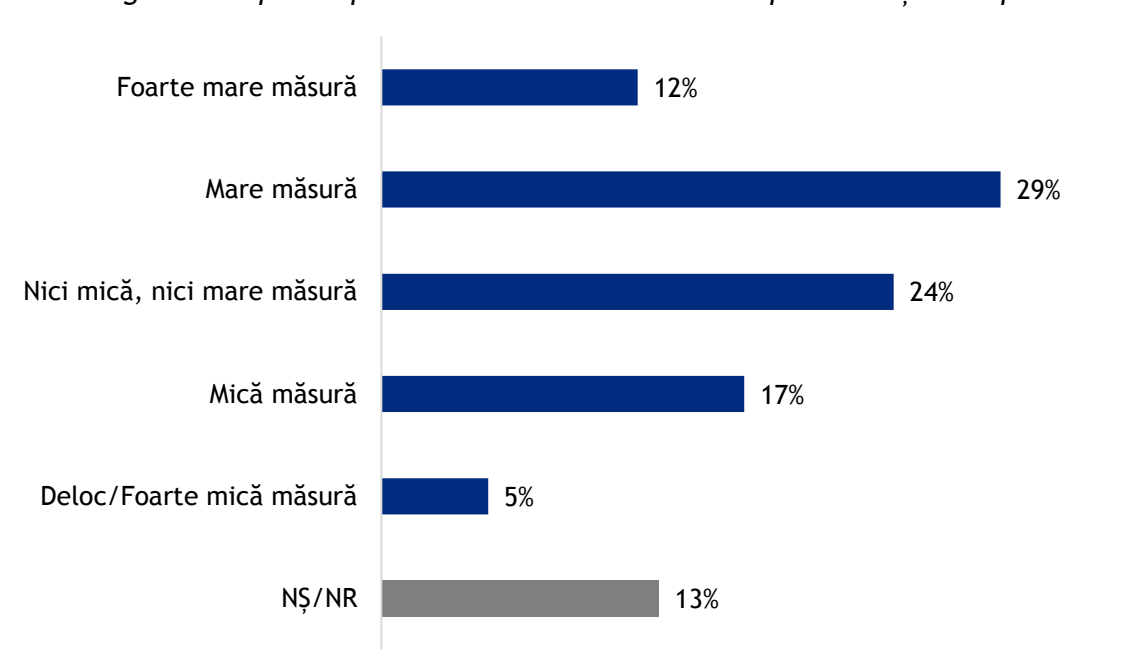
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 5. Impactul pozitiv al măsurilor actuale asupra educației timpurii

Q4. De asemenea, în ce măsură considerați că măsurile/ politicile publice actuale din domeniul educației timpurii adresate segmentului 0-3 ani au un impact pozitiv? (Vă rugăm să oferiți o notă de la 1 la 5 unde 1 înseamnă „Foarte mică măsură/Deloc”, iar 5 înseamnă „Foarte mare măsură”)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Aceeași situație se remarcă și în ceea ce privește evaluarea impactului măsurilor din educația timpurie. Impactul este perceput a fi, mai degrabă, unul pozitiv, deși 13% dintre respondenți nu au reușit să efectueze o evaluare a impactului măsurilor, iar 22% consideră că impactul este unul pozitiv în mică sau foarte mică măsură.

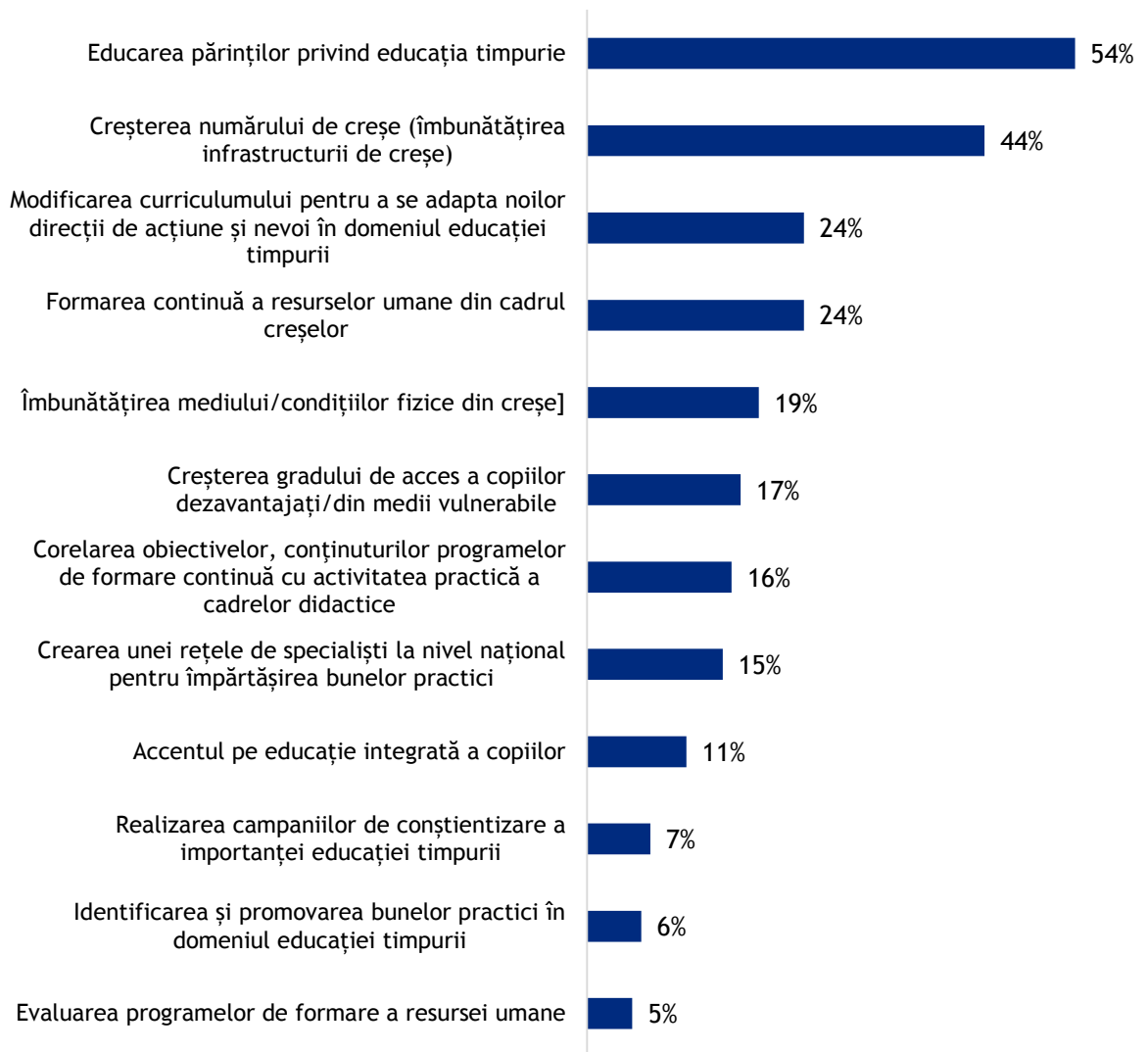
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 6. Prioritățile politicilor publice de educație timpurie în perioada viitoare

Q5. Care considerați că ar trebui să fie prioritățile politicilor publice de educație timpurie adresate segmentului 0-3 în perioada următoare? (Maxim 3 variante de răspuns)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Cele două mari priorități privind educația timpurie sunt, conform respondenților, educarea părinților (pentru 55% dintre aceștia) și creșterea numărului de creșe (pentru 44% dintre aceștia). Problema numărului scăzut de creșe este una des semnalizată în mass media¹⁰. Totuși, un punct interesant, semnalizat și în cadrul studiului calitativ, îl reprezintă informarea părinților privind educația timpurie, mai ales în ceea ce privește rolul important pe care educația timpurie o are în dezvoltarea copilului, pe toate planurile.

Următoarele direcții prioritare identificate vizează modificarea curriculumului pentru a fi adaptat noilor cerințe educaționale și investirea în formarea continuă a resurselor umane din cadrul creșelor, întrucât reprezintă principala resursă ce contribuie la furnizarea unei educații timpurii de calitate (Figura 6).

Principalul impediment privind creșterea calității educației timpurii în România este reprezentat de finanțarea insuficientă. Acest fapt poate fi corelat cu lipsa unui număr suficient de creșe în momentul de față în România, îndeosebi în ceea ce privește sistemul public de educație. Corelat tot cu prioritățile remarcate anterior, un impediment în creșterea calității educației timpurii îl reprezintă și reticența părinților cu privire la educația timpurie; acest aspect influențează totuși, într-o mai mare măsură, calitatea nivelurilor de educație ulterioare, întrucât copiii instituționalizați

¹⁰ Enășoiaie, A., *Alte înscrieri la creșe, aceleași probleme. Ce alternative au părinții ai căror copii au rămas fără loc*, Transilvania Reporter, 2.10.2018, disponibil la: <http://transilvaniareporter.ro/actualitate/alte-inscrieri-la-crese-aceleasi-probleme-ce-alternative-au-parintii-ai-caror-copii-au-ramas-fara-loc/>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

mai devreme, în cadrul creșelor, vor fi mai autonomi și vor dobândi și alte abilități pe care nu le dobândesc decât în cadrul unui colectiv (Figura 7).

Figura 7. Impedimente în creșterea calității educației timpurii în România

Q6. Care considerați că sunt principalele impedimente în creșterea calității educației timpurii în România pentru segmentul 0-3 ani? (Maxim 3 variante de răspuns)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

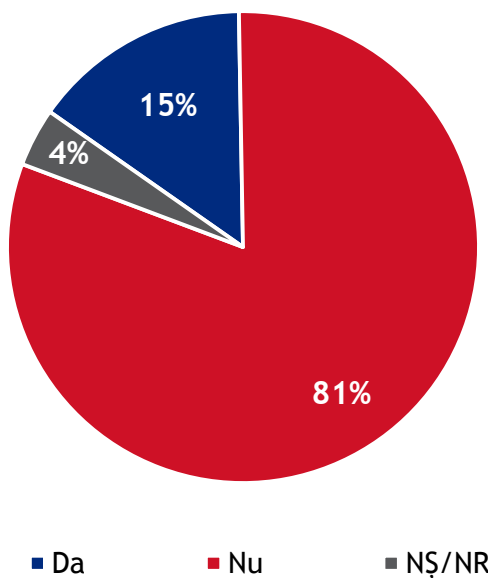
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 8. Adaptarea numărului de creșe la cerere

Q7. Considerați că numărul creșelor din localitatea dvs. este suficient raportat la cererile de înscriere a copiilor?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

O proporție semnificativă a respondenților (81%) consideră că numărul creșelor din localitatea lor nu este suficient raportat la cererile de înscriere a copiilor. Aceste rezultate confirmă discuțiile din mass media și conduc la nemulțumiri din partea părinților, mai ales a celor care nu au ur-avea posibilitatea de a înscrie copiii într-o creșă privată, din cauza costurilor asociate.

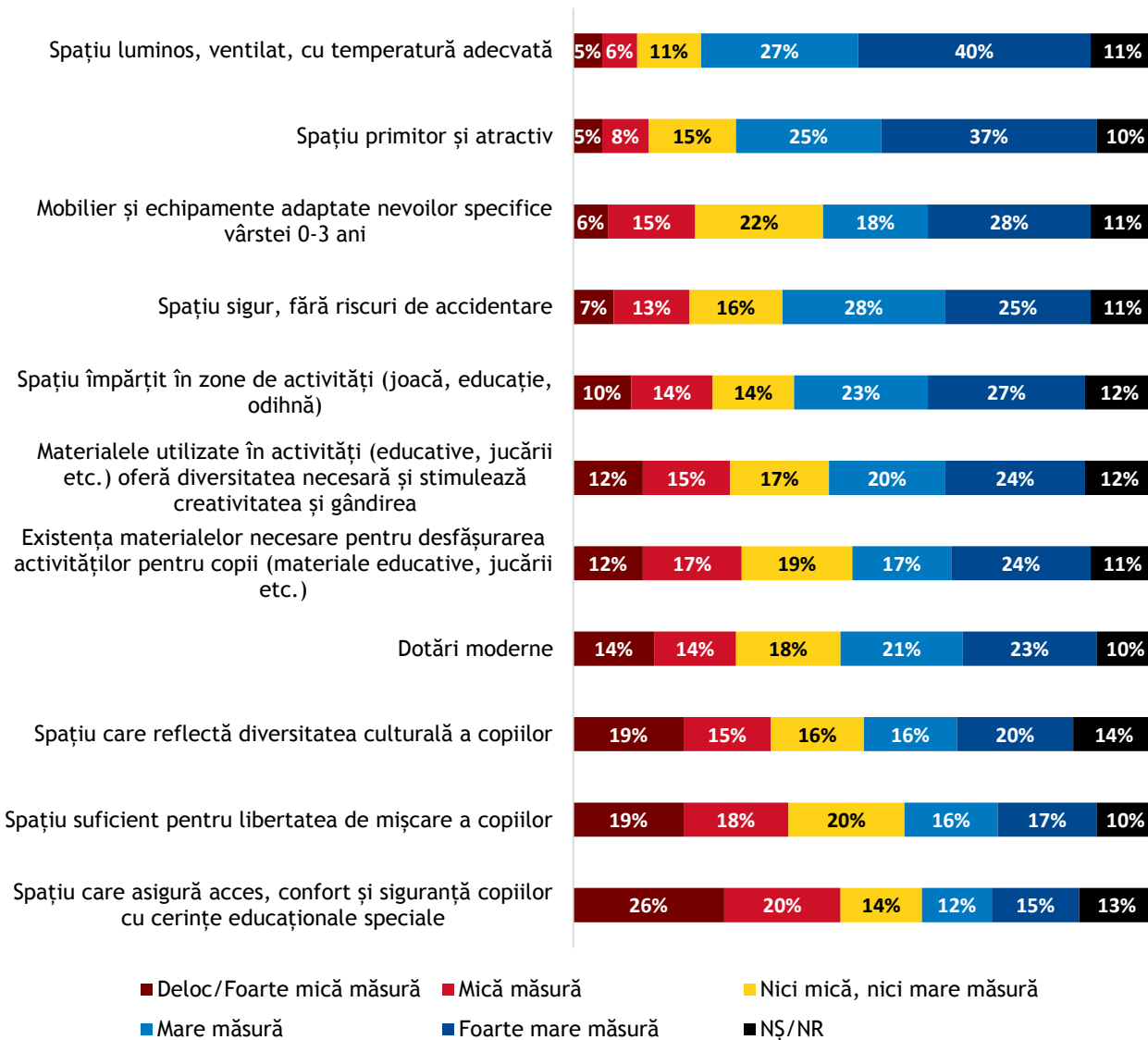
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 9. Evaluarea elementelor de infrastructură în creșe

Q8. În ce măsură considerați că următoarele elemente de infrastructură se regăsesc în cadrul creșelor din localitatea dvs.?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Fondul Social European

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

În ceea ce privește infrastructura disponibilă din cadrul creșelor, respondenții consideră că majoritatea cerințelor ce trebuie a fi respectate cu privire la acestea sunt respectate, în special cele de bază (spațiu sigur, corespunzător normelor de igienă și a cerințelor specifice grupei de vârstă 0-3 ani). Câteva dintre aspectele ce ar putea beneficia de îmbunătățiri, în ceea ce privește infrastructura creșelor, ar putea fi punerea la dispoziție a materialelor educaționale pentru desfășurarea activităților, a dotărilor moderne, aranjarea spațiului astfel încât să respecte diversitatea culturală, oferirea unui spațiu suficient pentru libertatea de mișcare a copiilor și a unui spațiu creat în conformitate cu cerințele specifice copiilor cu cerințe educative speciale (Figura 9).

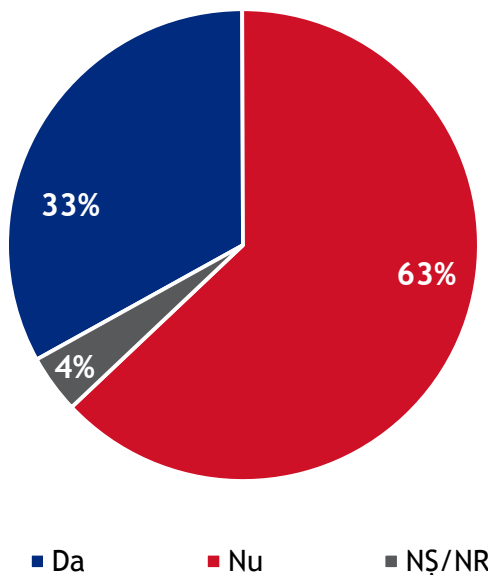
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 10. Existența suficientă a personalului calificat pentru a lucra în domeniul educației timpurii în localitate

Q9. Considerați că, în prezent, există suficient personal calificat pentru a lucra în domeniul educației timpurii pentru segmentul de vârstă 0-3 ani în localitatea dvs.?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Două treimi dintre respondenți consideră că volumul actual de personal calificat pentru a lucra în domeniul educației timpurii, în localitatea lor, nu este unul suficient (Figura 10). Acest fapt poate fi corelat, de asemenea, și cu numărul scăzut al creșelor.

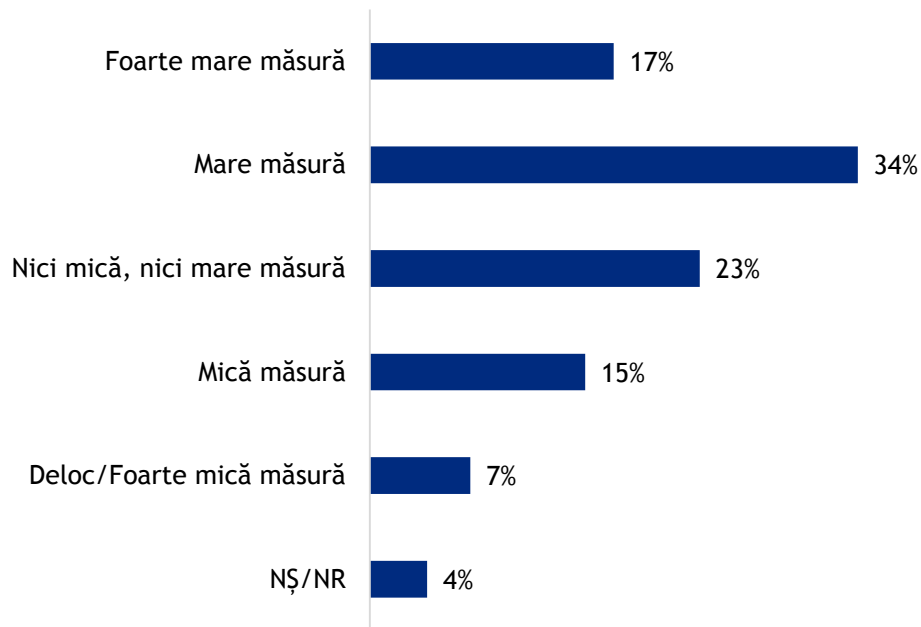
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 11. Respectarea curriculumului de educație timpurie

Q10. În ce măsură considerați că este respectat curriculumul de educație timpurie?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

În opinia majorității respondenților (51%) curriculumul de educație timpurie este respectat în mare și foarte mare măsură (Figura 11). Corelat cu cele prezentate anterior, putem concluziona că nu lipsa respectării curriculumului reprezintă un impediment în oferirea educației timpurii de calitate, ci utilizarea unui curriculum neadaptat nevoilor actuale ale copiilor.

În acord cu această idee, se observă faptul că o proporție semnificativă (45%) a reprezentanților ONG-urilor, autorităților și instituțiilor publice consideră că actualul curriculum este unul tradițional, învechit (Figura 12). Totuși, opiniile au fost împărțite, putând presupune astfel că adaptarea acestuia presupune și anumite eforturi și abilități speciale din

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

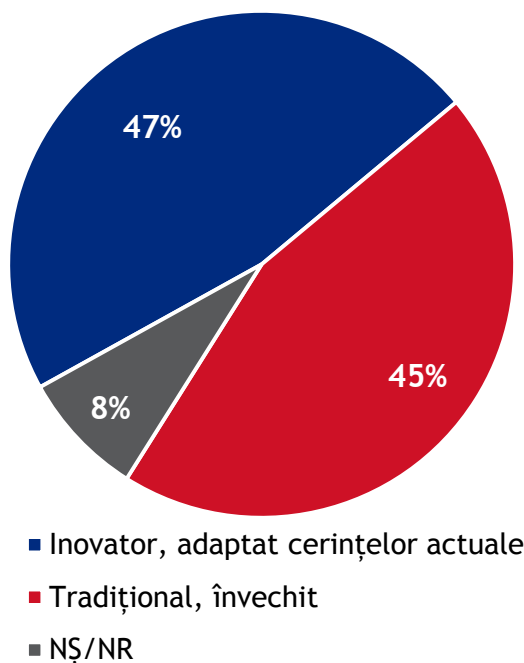
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

partea personalului specializat de a urma direcțiile educaționale impuse oficial, dar în funcție de nevoile copiilor.

Figura 12. Curriculum adresat educației timpurii pentru segmentul de vârstă 0-3 ani

Q11. Cum ați descrie curriculumul adresat educației timpurii pentru segmentul de vârstă 0-3 ani în România?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Accesul copiilor la educație timpurie a primit evaluări medii, privind toate categoriile (Figura 13). Totuși, copiii din localitățile rurale și cei din comunitățile sărace sunt cei care au cel mai scăzut grad de acces la educația timpurie, dat fiind numărul redus al creșelor din sistemul de stat, mai ales în localitățile rurale, dar și costurile pe care educația timpurie le presupune (ex: costul perceput pentru mâncarea pe timpul programului) ce sunt prezente inclusiv pentru creșele din sistemul de stat. În general, conform respondenților, accesul tuturor

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

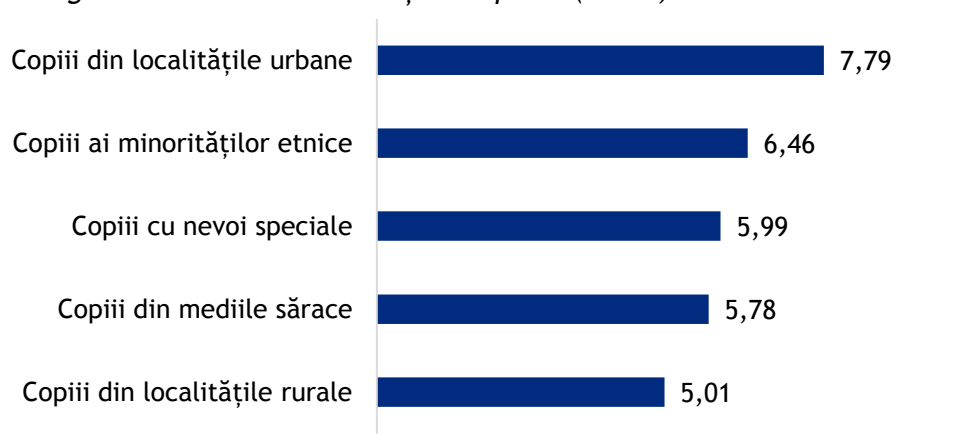
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

copiilor la educație timpurie ar putea fi îmbunătățit, existând o diferențiere clară în ceea ce privește categoriile defavorizate care se confruntă cu un grad de acces mai scăzut.

Figura 13. Accesul la educație timpurie (medii)

Q12. Cum evaluați accesul la educație timpurie pentru: (vă rugăm să acordați o notă de la 1 la 10, unde 1 înseamnă „Nu există acces”, iar 10 înseamnă „Acces foarte facil”)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Cei mai mulți respondenți (62%) consideră că părinții nu sunt informați suficient cu privire la educația timpurie (Figura 14).

Specialiștii participanți la studiul cantitativ au propus potențiale măsuri în vederea creșterii accesului copiilor defavorizați la educație timpurie. Printre propuneri se numără: ajutorul material pentru părinți (ex. financiar, alimente, transport, rechizite, haine), consilierea și informarea părinților pentru a conștientiza importanța educației timpurii, creșterea numărului de creșe, pregătirea cadrelor didactice și personalului etc.

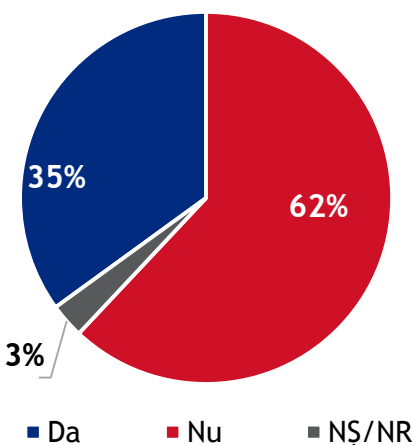
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 14. Informarea părinților cu privire la educația timpurie

Q14. Considerați că părinții din România sunt informați suficient cu privire la educația timpurie a copiilor?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Principalul canal de informare pentru părinți, menționat de respondenți, în ceea ce privește educația timpurie, ar trebui să fie TV-ul (49%), întrucât asigură un grad crescut de acoperire la nivelul populației, pentru toate categoriile socio-demografice (chiar dacă în măsuri diferite). Se remarcă și importanța promovării directe la nivel local, prin intermediu caravelor (36%). Totodată, nu trebuie neglijate nici celelalte canale de promovare: website-urile de specialitate, blog-urile, promovarea prin intermediul personalităților publice etc.

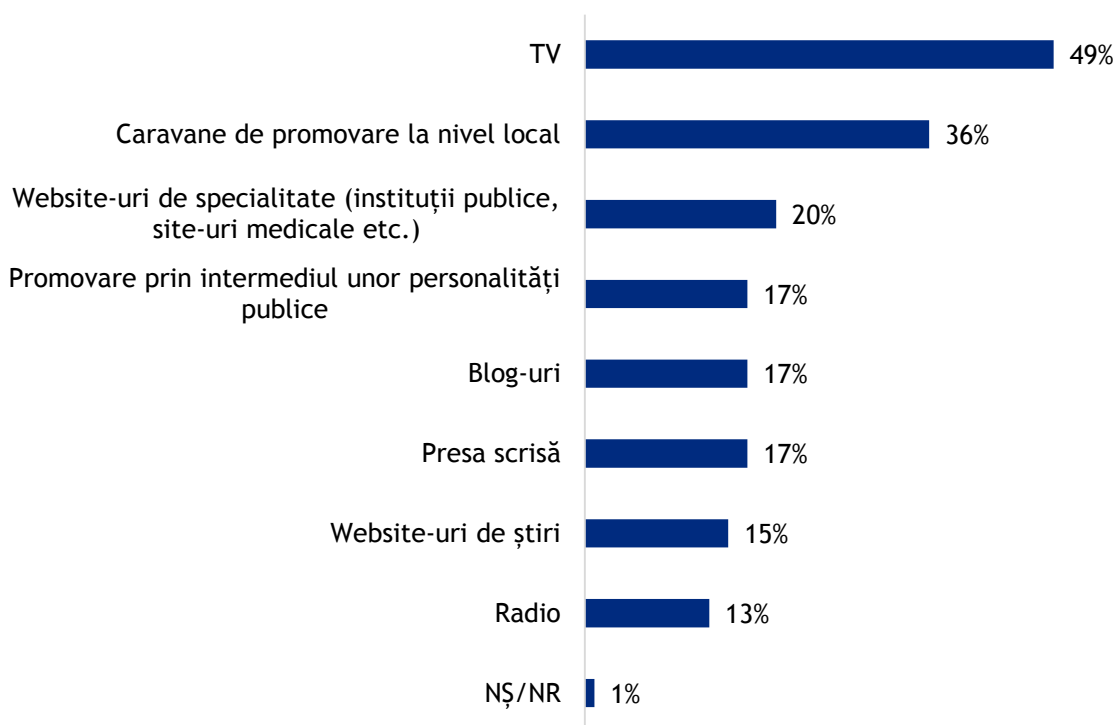
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 15. Canalele ideale de promovare a educației timpurii pentru părinți

Q15. Care dintre următoarele ar constitui cele mai bune canale de promovare a educației timpurii a copiilor în rândul părinților? (Maxim 3 variante de răspuns)

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

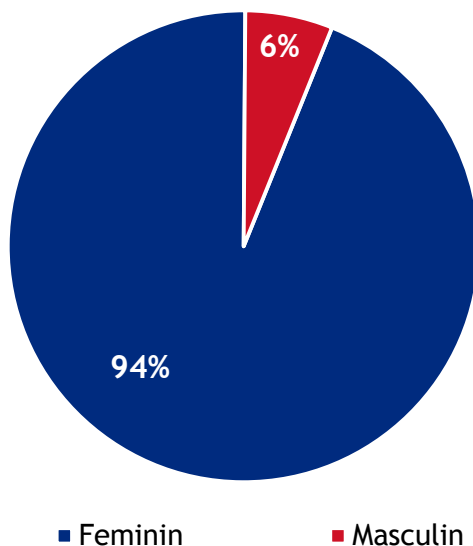
Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Distribuția socio-demografică a respondenților

Figura 16. Distribuția respondenților pe sexe

D1. Genul dumneavoastră este?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

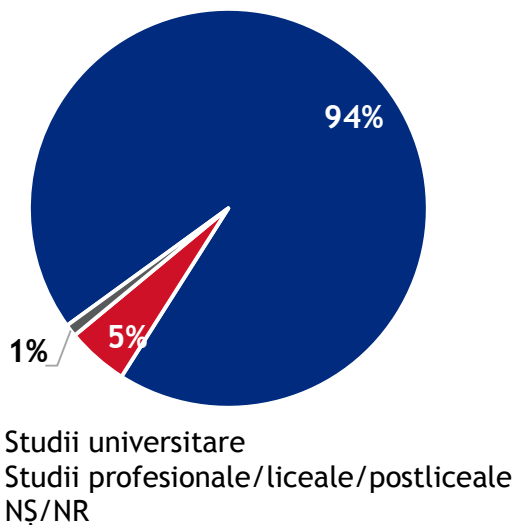
Figura 17. Vârsta respondenților (medie)

D2. Vârsta dumneavoastră în ani împliniți?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Figura 18. Educația respondenților

D3. Care este ultima formă de învățământ absolvită de dvs.?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

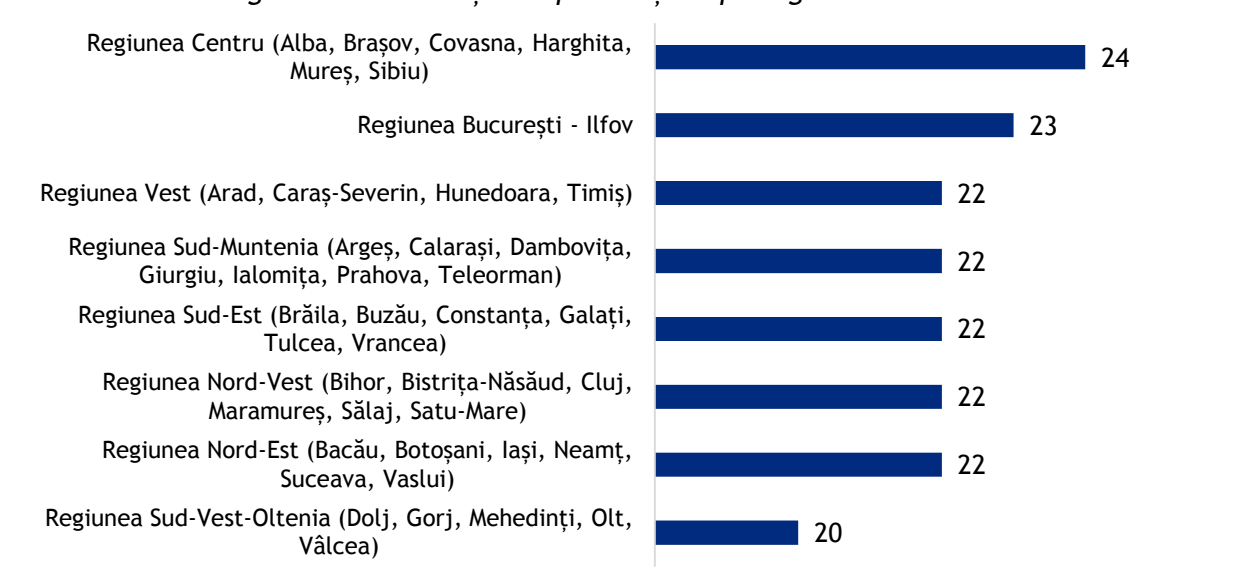
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 19. Distribuția respondenților pe regiuni de dezvoltare

D4. Regiunea de dezvoltare

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

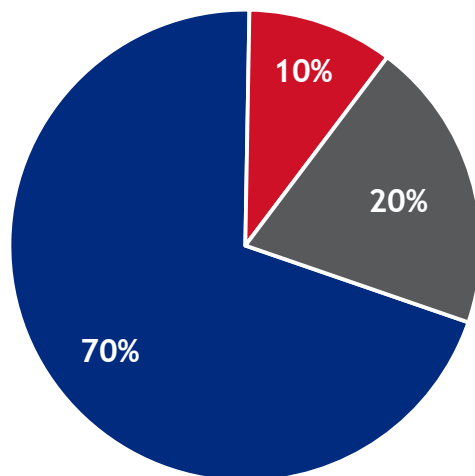
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Figura 20. Tipul respondentului

■ Instituții publice ■ Partener social ■ Autorități publice

D3. Care este ultima formă de învățământ absolvită de dvs.?

Sursa datelor: Studiu realizat de Cult Market Research la comanda ACEDO

Concluzii studiu cantitativ

Studiul cantitativ relevă faptul că educația timpurie în România se află pe un traseu bun, deși necesită atenție pentru a îndrepta acele aspecte ce nu funcționează conform așteptărilor. Este de remarcat faptul că actorii implicați direct sau indirect în educația timpurie nu împărtășesc o opinie unanimă cu privire la acest subiect, aspect ce poate fi valorificat prin identificarea problemelor la nivelul sistemului și prin menținerea acelor aspecte ce conduc la o educație timpurie de calitate.

Una dintre principalele probleme ce afectează educația timpurie din România este lipsa unui număr adecvat de creșe și personal calificat adaptat cererii de înscriere la creșe. Această problemă a fost sesizată de-a lungul timpului, fiind însă persistentă. Pe de altă parte, specialiștii au sesizat și problema unei slabe instruirii în educația timpurie a părinților, afirmând că aceștia nu conștientizează impactul pozitiv al înscrierii copiilor într-o instituție de educare de la o vârstă fragedă.

Ținând cont însă de numărul redus al instituțiilor în cadrul cărora copiii pot fi înscriși, educarea părinților se previzionează ca o provocare - în primul rând contactul cu astfel de instituții (creșe private și de stat) va fi unul redus; în al doilea rând, gradul de acces la creșe sau grădinițe care să accepte copii de vârstă mai mică poate provoca reticență din partea părinților.

Altă problemă menționată de principalii actori din educația timpurie sau domeniile conexe o reprezintă finanțarea insuficientă a sistemului, cu impact major asupra tuturor inițiativelor de îmbunătățire a domeniului ce necesită direcționarea resurselor financiare către creșe.

Curriculumul adresat educației timpurii provoacă, de asemenea, o dezbatere în ceea ce privește gradul de actualitate și de adaptabilitate la nevoile actuale ale copiilor. Faptul că părerile sunt împărțite reflectă nevoia unei analize detaliate asupra impactului și eficienței acestui curriculum, precum și a eforturilor pe care cei care sunt responsabili de aplicarea acestuia trebuie să le întreprindă în a găsi cele mai bune modalități de adaptare la cerințele și nevoile copiilor.

În ceea ce privește accesul copiilor în creșe, studiul evidențiază faptul că acesta reprezintă un capitol la care România mai are de lucrat. În mod clar, copiii defavorizați (din mediul rural, medii cu grad crescut de sărăcie, din minoritățile etnice sau cu cerințe educative speciale) sunt cei ce se confruntă cu cel mai scăzut grad de acces la educația timpurie. Acest fapt nu se referă la respingerea copiilor din partea sistemului, ci la faptul că lipsa resurselor cu care familiile acestor copii se confruntă împiedică accesul copiilor în a fi înscriși la o creșă de stat sau una particulară.

Anumiți respondenți la studiu au împărtășit chiar o perspectivă resemnată în ceea ce privește accesul acestor categorii defavorizate de copii la educația timpurie, dată fiind situației generalizată a lipsei creșelor, mai ales în zonele rurale sau centrele urbane mici. Dincolo de aceste categorii defavorizate, pare că nici copiii din urban,

Fondul Social European

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

care nu se confruntă cu lipsuri materiale majore, nu au acces crescut la o creșă, din același motiv menționat anterior.

Exceptând problemele discutate mai sus, se pare că situația creșelor deja existente este una favorabilă, conform participanților la studiu. Acestea nu se confruntă cu lipsuri majore de infrastructură, care să împiedice dezvoltarea armonioasă a copiilor. Totuși, se remarcă insuficiența materialelor de realizare a activităților cu copiii, inadecvarea spațiului la diversitatea culturală a copiilor sau la copiii cu cerințe educative speciale. Aceste lipsuri pot fi depășite însă prin ajutor financiar mai susținut.

IV. B. Rezultatele studiului calitativ

În urma celor 16 interviuri realizate cu specialiști în domeniul educației timpurii au putut fi identificate elementele definitorii ale situației actuale și posibile îmbunătățiri ale acesteia.

În cadrul analizei calitative, am ales să pornim de la particularitățile educației timpurii (0-3 ani) identificate de specialiștii intervievați. Aceste caracteristici sunt determinate de trăsăturile copiilor din această grupă de vârstă:

- Existența unor diferențe reale în dezvoltare de la o lună la alta.
- Caracteristicile atenției: imposibilitatea de concentrare și stabilitate a atenției mai mult de 10-15 minute la o activitate „Nu poți să faci cu ei o activitate de 10-15 minute.” (Buc)
- Inteligenți: „Copilașii acum sunt foarte inteligenți. Vin de acasă cu tot felul de noțiuni de limbă engleză, au tot felul de achiziții de la părinți și trebuie stimulați.” (S-E)

Nevoia de autocunoaștere și explorarea mediului: „Între 1 și 3 ani trebuie să se descopere fizic și să nu se teamă.” (Centru)

- Apariția și implicarea tehnologiei în viața copiilor din categoria 0-3 ani: „Părinții trimit copiii de 3-4 ani cu telefonul la ei.” (Centru)
- Energici.

IV. B. 1. Evaluarea educației timpurii în România

Situația României privind educația timpurie este clădită de intervievați prin păreri diferite, unii dintre aceștia privind-o într-o manieră pozitiv-optimistă, alții descriind-o într-o manieră negativ-pesimistă.

Aspectele pozitive

a. Creșterea interesului față de educația timpurie

Unii specialiști consideră că educația timpurie a început să fie un subiect important în discursul și în demersurile Ministerului Educației. Aceștia sunt de părere că educația timpurie începe să prindă contur și să aibă o identitate proprie.

„Înainte în creșe era un număr destul de mic de copii pe educația timpurie și nu se făceau foarte multe activități, presupunea mai mult supravegherea și îngrijirea lor. Acum se încearcă cât de cât să-i implice în diferite activități, cu anumite reguli, anumite sarcini pe care trebuie să le rezolve.” (S-V Oltenia)

b. Curriculum adaptat „copilului de astăzi”

Ideea centrării educației pe copil și cea a învățării prin joc sunt considerate sănătoase pentru o bună educație timpurie. Copiii din categoria 0-3 ani sunt văzuți de specialiștii în domeniu ca fiind energici, curioși și inteligenți.

De asemenea, aceștia au nevoie de socializare cu ceilalți copii, însă acest proces de învățare trebuie să fie delimitat de reguli.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

„Creșa ajută, creșa te pregătește pentru grădiniță.” (Buc)

„De exemplu nu mai suntem încorsetați în ceea ce privește educația timpurie într-un interval orar foarte strict (...). Este un curriculum centrat pe copil, adaptat la nevoile copiilor de astăzi, adică a omului tehnologizat. Vedem care este diferența dintre copilul de ieri și copilul de azi. Trebuie să pornim în educația lor de la o altă bază, alt nivel.” (N-V)

c. Deschiderea către bune practici din țară și din străinătate

Specialiștii în educație timpurie care au participat la studiu sunt interesați de îmbunătățirea sistemului. De aceea, aceștia sunt doritori să identifice modele de succes implementate în alte zone din România sau din alte state.

Realizarea unor astfel de proiecte la nivel de instituție poate genera beneficii și pentru personalul implicat în acest demers: *„Putem vorbi de proiectele pe care le inițiază fiecare județ în parte la nivel de inspectorate; sunt tot felul de proiecte care se derulează. Am derulat și noi educație financiară prin joc. Sunt proiecte care ajută într-adevăr, le formează pe colegele tinere, le implică mai mult, sunt lucruri bune.” (Sud Muntenia)*

Unele bune practici au ajutat la facilitarea accesului copiilor din medii defavorizate la educație: *„Știu că sunt programe, au fost și prin UE, în Medgidia pentru integrarea rromilor. Educatoarea dăruia copiilor sau familiilor niște alimente pentru că își aduceau copiii la grădiniță.” (S-E)*

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

d. Implicarea crescută a personalului în dezvoltarea sistemului

Personalul din sistemul educației timpurii este implicat în demersul de îmbunătățire a calității serviciilor oferite. De asemenea, în ciuda faptului că există multe nemulțumiri față de starea situației actuale a sistemului, specialiștii dau dovadă de pasiune și de determinare pentru schimbarea sistemului în bine.

Aspectele negative

a. Birocrația

Specialiștii intervievați consideră că volumul mare de documente pe care trebuie să le scrie/completeze le îngreunează activitatea. Aceștia susțin că timpul destinat completării acestora ar putea fi utilizat pentru conceperea materialelor didactice: „*Tot timpul ni se cer o grămadă de hârtii. Ce educație să faci când completezi hârtii?!*” (București)

Unele dintre aceste documente sunt considerate „în plus”, fără să aibă un scop real și fără să ajute copilul: „*Hârtii, nu documente.*” (Centru)

Un interviuat a atras atenția asupra caracterului ambiguu al unor documente destinate reglementării activității educației timpurii. Unii dintre funcționarii publici pot interpreta anumite documente în mod diferit: „*Nu există claritate și simplitate.*” (Centru)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

b. Numărul redus de personal din cadrul creșelor

Problema numărului de specialiști în domeniul educației timpurii a fost menționată de o mare parte a intervievaților. Aceștia consideră că există un dezechilibru între numărul de copii din creșe și din grădinițe și numărul de specialiști din instituții: „*Avem 10-15 copii la un educator și un ajutor.*” (București)

Conform specialiștilor în domeniu, formarea unui educator puericultor este un proces dificil. De asemenea, pentru crearea unei creșe este nevoie de un minim de personal, indiferent de numărul copiilor din creșă: „*Aceste aspecte demotivează și îngreunează procesul. Ar trebui să fie totul foarte ușor.*” (Centru)

În ceea ce privește formarea unui educator, procesul de învățare efectivă începe odată cu intrarea în creșă/grădiniță și durează aproximativ 2 ani. De aceea, unii dintre specialiștii intervievați consideră că este nevoie de stagii de voluntariat în creșă/grădiniță în timpul facultății: „*Specialiștii sunt greu de găsit: psihologi, logopezi, sociologi... Oamenii abandonează repede dacă nu găsesc rapid un loc de muncă în domeniu.*” (Centru)

O altă provocare identificată de intervievați este cea a personalului auxiliar/nedidactic care este subdimensionat față de nevoile reale ale sistemului și, uneori, mai slab calificat: „*Nu mi se pare normal ca în lucrul cu copiii cineva să aibă doar școala generală, nici măcar ca îngrijitor.*” (Centru)

c. Lipsa infrastructurii și a resurselor

Lipsa unor spații adecvate pentru creșe reprezintă un mare neajuns al sistemului educațional timpuriu: *„Creșele sunt supraaglomerate ca număr.” (S-V Oltenia); „Numărul limitat de locuri în creșe, grădinițe, ceea ce duce la un număr mare al copiilor în grupe, ceea ce duce la un act educativ mai de proastă calitate.” (N-E)*

Sistemul educațional timpuriu are nevoie și de materiale pentru desfășurarea programului. Specialiștii intervievați au adus în discuție această lipsă de resurse necesare pentru activitățile curente. Aceștia au declarat că uneori recurg la propriul salariu pentru a crea materialele: *„E nevoie de materiale multe. Copiii cu cât au parte de diversitate, materiale de calitate, sunt captați mai ușor, au parte de rezultate mult mai bune. Sunt foarte puține cele pe care le oferă statul și sunt foarte multe cheltuieli. Se implică părinții unde se implică - în rest cadrele didactice, pentru a-și desfășura activitatea și de dragul copiilor.” (S-E)*

De asemenea, specialiștii intervievați au făcut și anumite comparații între sistemul de învățământ de stat și cel particular. Una dintre principalele diferențe a fost cea legată de resursele puse la dispoziție: *„Grădinițele de stat nu ne dau materiale. Nu ne dă nimeni laptop să le arătăm, nu ne dă nimeni o boxă.” (București)*

d. Lipsa informării/educării părinților

Părinții joacă un rol fundamental în educația timpurie, de aceea este nevoie de intervenții ale instituțiilor către aceștia.

Principala problemă pe care specialiștii în educație timpurie o identifică în ceea ce privește părinții este informarea insuficientă. Părinții nu cunosc beneficiile educației adresate copiilor cu vârste între 0 și 3 ani.

În cadrul interviurilor, specialiștii susțineau că cea mai parte a părinților care își duc copiii la creșă este formată de cei care nu primesc sprijin de la familie în creșterea copiilor.

De asemenea, importanța educării părinților este crucială deoarece astfel aceștia pot să înțeleagă necesitatea educației în timpul vieții. Familiile care se află în risc de sărăcie sau chiar în sărăcie de mai multe generații ar trebui educate în vederea eliminării acestui risc pentru copiii lor: *„Intervenția ar trebui făcută la părinți, în special cei tineri, șomeri și cu educație scăzută. (...) Din păcate ne lipsește capacitatea tehnică de a învăța adulții să scrie sau să citească.” (N-V)*

e. Accesul și retenția scăzută a categoriilor defavorizate de copii (în special CES)

Printre categoriile defavorizate de copii se numără cei care provin din familii aflate în risc de sărăcie și cei cu cerințe educative speciale. Deși aceștia beneficiază de educație gratuită, din partea statului, prioritățile diferite în cadrul acestor familii conduc la neînscrierea copiilor la creșă sau grădiniță sau la frecventarea scăzută a acestora, până la retragerea definitivă din sistemul de învățământ (în ceea ce privește categoriile de familii aflate în risc de sărăcie).

„Famiile defavorizate pun pe planul 2-3 școala și pe primul plan pun a se descurca și a trăi.” (N-E)

„Copiii sunt pe locul doi, pentru că pe primul loc sunt animalele (în zona de transumanță).” (Centru)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Specialiștii susțin că cea mai mare parte a cadrelor didactice încearcă să implice copiii cu CES în activități, însă nu reușesc întotdeauna să aibă rezultatele propuse, dat fiind numărul crescut de copii raportat la un educator și nevoile diferite pe care acești copii le au, în comparație cu ceilalți. Aceste neajunsuri conduc la retragerea copiilor cu CES din sistemul de educație de masă, părinții preferând să desfășoare activități cu copiii acasă sau să apeleze la specialiști, contra cost.

Intervenția timpurie este absolut necesară pentru copiii cu CES: *„Este foarte importantă educația timpurie pentru această categorie de copii. Acest concept este foarte strâns corelat cu cel de intervenție timpurie. Dacă pentru copiii tipici este de asemenea importantă, pentru cei care au abateri în disontogenie, adică în dezvoltarea normală este cu atât mai important să se intervină timpuriu. Cu cât se intervine mai repede în terapia și recuperarea acestora, cu atât vor fi rezultate mai bune.”* (Buc) Astfel, pentru copiii din familiile care nu dețin resursele financiare necesare pentru a apela la specialiști se remarcă un dezavantaj, întrucât diferențele dintre copiii cu CES și ceilalți copii vor fi din ce în ce mai crescute pe viitor.

IV. B. 2. Nevoile sistemului identificate de specialiștii în educație timpurie

Opiniile specialiștilor în educație timpurie au fost împărțite cu privire la cadrul legislativ actual. Aceștia susțin că este important ca documentele legislative să fie actualizate periodic și ca instituțiile implicate în educația timpurie să asigure o implementare corectă a acestora.

Specialiștii au găsit dificilă identificarea unor momente importante care au determinat evoluția domeniului educației timpurii. Aceștia apreciază că în ultimii 10 ani au fost realizate demersuri semnificative, însă nu suficiente pentru sistem.

Nevoile actuale ale educației timpurii în România pot fi împărțite în mai multe categorii precum: infrastructură, curriculum adaptat, personal calificat, informare, acces și incluziune socială.

Nevoi de infrastructură: spații adaptate lucrului cu copiii (0-3 ani), dotări tehnologice (ex. imprimantă, boxe, ecran, proiector etc.), materiale necesare activității educative (ex. planșe, plastilină non-toxică etc.) și materiale necesare jocului.

„În primul rând materialele, trebuie material adecvat la culori, plastilină, pentru că ei le mai și gustă și totul trebuie non-toxic, cât mai bun calitativ, iar fondurile pentru acestea nu sunt, trebuie procurate de la părinți pentru a ne putea face activitățile. Jocuri și activități de manipulare costă foarte mult.” (S-V Oltenia)

Nevoi de curriculum adaptat:

Conform specialiștilor intervievați, specificul educației copiilor 0-3 ani este diferit de cel al copiilor din grădinițe. Astfel, nevoile fiecărei categorii sunt diferite, iar Curriculumul trebuie adaptat acestora. Din discuțiile cu specialiștii am aflat faptul că, în prezent, anumite unități aplică în format de pilot un nou curriculum, dar acesta nu a intrat încă în legalitate. Legat de curriculumul actual, unul dintre intervievați a declarat faptul că „*Mi se pare destul de depășit. Copiii (de grădiniță) știu câte ceva. (...) Știu că Ministerul Educației a vrut să facă același Curriculum (pentru creșă și grădiniță).*” (București)

Copiii cu vârste între 0 și 3 ani ar trebui, conform persoanelor intervievate, să se autodescopere și să dobândească autonomie personală. Aceste abilități diferite pot fi dobândite utilizând autocunoaștere și explorarea mediului.

„*Curriculum ar trebui să pună accent pe dezvoltarea emoțională decât pe predarea informației ca atare, dezvoltarea emoțională a copilului primează.*” (N-E)

Totuși, o parte a specialiștilor a declarat că, cel puțin pentru segmentul educației timpurii, educatorii dețin un grad suficient de libertate pentru a putea adapta curriculumul la nevoile copiilor, fiind nevoie de bunăvoință și creativitate din partea acestora.

Nevoi de personal calificat:

Pentru înființarea unei creșe este nevoie de un anumit număr de angajați, inclusiv personal calificat. Dat fiind procesul de formare, care implică efort și investiție din partea personalului, în grădinițele care au și grupe de creșă, unii dintre angajații care lucrează cu copiii nu au calificarea de educatori puericultori.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Astfel, sistemul educației timpurii are nevoie de persoane calificate în vederea asigurării unui standard de calitate al procesului educațional.

Nevoi de informare:

Specialiștii în educație timpurie susțin că este nevoie de informarea părinților cu privire la necesitatea și beneficiile acestui tip de educație.

Categoriile părinților și tutorilor care ar trebui să beneficieze, cu prioritate, de informare sunt cele aflate în risc de sărăcie și cele care au copii cu CES.

Nevoi de acces:

Categoria de părinți care recurge la creșe pentru educarea copiilor este cea care nu se poate baza pe alte persoane în creșterea copiilor. Aceștia se găsesc singuri în rolul de părinți, fără niciun ajutor din partea altor persoane (ex. proprii lor părinți). De aceea, creșa devine o necesitate. Ideal, această categorie de părinți este formată din persoane educate, cu o situație financiară bună și cu o înțelegere corectă asupra necesității educației timpurii.

Specialiștii intervievați susțin că este nevoie de un acces facil la creșe pentru orice categorie de părinte și de copil. Aceștia susțin că infrastructura deficitară (ex. starea drumurilor) și lipsa creșelor influențează în mod direct accesul la educație timpurie.

Nevoi de incluziune socială:

Categoria copiilor cu CES a început să fie observată și evidențiată prin intermediul legislației. Aceste prime demersuri sunt apreciate de specialiștii din domeniul educației timpurii, însă pașii realizați sunt mici.

„Există legislație, există ghidaj. Acum, legislația este destul de nouă și încă se pun cărămizile. Anul acesta a apărut specific o legislație pentru copiii cu autism, o legislație care nu exista. Anul acesta au început să facă în mod specific pentru autism, adică se lucrează. Pe partea asta s-au făcut într-adevăr progrese. Problema este că bun, avem legislația, dar cum o implementăm? Pentru că există probleme de a implementa această legislație, cadrele didactice din grădiniță de multe ori sunt refractare, nu înțeleg despre ce este vorba. Și nu există o modalitate bine pusă la punct de transmitere a acestor informații.” (București)

La nivelul reprezentanților instituțiilor de învățământ există dorința integrării copiilor cu CES în colectiv. Această incluziune implică provocări mari pentru personalul didactic și pentru personalul non-didactic. Unii dintre intervievați sunt de părere că ar avea nevoie de mai mult sprijin din partea specialiștilor în CES în vederea unei mai bune integrări ai copiilor cu CES.

„În ultimii ani au apărut mai mulți copii cu CES, în special cu autism, dar și celelalte tulburări. Într-adevăr, a crescut foarte mult numărul cazurilor.” (București)

O altă categorie ce necesită incluziune socială este cea a copiilor care provin din familii/comunități aflate în risc de sărăcie. Comunicarea privind educația timpurie și

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

importanța acesteia ajunge extrem de greu sau chiar deloc la categoriile aflate în risc de sărăcie.

IV. B. 3. Bune practici și soluții alternative de politici publice

Specialiștii în educația timpurie cunosc și recomandă bune practici în funcție de natura activității desfășurate.

Politicele publice sunt mai puțin cunoscute de către specialiștii intervievați. Aceștia cunosc anumite demersuri din universul politicilor publice, însă în urma discuțiilor nu poate fi conturată o imagine clară asupra legilor și măsurilor legislative implementate de instituțiile de educație timpurie.

„Principiile din Legea Învățământului sunt corecte și funcționale, dar nu se aplică. (...) Pentru educația timpurie nu legislația este problema, ci modul de implementare. Legislația e corectă, nu este implementată, probabil din cauza părinților.” (Centru)

Bune practici:

- 1. Proiectul Montessori:** spații adaptate nevoilor și capacității motrice ale copiilor. Copiii învață să realizeze sarcini gospodărești și să își asume responsabilitatea pentru acțiunile lor. De asemenea, aceștia trebuie să identifice soluțiile la anumite probleme.
- 2. Proiectul Waldorf:** *„Sistemul Waldorf respectă ceea ce spune că face. Principala activitate a copilului este să fie copil. Nu sunt de acord cu uniformizarea*

copilului. Dacă sistemul clasic uniformizează, sistemul alternativ respectă talentul și dorințele copilului.” (Centru)

- 3. Pentru stimularea Citirii:** Citim împreună România: Biblioteca privată pornită din Lupeni în care părinții fac economie de resurse prin cumpărarea unor cărți la comun. Aceștia au implicat părinți, scriitori și edituri.

Sistemele alternative reprezintă modele de bune practici pentru educația timpurie și educația pre-școlară. În cadrul interviurilor am identificat specialiști care apreciau sistemele alternative pentru realismul Curriculumului și pentru adaptarea acestuia la realitatea cotidiană: „Sistemele alternative au fost aplicate și la sistemele de stat, fără bani.” (Centru)

- 4. Implicarea Organizațiilor Non-Guvernamentale în lucrul cu copiii cu CES:** există asociații care se implică în activitățile cu această categorie de copii, însă fondurile avute la dispoziție și resursele umane nu sunt suficiente pentru cerințele pieței.

„Există ceva practici: aceste asociații au un număr limitat de copii cu care lucrează, ei lucrează și pro bono. Din păcate copiii sunt mult mai mulți decât ce reușesc ei să acopere. Ei sunt constituiți și ca ONG și primesc acea deducere de impozit, deci poate fi direcționată către ei. Este un ajutor, dar nu este un ajutor foarte consistent. Da, e ceva, dar nu e cât ar trebui.” (București)

Principalele părți implicate în educația timpurie:

- Consiliile Locale (pentru acordarea fondurilor)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- Autoritățile Locale (pentru acordarea fondurilor)
- Instituțiile de Educație Timpurie
- Ministerul Educației
- Inspectoratul Școlar
- Sindicatele
- Părinții
- Specialiștii în lucrul cu copii cu CES

Ideea conlucrării între cele mai importante categorii de actori implicați în educația timpurie poate fi regăsită în discursul celor mai multe persoane intervievate.

Părțile implicate în îmbunătățirea calității sistemului educațional timpuriu trebuie să participe având în vedere interesul beneficiarilor (ex. copiii, părinți, cadrele didactice, personalul non-didactic și societatea în general).

Pentru îmbunătățirea sistemului educațional timpuriu pentru copiii cu CES:

„Toți actorii implicați, pornind de la părinții acestor copii, începând de la ONG-uri, care ar trebui să aibă un aport suficient de mare; iarăși, specialiștii, în particular de exemplu sunt niște resurse foarte bune și ar trebui să se implice mult mai mult, să fie o colaborare între stat și aceste instituții, să fie decontat măcar o parte din costul acestor terapii (pentru copiii cu CES).” (București)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

IV. C. Propuneri pentru îmbunătățirea sistemului educațional timpuriu extrase din discuțiile cu specialiștii în domeniu

1. Îmbunătățirea infrastructurii și a materialelor pentru desfășurarea activității

O nevoie care ar trebui îndeplinită este cea a spațiilor destinate educației timpurii. Aceasta implică destinarea/construirea unor spații care să se preteze statutului de creșă. De asemenea, acestea trebuie dotate cu mobilier și echipamente tehnologice care să creeze confortul pentru copii.

Pentru rezolvarea acestei nevoi se poate apela, în primă instanță, la autoritățile publice locale (ex. Primărie, Consiliu Local) pentru oferirea unui spațiu și pentru dotarea acestuia cu elementele necesare unei bune funcționări.

Intervievații au susținut că există părinți care doresc ca cei mici să beneficieze de serviciile creșelor, însă acestea nu există în localitate sau chiar în apropiere. Unii dintre acești părinți încearcă să încadreze copiii de 2 ani în grădinițe; în unele cazuri, grădinițele din localitate au conștientizat problema lipsei creșelor și acceptă și copiii mai mici de 3 ani, în limita locurilor disponibile, chiar dacă se produce supraaglomerarea acestor unități; în alte cazuri, grădinițele și-au atins deja capacitatea de copii și nu mai acceptă înscrierile acestor copii. În ultimul caz, părinții rămân fără alternativă în a se îngriji de copii și de a amâna întoarcerea la locul de muncă. De aceea, pentru înființarea unei creșe trebuie realizat un studiu pentru identificarea nevoii de acest serviciu în localitate.

Prioritară ar trebui să fie și satisfacerea nevoii stringente a materialelor din instituțiile de învățământ destinate educației timpurii. Copiii din creșe sunt expuși la diferite substanțe în timpul jocului și al învățării. De aceea, în instituțiile de educație preșcolară este nevoie de înlocuirea materialelor actuale cu materiale făcute din substanțe non-toxice.

Acestea pot fi achiziționate din fondurile creșelor/grădinițelor sau pot fi subvenționate prin donații de la persoane juridice, persoane fizice sau ONG-uri.

2. Revizuirea Curriculumului

Nevoia revizuirii curriculumului a fost identificată în cadrul discuțiilor cu specialiștii. Aceștia susțin că actualul Curriculum trebuie modificat pentru a răspunde principalelor nevoi ale unei alte generații de copii. Aceste nevoi pot fi satisfăcute de noul curriculum propus pentru educația timpurie, ce nu se poate aplica încă la nivel național, dar pe care specialiștii îl cunosc, îl testează și îl consideră mai potrivit din punctul de vedere al conținutului, dar mai dificil de aplicat decât cel actual.

3. Revizuirea Legislației privind personalul

Modul de selecție al personalului didactic și non-didactic este extrem de important deoarece aceste persoane lucrează în mod direct cu copiii și au posibilitatea de a le influența întregul parcurs educațional și personal.

„Elaborarea unor acte normative privind angajarea personalului nedidactic (este necesară). De asemenea, selectarea cu conștiinciozitate a personalului care intră în învățământ. Personalul nedidactic necalificat este un model pentru copiii din grădiniță

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

și chiar și din creșă. Nu există în nomenclatorul de meserii din România o meserie pentru personalul nedidactic. Nu există o legislație privind cerințele la angajare, să se impună anumite criterii de selecție și personalului nedidactic. Reiese din asta ca în nomenclatorul de meserii să apară meseria de bună cu studiile specifice. Noi punem niște condiții la angajare, deși nu există lege.” (N-V)

4. Implicarea Organizațiilor Non-Guvernamentale

Implicarea ONG-urilor în lucrul cu copiii care provin din familii aflate în risc de sărăcie și copiii cu CES este un demers salutat de specialiștii intervievați. Aceștia susțin că implicarea ONG-urilor a schimbat peisajul educației timpurii din România în bine.

O soluție pentru susținerea ONG-urilor din domeniul educației timpurii este redirectionarea celor 2% din venitul anual.

Mai mult, anumite județe organizează concursuri de proiecte pentru acordarea fondurilor locale. Această procedură este considerată benefică de reprezentanții mediului non-guvernamental în vederea obținerii de fonduri pentru investiții și pentru desfășurarea activității curente.

5. Oferirea de cursuri specializate pentru educatori puericultori și educatori cu privire la educația și incluziunea copiilor cu CES în sistemul educațional

Cunoașterea temeinică a specificului copiilor cu CES și a acțiunilor adecvate pentru educarea sănătoasă a acestora este extrem de importantă în vederea incluziunii reale a acestei categorii de copii.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Educatorii (puericultori) trebuie să învețe, de cele mai multe ori, pe cont propriu și în timpul lor liber despre anumite tulburări sau abateri de dezvoltare pe care le prezintă copiii din grupă. De asemenea, aceștia trebuie să identifice măsurile și acțiunile care dau rezultate în lucrul cu această categorie de copii.

Propunerea specialiștilor este ca instituțiile publice să finanțeze parțial sau integral Cursuri de Formare Continuă (cu accent pe subiectul Copiilor cu CES).

6. Parteneriat cu alte instituții - schimb de experiență

În vederea identificării unor bune practici la nivel local și internațional, schimbul de experiență între cadrele didactice și personalul non-didactic este o măsură necesară. Un astfel de proiect ar putea fi implementat pentru reprezentanții instituțiilor de educație timpurie de la nivelul întregii țări.

Identificarea unor bune practici în cadrul proiectului și implementarea acestora într-o altă creșă poate reprezenta un prim pas în vederea îmbunătățirii calității sistemului de educație timpurie.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

V. Analiza bunelor practici privind aplicarea politicilor publice în domeniul educației timpurii la nivel european și propunerea unor mecanisme și instrumente de monitorizare și evaluare a politicilor publice în domeniul educației timpurii și aplicarea acestora în România

V. A. Studiu de caz - Italia

Context general

Italia (Republica italiană) este un stat unitar, republică parlamentară, membru al Uniunii Europene din 1958.

Italia este împărțită în 20 de regiuni, dintre care cinci au statut special de autonomie, care le permit să adopte la nivel regional legi în anumite domenii. Italia poate reprezenta o sursă de bune practici pentru România deoarece învățământul este gratuit și obligatoriu de la șase la șaisprezece ani, dar și numărul cel mai mare de imigranți provin din România, ceea ce denotă un nivel ridicat de integrare al românilor.

Autoritățile responsabile de reglementarea educației timpurii în Italia sunt Ministerul Muncii și Politicilor Sociale (*Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali*) și Departamentul Politicilor pentru Familie (*Dipartimento per le politiche della famiglia*) din cadrul Președinției Consiliului Miniștrilor (*Presidenza del Consiglio dei Ministri*).

Totodată, activitatea creșelor și serviciile oferite copiilor sub 3 ani sunt reglementate de autoritățile locale sau regionale, în timp ce activitatea grădinițelor și

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

altor unități de educație timpurie preșcolară este monitorizată de Birouri Școlare Regionale (ramuri ale Ministerului Educației).

Educația timpurie în Italia s-a dezvoltat odată cu perioada socialistă. Ca un răspuns la campaniile sindicatelor și mișcărilor feministe, un document național a reglementat apariția serviciilor creșelor în Italia. Municipaliitățile și autoritățile regionale au devenit responsabile de planificarea, reglementarea și conducerea creșelor, motiv pentru care dezvoltarea și extinderea acestora nu a fost un proces omogen la nivelul țării.

Datorită creșterii cererii de înscriere a copiilor în cadrul creșelor și grădinițelor, în unele dintre orașele din Italia au apărut două noi tipuri de servicii: *Spazio bambini*, ce îngrijesc copiii cu vârste de la 18 la 36 de luni pentru maximum 5 ore pe zi și *Centri per bambini e genitori*, ce se adresează atât copiilor, cât și părinților și pun accent pe furnizarea unor experiențe sociale, contrastând cu singurătatea ce se poate instala acasă, între părinți și copiii lor.

În prezent, situația generală a educației timpurii în Italia prezintă următoarele particularități de funcționare, conform Comisiei Europene¹¹:

- În ceea ce privește **Accesibilitatea** - Cererea serviciilor de creșă a crescut considerabil. Distribuția creșelor pe teritoriul țării nu este omogenă, iar prezența lor pe teritoriu depinde de politicile publice locale, de inițiativele subiecților privați sau asociațiilor. Ca urmare a cererii tot mai

¹¹ Informații disponibile online la: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-programmes-children-under-2-3-years-19_en

crescute de înscriere a copiilor la creșe, dar și a standardelor impuse de Uniunea Europeană, în 2007 a fost demarat un program național de extindere a serviciilor de creșă și de stabilire a unui echilibru între diferitele regiuni ale Italiei.

- **Cererile de înscriere și alegerea instituțiilor de educație timpurie** - În general părinții depun o cerere la birourile de înscriere, responsabile de organizarea serviciilor de educație timpurie. În cazul în care sunt disponibile mai multe instituții, părinții au libertatea de a alege în care dintre acestea doresc să își înscrie copilul. În general, luând în calcul cererile și cerințele de înscriere la creșe stabilite la nivel local, sunt realizate liste de prioritate pentru a reglementa procesul de înscriere pentru situațiile în care locurile cerute sunt mai multe decât cele disponibile.
- **Nivelurile de vârstă și gruparea copiilor** - În general, la creșe pot fi admiși copiii cu vârste cuprinse între 3 și 36 de luni. Și pentru copiii mai mici de 3 luni sunt existente servicii, oferite însă cel mai adesea în prezența părinților. Copiii pot fi grupați astfel pe vârste exclusive sau în grupe de vârstă mixte. Raportul dintre numărul educatorilor și numărul copiilor avuți în grijă este stabilit la nivel regional.
- **Organizarea programului de funcționare** - Este stabilit la nivel regional, luând în calcul nevoile familiilor și copiilor.
- **Curriculumul și tipurile de activități elaborate** - În general, la nivel local se stabilesc proiectele educaționale generale, ce sunt aplicate de fiecare

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

creșă conform unui plan educațional propriu. Fiecare unitate de educație stabilește detaliile cu privire la activitățile întreprinse. De obicei, activitățile urmează o rutină, fiind reprezentate de activități de joc, odihnă, hrănire și îngrijire. În plus, alte activități incluse pot presupune implicarea familiei în activitățile cu copiii (ex: bunicii citesc povești copiilor) sau a altor organizații/asociații (ex: activități de terapie cu ajutorul animalelor de companie).

- **Metodele de educație** - Se concentrează asupra socializării copiilor, dezvoltării acestora prin joc, dar și întraajutorarea părinților care au un loc de muncă.

Un exemplu de bună practică în educația timpurie recunoscută internațional la nivelul Italiei este Reggio Emilia, ce a implementat și continuă să implementeze un sistem care accentuează importanța susținerii categoriilor defavorizate, prin observarea potențialului acestor copii.¹² Acest model educativ va fi detaliat ulterior în cadrul acestui document.

În anul 2017, Guvernul a emis planul național de favorizare a implementării sistemului integrat de educație timpurie 0-6 ani pentru perioada 2018-2020¹³. Planul stabilește destinația resurselor financiare alocate autorităților locale pentru

¹² Gibson, M. (2014), *Reggio Emilia: how a city in Italy started an education trend*, The conversation disponibil online la: <http://theconversation.com/reggio-emilia-how-a-city-in-italy-started-an-education-trend-25809>;

¹³ Informații disponibile online la: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-programmes-children-under-2-3-years-19_en

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

organizarea sistemului de educație timpurie. Principalele direcții de intervenție prevăzute au fost următoarele:

- Construcția de noi unități, restaurarea și îmbunătățirea celor deja existente din sistemul public;
- Finanțarea anumitor costuri de conducere a serviciilor de educație timpurie;
- Dezvoltarea profesională continuă pentru angajații din sistemul de educație timpurie.

Statistici

UNESCO a raportat nivel național în 2015 o rată a abandonului școlar în învățământul primar de 0,76%. Eurostat a raportat pentru anul 2017 o rată a abandonului sistemului școlar de către tinerii cu vârsta între 18 și 24 de ani de 14%.

Conform ISTAT¹⁴, în anul școlar 2014-2015 a funcționat un număr de 13262 de unități de educație timpurie pe întreg teritoriul Italiei, dintre care 36% din sistemul public, iar 64% în sistemul privat. Numărul acestora acoperea procentual 22.8% din totalul copiilor cu vârste de până la 3 ani ce pot fi incluși în sistemul de educație timpurie, existând diferențe între regiuni. Regiunile „fruntașe”, în care mai mulți copii beneficiază de servicii de creșă în sistem public sunt Emilia-Romagna, Valle d’Aostal

¹⁴ ISTAT (2017), *Asili nido e altri servizi socio-educativi per la prima infanzia*, disponibil online la: https://www.istat.it/it/files/2017/12/CS_Asili-nido-servizi-prima-infanzia_2014_2015.pdf

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Valle e d’Aoste și Trento, în timp ce regiunile Campania, Puglia, Calabria și Sicilia sunt cele cu cea mai redusă rată de acoperire a categoriei de vârstă 0-3 ani (atât în sistem public, cât și în cel privat). Bolzano, Umbria și Sardegnă sunt regiunile cu cel mai ridicat de procent al acoperirii acestui segment de vârstă prin intermediul creșelor private și compensează situația prezentă la nivelul creșelor publice. De asemenea, se remarcă diferențe și între zonele metropolitane și restul municipiilor. Bologna, Roma, Florența, Cagliari oferă un număr de locuri mai adaptat cererii de înscriere a copiilor în unitățile de educație timpurie.

Cea mai mare parte a unităților care oferă servicii de educație timpurie sunt creșele (*nidi* sau *micronidi*), în proporție de 80.5% în anul școlar 2014-2015; 10.5% erau reprezentate de *sezioni primavera* (integrarea copiilor cu vârste între 24-36 luni în grădinițele destinate copiilor cu vârste mai mari de 3 ani); 9% erau reprezentate de servicii suplimentare (*servizi integrativi per la prima infanzia*), ce veneau în complementarea celorlalte servicii disponibile.

În timp ce rata de participare a copiilor la educația preșcolară este ridicată (peste 96% dintre copiii cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani înscriși atât în unități de stat, cât și unități private), această rată este una mai scăzută în cadrul copiilor cu vârstă antepreșcolară.¹⁵

¹⁵ Bertram, T., Pascal, C. et. al (2016), *Early Childhood Policies and Systems in Eight Countries*, disponibil online la:

https://www.iea.nl/fileadmin/user_upload/Publications/Electronic_versions/ECES-policies_and_systems-report.pdf

Modelul de educație timpurie Reggio Emilia - model de bune practici

Modelul Reggio Emilia de educație timpurie și-a dobândit notorietatea, fiind recunoscut la nivel internațional pentru rezultatele sale eficiente. Abordarea utilizată este una socio-constructivistă, fiind influențată de teoria lui Lev Vygotsky ce menționează faptul că cei mici, la fel ca adulții, își construiesc cunoașterea și percepția asupra realității în interacțiunea cu cei din jur. Modelul Reggio Emilia promovează evoluția copilului ca protagonist puternic și capabil în propriul proces de învățare. Totodată, este accentuată importanța exprimării și învățării prin artă, precum și rolul relației dintre copil și educator în procesul de învățare. În cele ce urmează vor fi detaliate aceste aspecte.

Imaginea copilului - fiecărui copil îi este recunoscut potențialul de dezvoltare. Rolul educatorilor este acela de a asculta copiii, nu doar în sensul acțiunii descrise de acest termen, ci în sensul înțelegerii acestora și a procesului acestora de învățare; metoda pedagogică Reggio Emilia a mai fost denumită, din acest motiv, *pedagogia ascultării*. În comparație cu alte metode pedagogice, metoda Reggio Emilia nu privește perioada de vârstă antepreșcolară sau preșcolară ca fiind doar o perioadă de pregătire pentru școală și viața de adult, ci o perioadă distinctă, în care curiozitatea copiilor poate fi cultivată.

Exprimarea prin artă - metoda Reggio Emilia plasează central artele drept mijloc de învățare. Activitățile de desen sunt cuprinse în programul zilnic al copiilor ce dețin motricitatea necesară pentru a putea îndeplini aceste activități. Totodată, există și alte activități pe care copiii le pot întreprinde: pictura, teatrul, sculptura, dansul,

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

muzica etc. Rolul artelor în metoda Reggio Emilia este superior celor de alfabetizare și matematică, întrucât se consideră faptul că în această etapă de vârstă copiii beneficiază de un potențial creativ crescut, ce trebuie valorificat.

Progettazione - acest termen, greu traductibil în limba română, se referă la crearea unui curriculum centrat pe caracteristicile copilului. Această perspectivă presupune, în continuare, pregătirea materialelor de către educatori, dar în acord cu nevoile copiilor.

Relațiile cu comunitatea și școala - importanța acestor relații provine din istoricul regiunii Emilia, prima grădiniță fiind construită chiar de membrii comunității. Colectivitatea și cooperarea reprezintă un element central în specificul regiunii. Această perspectivă educațională are, așadar, puternice rădăcini culturale, ceea ce poate determina și un grad mai scăzut de înțelegere a acestui principiu din partea societăților individualiste. Câteva dintre activitățile ce răspund acestui principiu sunt:

- includerea copiilor într-un program ante-înscris, prin care copiii, părinții și educatorii se întâlnesc pentru a stabili o relație;
- implicarea părinților în procesul educativ al copiilor, prin colaborarea privind materialele educative utilizate sau prin implicarea directă în activități;
- interacțiunea directă a părinților cu educatorii sau cu alți părinți;
- implicarea părinților și bunicilor în activități de menținere sau reparare a clădirii unității de educație, mobilierului, grădinilor etc.;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- organizarea de mici petreceri pentru părinți/bunici, în cadrul cărora este sărbătorită și recunoscută importanța relațiilor dintre membrii familiei, creșă/grădiniță și comunitate.;
- implicarea părinților în cadrul unor consilii la nivel local privind educația și îngrijirea copiilor (Consiglio Infanzia-Citta);

Mediul înconjurător: unitățile de educație timpurie ce adoptă metoda Reggio Emilia sunt construite dintr-o serie de spații interconectate. Camerele se deschid, în mod obișnuit, într-un spațiu central, în care copiii se pot mișca în voie. Deschiderea spațiului reprezintă, de asemenea, o materializare a deschiderii către diversitate promovată la nivel valoric. Mobilierul este construit pentru a fi multifuncțional.

Educatorii într-un proces de învățare continuă: pe lângă atingerea unui nivel de educație formal necesar, metoda Reggio Emilia încurajează educatorii să învețe continuu. Este încurajat, de asemenea, procesul de colaborare între educatori și de învățare din propriile experiențe. O dată pe săptămână, educatorii se întâlnesc pentru a dialoga cu privire la unitatea în care își desfășoară activitatea, experiența lor și a celorlalți implicați în procesul de interacțiune cu copiii.

V. B. Studiu de caz - Spania

Context general

Regatul Spaniei (Reino de España) sau Spania (España) este o monarhia constituțională, națiune organizată teritorial în 17 comunități autonome și 2 orașe autonome, membru al Uniunii Europene din 1986. Comunitățile sunt împărțite la rândul lor în 50 de provincii. Spania oferă modele în ceea ce privește educația timpurie și, la fel ca în Italia și România, are învățământ obligatoriu de la șase la șaisprezece ani.

UNESCO a raportat pentru Spania în 2015 o rată a abandonului școlar în învățământul primar de 0,72%. Eurostat a raportat pentru anul 2017 o rată a abandonului sistemului școlar de către tinerii cu vârsta între 18 și 24 de ani de 18,3%.¹⁶

Spania este o țară cu statut de pionier în educația copiilor cu cerințe speciale, în cadrul Conferinței Internaționale de la Salamanca din 1994 vehiculându-se pentru prima dată conceptul de incluziune în educație. În cadrul acestei conferințe a fost reglementată problematica copiilor cu cerințe educative speciale.

Educația preșcolară, respectiv 0-6 ani nu este obligatorie în Spania, fiind împărțită în două stadii: primul stadiu, cel referitor la educația timpurie, începe cel mai devreme de la 3 luni, acoperind intervalul de până la 3 ani. „Guarderia”, echivalentul creșei, poate fi privată sau de stat, însă ambele percep taxe, cu deosebirea

¹⁶ Early leavers from education and training (%of population aged 18-24):

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Early_school_leavers-02.jpg

că în sistemul de stat se pot aplica niște deduceri în funcție de statutul marital al mamei, numărul de copii al familiei precum și quantumul veniturilor.

Dacă este să analizăm contextul, în Spania, concediul de maternitate este de doar 4 luni, astfel încât copiii sunt înscriși de la 4 luni în instituții specializate, respectiv „guarderías”. Aceste instituții oferă mai degrabă supravegherea și îngrijirea fizică a copilului, la un cost scăzut, decât dezvoltarea psiho-emoțională a acestuia, dacă vorbim despre sistemul de stat, în cel privat copiii pot fi înscriși în general, de la 2 ani.¹⁷

Un aspect pozitiv este acela că există un mare grad de flexibilitate în ceea ce privește programul, părinții pot alege când să-și aducă copiii, dimineața, după-amiaza, câteva zile pe săptămână sau mai mult. Uneori, se oferă de asemenea transport de la școală acasă. Frecvența de înscriere într-o instituție de educație timpurie este de 95% pentru copiii de 3 ani, fiind una dintre cele mai ridicate rate din Europa.

Un ghid spaniol pentru părinți în alegerea creșei, respectiv a „guarderiei”, subliniază cadrul legal care prevede că numărul de copii din clase trebuie să fie direct proporțional cu vârsta lor. Astfel, pentru copiii mai mici de 12 luni, nu trebuie să existe mai mult de 8 copii în fiecare clasă, între 1 și 2 ani nu mai mult de 20 de copii iar între 3 și 6 ani 25 de copii. Cerințele referitoare la spațiu arată că acesta trebuie să fie „spațios și exclusiv”, cu acces independent către exterior și cu spațiu de joacă. Pentru fiecare copil, centrul trebuie să pună la dispoziție minim doi metri pătrați în încăpere.

¹⁷ *Childcare in Spain*, disponibil online la: <https://www.expatica.com/es/living/family/childcare-101464/>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

În zona corespunzătoare copiilor sub 2 ani, zonele de odihnă și igienă trebuie să fie separate, de asemenea trebuie să existe o cameră multifuncțională.¹⁸

Referitor la cerințele educaționale speciale, centrul trebuie să pună la dispoziție resursele umane și materialul de suport. Educatorii de educație timpurie trebuie de asemenea să dețină cel puțin un certificat de educație timpurie.

În ultima vreme, în Spania, a existat o preocupare consistentă pentru o mai bună implementare a principiului egalității, corolar al incluziunii sociale, care vizează și educația timpurie, prin elaborarea unor planuri și strategii la nivel național: „Planul strategic național pentru copilărie și adolescență” - Plan Estratégico Nacional de Infancia y Adolescencia - 2013-2016 și „Planul Național de acțiune pentru Incluziune Socială” - Plan Nacional de Acción para la Inclusión Social - 2013-2016 și „Programele de Întărire, ghidare și suport” - Programmas de Refuerzo, Orientación y Apoyo - 2010. Acestea constituie resurse la care instituțiile pot apela în gestionarea inegalităților și a excluziunii sociale.

O nouă Lege a Educației a fost elaborată în 2013 prin care s-a stabilit o mai mare autonomie pentru instituțiile de învățământ, creșterea capacității de decizie în ceea ce privește curriculumul și programul școlar, cu aplicabilitate la nivel național. În România există concepte similare, anume de descentralizare și de curriculum la decizia școlii, însă existe anumite dificultăți la punerea în practică a acestora.

¹⁸ Folgado, A. (2018), *Elegir una guarderia*, disponibil online la:
<https://www.guiainfantil.com/educacion/escuela/elegirguarderia.htm>

Analizând exemplele de bune practici în ceea ce privește educația timpurie în Spania, este remarcată în primul rând valoarea pe care o dă implicarea comunității, mai exact pe aportul „muncii intergeneraționale”. Studiul a fost desfășurat într-o instituție de învățământ care oferea servicii educaționale copiilor de până în 3 ani. Această „muncă intergenerațională”, care a stat la baza studiului, a angrenat pe de o parte subiecți ai educației timpurii, dar și persoanele în vârstă din comunitate, ambele categorii având statutul de beneficiari. Actorii implicați au fost personalul de predare din centru, alte instituții, familia educaților, dar și animatorul socio-cultural al comunității. Unul dintre scopurile fundamentale a fost acela de a media întâlnirea și interrelaționarea dintre copii și bătrâni, fiind văzuți ca o resursă disponibilă și de o valoare incontestabilă în comunitate.

De o importanță egală a fost procesul de dezvoltare a unor activități educaționale comune, care au cuprins activități referitoare la învățarea literelor, activități manuale și ateliere de pictat. Obiectivele au fost acelea de a dezvolta atitudinile intergeneraționale în rândul copiilor și al seniorilor, de a promova atitudinile și valorile legate de solidaritate și de a contribui la dezvoltarea afectivă și socială a copiilor. Materialele didactice folosite au constat în scrisori, vederi, fotografii. Copiii, cu ajutorul cadrelor didactice au compus scrisori către „bunicii” lor. Tema scrisorilor a constat în detalii legate de vizita „bunicilor”, iar a bunicilor legate de locul de unde provin, de particularitățile regiunii. Au fost de asemenea elaborate materiale vizând fotografii ale întâlnirilor, călătoriilor, zilelor de naștere ale copiilor și ale seniorilor.

O observație care a condus la acest proiect a fost aceea că materialele didactice existente în educația timpurie nu facilitează dezvoltarea inițiativelor

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

intergeneraționale în centrele educaționale. Putem conchide că valoarea motivațională și socială este una destul de însemnată, din punct de vedere motivațional, captând atenția copiilor și a seniorilor și conferindu-le o abordare a realității într-un mod diferit și atractiv; cea socială prin faptul că potențează niște resurse valoroase ale comunității și, în același timp, la îndemână; munca comunitară, prin dezvoltarea inițiativelor conjugate între centrul educațional și comunitate; structurarea realității, cu o contribuție fundamentală în colectarea și organizarea poveștilor de viață și a experiențelor seniorilor care au participat la studiu și de asemenea, în cazul copiilor, prin sistematizarea experiențelor și activităților lor.

Un alt exemplu de bună practică în ceea ce privește educația timpurie în Spania a vizat elaborarea de materiale proprii de către educatori. Aceasta a constat în dezvoltarea unui proiect bazat pe conceptul educațional și social: școala deschisă către comunitate, prin implicarea agenților externi. La aceasta s-a adăugat crearea materialului didactic propriu, elaborat de educatorii centrului într-o experiență de coordonare între echipa de educatori, conducerea școlii și de asemenea, implicarea comunității. Beneficiarii au fost copiii cu vârsta între 0 și 3 ani, resursele implicate: copiii și corpul educațional al centrului, familiile și municipalitatea.

Premisa de la care s-a pornit a fost aceea că elaborarea unor materiale didactice proprii corespunde mai bine viziunii și proiectului educațional propriu decât cele existente și distribuite global. Materialele didactice obținute sunt rezultatul creativității și viziunii educaționale a educatorilor pericultori, în acord cu necesitățile educaționale ale copiilor, în elaborarea lor fiind implicați atât copiii cât și familiile

acestora precum și comunitatea în ansamblul ei. Astfel, există și un răspuns extern imediat, o evaluare a procesului de construire a materialelor, care implică a acționa ca o echipă și a reevalua practica zilnică a educatorilor. Totodată, constituie și un instrument adecvat în evaluarea dezvoltării copiilor.

Deși nu a fost identificat ca obiectiv explicit, aceasta a contribuit la crearea unui climat participativ din partea familiilor în activitățile centrului și în informarea familiilor asupra procesului de formare/învățare a copiilor lor. Materialul didactic elaborat a fost sintetizat sub forma unei cărți - „A mina vida en papeis”, dezvoltate în decursul unui an școlar, cu și pentru copiii de 0-1 an, prin care sunt abordate conținuturile stadiului (de dezvoltare psiho-emoțională) precum și un raport al dezvoltării psiho-emoționale a fiecărui copil în primul său an de viață. Elementul valoros constă în faptul că pune în centrul învățării copiii, dar și implicarea părinților în procesul de învățare al copiilor lor.

Un alt material didactic similar intitulat „Por un sorriso un dolce” a fost elaborat sub forma unei cărți de rețete, în decursul unui an școlar, cu copii de 2, 3 ani, precum și cu implicarea familiilor și a municipalității. Acesta a fost atât inovativ, prin colaborarea educatorilor și a comunității, motivațional prin implicarea copiilor din centru și a familiilor în procesul de învățare, dar și, din punct de vedere social, de structurare a realității locale.

Această experiență de elaborare a materialelor didactice proprii a apărut ca răspuns la penuria resurselor educaționale pentru ciclul 0-3 ani, lipsa de adaptare la context și disonanța metodologică cu resursele existente. Aceste practici educaționale

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

aduc, de asemenea, o creștere personală și profesională a educatorilor de educație timpurie.

În linii generale, elaborarea de materialele didactice proprii a răspuns următoarelor funcții: cea inovatoare, prin introducerea ideii de colaborare între personalul didactic și familii, întărind ideea de școală deschisă comunității, fiind un proiect educațional construit de către și pentru comunitate; cea de motivare, proiectarea didactică incluzând elaborarea de materiale didactice în procesul de învățare, implicând în acesta și „comunitatea educațională”, adică familiile și chiar comunitatea mai largă. Prin punerea copiilor în centrul procesului de învățare, s-a dorit ca materialele să reflecte în primul rând personalitatea, abilitățile și evoluția fiecărui copil ca individ, cu identitate proprie. Trecând la substratul social, o altă funcție îndeplinită este cea de structurare a realității, fiind prezentată dintr-o perspectivă locală, concentrată pe proximitate precum și funcția realistă: elaborarea materialelor implică un cost redus, cea mai mare investiție fiind cea legată de procesul de printare, resursele economice precum și cele umane fiind deja disponibile în centru și în comunitate.

Prin bunele practici analizate s-a dorit să se sublinieze că elaborarea de materiale educaționale alternative a constituit o punte între școală și comunitate. Elaborarea acestor materiale în educația timpurie a vizat abordarea diversității socio-culturale existente a copiilor și familiilor din care provin, valorizând toate resursele existente în comunitate.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

V. C. Studiu de caz - Franța

Context general

Franța (oficial Republica Franceză) este o republică constituțională unitară cu un regim semi-prezidențial. Din punct de vedere teritorial, Franța metropolitană este divizată în trei tipuri de unități teritoriale astfel: comuna, departamentul și regiunea (18). Datorită regimului politic similar, Franța poate reprezenta un model de bune practici pentru România.

În Franța, responsabilitatea privind sistemul educației timpurii este împărțită între Ministerul Asistenței Sociale și Sănătății (*Ministère des Affaires sociales et de la Santé*), pentru copiii cu vârsta maximă de 3 ani, și Ministerul Educației Naționale (*Ministère de l'Éducation nationale*), pentru copiii care au cel puțin vârstă preșcolară. Autorizarea unităților de educație timpurie se acordă de către Agenția pentru Protecția Maternală și a Copilului (*Protection Maternelle et Infantile or PMI*), în timp ce guvernarea națională acreditează și oferă licențele pentru unitățile preșcolare în colaborare cu autoritățile locale.

Eurostat a raportat pentru Franța, în anul 2017 o rată a abandonului sistemului școlar de către tinerii cu vârsta între 18 și 24 de ani de 8,9%.¹⁹

Standardele educației timpurii în Franța pentru copiii de vârstă antepreșcolară sunt stabilite de Ghidul pentru sănătate publică și instituții (*Orientations du code de la santé publique et les projets d'établissements*), ce asigură un nivel optim al sănătății și igienei în unitățile de educație timpurie a copiilor; Ghidul general pentru unitățile de creșă (*Orientations générales pour les crèches*) propune un cadru general pentru sistemul de îngrijire a copiilor în creșe. Educația timpurie în Franța beneficiază de un curriculum național, ce stabilește obiectivele și fundația acesteia.

Educația timpurie în Franța se poate realiza prin următoarele tipuri de servicii:

- Creșele colective (*La crèche collective*), în care creșele sunt gestionate fie în sistem public, de către autoritățile publice, fie în sistem privat. Aceste creșe pot găzdui până la 60 de copii. Misiunea acestora este de a asigura sănătatea, securitatea, bunăstarea și dezvoltarea copiilor. Creșele colective dispun de reguli de funcționare mai stricte.
- Creșele parentale (*La crèche parentale*), conduse de asociații parentale, în care lucrează personal specializat. Acestea pot găzdui până la 25 de copii. Deși

¹⁹ Early leavers from education and training (%of population aged 18-24):

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Early_school_leavers-02.jpg

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

părinții sunt cei care coordonează activitatea creșelor, acestea sunt în continuare supuse controlului statului.

- Creșele din cadrul companiilor (*La crèche d'entreprise*), înființate de angajator pentru angajații lor, plasate de obicei în apropierea locului de muncă. Acestea pot găzdui până la 60 de copii. Orarul creșelor este flexibil, astfel încât să se potrivească cu programul de lucru al angajatorului.
- Creșele familiale (*La crèche familial*), în care bone calificate sunt angajate pentru a avea grijă de copiii mai multor familii, în una dintre locuințele acestora, costul de angajare fiind împărțit între toate aceste familii. Numărul optim de copii cu care se poate lucra este cuprins între 1 și 4 copii.

Creșele și alte centre de zi găzduiesc copii începând de la vârsta de aproximativ 3 luni, până la vârsta de 3 ani. Creșele publice sunt finanțate de autoritățile locale, dar, în funcție de venitul lor, anumiți părinți pot plăti și taxe suplimentare. Totuși, statul acoperă 80% din bugetul necesar funcționării acestora.²⁰

Creșele și grădinițele au rolul de a pregăti copiii în avans pentru sistemul de educație primar. În anul 2014, 11,8% dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 2 și 3 ani erau înscriși în unitățile de educație timpurie, în timp ce pentru categoria de vârstă cuprinsă 3-5 ani se poate vorbi despre o participare majoritară.

²⁰ *Child Care in France*, disponibil online la: <https://www.frenchentree.com/living-in-france/family-life/child-care-in-france/>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Copiii cu vârste mai mici de 3 ani pot fi încadrați în diferite tipuri de unități de educație timpurie:

- În cadrul grădinițelor, în clase special adaptate la nevoile copiilor cu vârste mici;
- În cadrul grădinițelor, în clase mixte privind vârsta și nivelul copiilor;
- Într-o unitate mixtă, ce cuprinde atât servicii de educație timpurie și de școlarizare.²¹

În general, copiii sunt grupați în clase în funcție de vârstă, dar și pe baza evoluției și abilităților dobândite de aceștia.

Orașele mari dețin o acoperire mai crescută în ceea ce privește numărul creșelor disponibile. În timp ce acoperirea medie națională era, în 2018, de 6.3 creșe la 100 de copii cu vârsta maximă de 3 ani, în Paris raportul este de 23.9 (18.9 în Ile de France) la 100 de copii.

În Franța, concediul maternal este de 16 săptămâni (dacă mama este la primul sau al doilea copil), 26 de săptămâni dacă naște al treilea copil, 34 de săptămâni pentru gemeni și 46 de săptămâni pentru tripleți sau mai mult de 4 copii. Concediu taților esye de 11 zile plătite la nașterea unui copil și 18 zile plătite în cazul mai multor copii născuți.²²

Mai mult de jumătate dintre familii apelează la creșe sau alte centre de îngrijire a copiilor la finalul încheierii concediului. Mamele care beneficiază de un salariu scăzut

²¹ *Les niveaux et les établissements d'enseignement - L'école maternelle*, disponibil online la: <http://www.education.gouv.fr/cid166/l-ecole-maternelle-organisation-programme-et-fonctionnement.html>

²² *All you need to know about parental leave system in France*, disponibil la: <https://admin-me.com/all-you-need-to-know-about-parental-leave-system-in-france/>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

pot alege să se retragă de pe piața muncii până în momentul în care educația copiilor devine gratuită (de la 2 ani în sus). Astfel, doar 20% dintre mamele cu venituri scăzute rămân active pe piața muncii.

Creșele sunt deschise pentru 11 ore pe zi, fiind închise în zilele de sărbători legale și pentru o lună pe perioada verii. Toate orașele și anumite localități din mediul rural dețin o creșă.

Cererea de înscriere a copiilor în creșe este ridicată, astfel încât se recomandă ca părinții să rezerve un loc pentru copil odată ce acesta se naște. Franța se confruntă, la fel ca România, cu o problemă a lipsei locurilor în cadrul creșelor, acest aspect fiind vehiculat în mass-media franceză²³. Totodată, o altă asemănare privind România din perspectiva problemelor întâmpinate este cea a percepției opiniei publice cu privire la un posibil declin al întregului sistem educațional francez și identificarea nevoii de reformare.

²³ Gobry, P. (2013), 4 Myths And One Truth About French Childcare, Forbes, disponibil online la: <https://www.forbes.com>;

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Bune practici

Prioritatea activității creșelor privește dezvoltarea limbajului, ce se materializează prin patru mari dimensiuni de activitate:

- Traiul la comun;
- Realizarea activităților fizice;
- Realizarea activităților de artă și știință;
- Dezvoltarea imaginației și exprimarea sentimentelor;
- Copiii preșcolari sunt încurajați să înceapă să învețe o limbă străină, pe care vor continua să o învețe în învățământul primar și secundar.

Se acordă o atenție deosebită depistării din timp a oricăror semnale ce trădează existența unor viitoare deficiențe senzoriale și tulburări de limbaj, pentru a putea încadra copiii ulterior în programe specializate de învățare.²⁴

Serviciile și personalul implicat în educația timpurie a copiilor sunt monitorizate constant; progresul copiilor este, de asemenea, monitorizat. Procesele de monitorizare se desfășoară la nivel național. Fiecare părinte va primi un raport anual de evaluare a copiilor realizat de educatori ce va cuprinde observațiile cu privire la performanțele copiilor și alte dispoziții.

Documentul *Nouveau Rythmes Scolaires. Les bonnes pratiques en Maternelle* propune câteva direcții de înțelegere și implementare a activităților de educație

²⁴ *Nursery School in France - Ecole Maternelle*, disponibil online la: <https://www.french-property.com/guides/france/public-services/school-education/nursery/curriculum>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

timpurie, luând în calcul respectarea ritmului biologic al copiilor. În timp ce copiii din sistemul de școlarizare își pot adapta ritmul biologic la un program fix, pentru copiii de vârstă antepreșcolară și preșcolară este esențial ca ritmul biologic să fie respectat, pentru a facilita procesul acestora de învățare.

Ministerul Educației propune prin intermediul documentului menționat următoarele aspecte relevante:

1. Respectarea unei alternanțe între timpul de desfășurare a activităților și timpul de calm și repaus;
2. Sprijinirea copiilor în a se orienta în mediul înconjurător și în a identifica adulții din cadrul unității;
3. Sprijinirea tranziției către etapele de școlarizare;
4. Adaptarea activităților la nevoile copiilor.²⁵

²⁵ Nouveaux rythmes scolaires. Les bonnes pratiques en maternelle, disponibil online la:

http://cache.media.education.gouv.fr/file/Rythmes/82/8/Bonnes_pratiques_en_maternelle_496828.pdf

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Câteva exemple de creșe din Franța ce constituie un exemplu privind metodele noi pedagogice²⁶:

Au Petit Paradis - cu o experiență îndelungată, activitățile desfășurate în cadrul acesteia țin cont de abordări educaționale diferite: Montessori, Winnicot, Dolto. Perspectiva creșei este aceea că cei mici trebuie tratați în mod holist, ca oameni, nu ca simplii învățăcei. Copiii beneficiază de numeroase ateliere precum grădinarit, exprimare scenică, yoga, teatru etc.

Superkids - cuprinde atât creșă, cât și grădiniță. Activitatea acesteia cuprinde, de asemenea, diferite abordări educaționale, așa cum am menționat și anterior, având drept punct central socializarea copiilor de diferite categorii de vârstă, prin responsabilizarea celor mai mari și prin oferirea de inspirație pentru cei mici, conform abordării Montessori.

Les P'tits Solistes - reprezintă o creșă muzicală, ce propune copiilor posibilitatea de a se dezvolta într-un mediu plăcut și multisenzorial. Copiii se pot bucura de toate beneficiile muzicii și pot dobândi: capacitatea de exprimare, capacitate de ascultare, capacitate de memorare, de concentrare și creșterea motricității.

²⁶ 4 CRÈCHES AUX NOUVELLES MÉTHODES PÉDAGOGIQUES disponibil online la: <https://parents-en-action.com/index.php/2016/12/14/4-creches-aux-nouvelles-methodes-pedagogiques/>

V. D. Studiu de caz - Slovenia

Context general

Slovenia este o republica parlamentară, divizată în regiunile istorice Carniola, Carintia, Stiria și Litoralul. Există regiuni care sunt considerate regiuni de sine stătătoare: Carniola Albă și Zasavje. Slovenia a făcut parte din blocul al statelor post-comuniste, alături de România și poate reprezenta o resursă de bune practici, având în vedere elementele de istorie comună similare între cele două state.

Slovenia a aderat la Uniunea Europeană în 2004.

Educația timpurie în Slovenia a apărut tot în perioada socialistă, la fel ca în alte state europene, odată cu intrarea consistentă a femeilor în câmpul muncii. Slovenia deține un sistem de educație timpurie integrat, de la vârsta de 1 an la 6 ani, ce cuprinde atât educația antepreșcolară, cât și cea preșcolară. Sistemul de educație timpurie nu este obligatorie prin lege; totuși, rata de înscriere a copiilor cu vârste mici era destul de crescută în anul școlar 2014-2015, astfel: aproximativ 43% copii din categoria de vârstă 1 an; 69% copii din categoria de vârstă 2 ani; aproximativ 83% din categoria de vârstă 3 ani. Rata de înscriere a copiilor sub 6 ani în acest sistem a crescut în ultimii ani.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

UNESCO a raportat pentru Slovenia în 2015 o rată a abandonului școlar în învățământul primar de 1,06%. Eurostat a raportat pentru anul 2017 o rată a abandonului sistemului școlar de către tinerii cu vârsta între 18 și 24 de ani de 4,3%.²⁷

În anul școlar 2014-2015 în Slovenia funcționau 979 de unități de învățământ preșcolar. Majoritatea acestora (93%) reprezentau unități publice. Raportat la același an, numărul copiilor înscriși în grădinițe se prezenta a fi în continuare creștere, deși cu un ritm mai redus.

Programul unităților ²⁸antepreșcolare este, în general, unul full time, de luni până vineri; anumite unități sunt deschise și sâmbăta. Programul grădinițelor variază de la un minim de 9 ore, până la 16 ore pe zi, începând de la ora 5:30-6:00, până la aproximativ 16:00-16:30.

Raportul dintre numărul copiilor și numărul educatorilor în Slovenia este unul dintre cele mai scăzute din Europa, conform OECD: 9 copii la un educator, în timp ce media din Europa este de 14 copii la un educator. De asemenea, numărul de ore dedicat activităților de educație și îngrijire este printre cele mai crescute din Europa, conform OECD (1314 ore în Slovenia, comparabil cu media de 1005 ore în Europa).

Serviciile de educație timpurie sunt furnizate în principal de instituțiile publice: 96% dintre copii sunt înscriși în instituțiile publice, de două ori mai mult decât media OECD

²⁷ Early leavers from education and training (%of population aged 18-24):

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Early_school_leavers-02.jpg

²⁸ Republic of Slovenia Statistical Office (2015), More children in kindergartens; the EU 2020 strategic goal for pre-school education not yet met, disponibil online la:

<https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/5162>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

(de 43%). Deși numărul instituțiilor de educație timpurie sunt în creștere, conform unui raport al Comisiei Europene, autoritățile locale nu pot îndeplini întotdeauna cererea de locuri în aceste unități.

Municipalitățile stabilesc aspectele ce țin de organizarea unităților de educație antepreșcolară și preșcolară, inclusiv aspectele privind finanțarea. În această privință, bugetul total acordat grădinițelor publice era, în anul 2008, de 0.65% din PIB-ul național.

Legea Grădinițelor din 2008 și Legea exercitării drepturilor asupra fondurilor publice din 2012 furnizează fonduri suplimentare pentru părinții cu doi sau mai mulți copii integrați în educația preșcolară și antepreșcolară, astfel încât părinții achită o taxa reprezentând doar 30% din taxa întreagă pentru cel de-al doilea copil și nicio taxă pentru frații/surorile mai mici. Cuantumul taxei este așadar o taxă evaluată conform unei grile bazate pe analiza veniturilor părinților, astfel încât cei cu venituri scăzute nu achită nicio taxă. Totodată, în Slovenia, majoritatea familiilor sunt scutite de plata integrală a taxei. Programul de Îngrijire a Copiilor Preșcolari (2008, modificat în 2012) prevedea acordarea unor burse speciale pentru părinții ai căror copii nu primeau un loc în grădinițele publice. Bursele reprezentau până la 20% din costurile programelor în grădinițele în care copiii ar fi fost înscriși.

În general, sistemul educațional din Slovenia acordă o atenție deosebită categoriilor minorităților (ex: minorității etnice rome, minorităților de imigranți). Acesta a dezvoltat programe de îmbunătățire a integrării minorităților în sistemul educațional, cu scopul unei mai bune integrări în societate. Unitățile preșcolare și școlare din Slovenia susțin multiculturalitatea prezentă în regiunile etnice și lingvistice

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

mixte, în concordanță cu Constituția Sloveniei, legislația educației și cadrul legislativ ce reglementează drepturile educaționale speciale ale minorităților etnice italiene și ungare.²⁹

Slovenia acordă atenție și imigranților. Astfel, Strategia pentru Integrarea Copiilor, Elevilor și Studenților Imigranți în Sistemul Educațional (2007) și Ghidul pentru Integrarea Copiilor Imigranți în Grădinițe și Școli (2009, modificat în 2012) definesc strategii, reglementări și metode de a ajuta la integrarea copiilor imigranți, inclusiv prin cooperarea cu părinții. Școlile și grădinițele susțin copiii imigranți pe tot parcursul lor educativ. Părinții sunt, de asemenea, încurajați să participe în activități derulate în școli și grădinițe (de exemplu activități de învățare a limbii slovene alături de copii).

Bune practici

Curriculumul educației timpurii din Slovenia include 6 dimensiuni principale ce ghidează elaborarea activităților de lucru cu copiii de la 1 an la 6 ani:

1. Dimensiunea activității fizice: mișcarea și joaca reprezintă principalele două nevoi ale copiilor;

²⁹ EURYDICE, Early Childhood Education and Care in Europe: Tackling Social and Cultural Inequalities: https://www.researchgate.net/publication/235975054_EARLY_CHILDHOOD_EDUCATION_AND_CARE_IN_EUROPE_TACKLING_SOCIAL_AND_CULTURAL_INEQUALITY_SLOVENIA

2. Dimensiunea lingvistică: perioada preșcolară se concentrează asupra activităților de comunicare cu alți copii și cu adulți. Copiii învață să își exprime emoțiile, gândurile, experiențele și să trimită mesaje alor persoane;
3. Dimensiunea artistică: încurajează copiii să experimenteze și să se exprime în sfera frumosului; încurajează dezvoltarea reacțiilor la lumea internă și externă;
4. Dimensiunea socială: copiii învață să se ajute unii pe alții, să coopereze în societate; învață despre diversitate și explorează oportunitățile de reflecție critică;
5. Dimensiunea naturii: copiii descoperă lumea vie, ajung să cunoască ființele vii și mediul înconjurător și să se perceapă ca parte a acestuia; învață care sunt nevoile ființelor vii, inclusiv cele ale lor și cum să se mențină sănătoși;
6. Dimensiunea matematică: copiii învață simbolurile utilizate în descrierea condițiilor; învață cum pot urmări ilustrațiile grafice, cum să le interpreteze și cum să le realizeze ei înșiși; descoperă mecanismul de interacțiune cauză-efect etc.

Chiar dacă Slovenia deține un curriculum stabil, elaborat în 1999, reprezintă una dintre țările europene ce și-a manifestat interesul continuu cu privire la posibilitățile de evoluție și îmbunătățire. Acest demers s-a putut realiza prin colaborarea și schimbul de experiență cu alte state europene.

De exemplu, în anul 2008, în Ljubljana a avut loc un seminar cu denumirea *The Childcare system in Slovenia - an exchange of good practice towards promoting gender equality*, rezultând de asemenea un raport ce cuprinde descrierea comparativă a

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

sistemelor de educație timpurie din Slovenia și alte 12 țări din Europa, pentru identificarea aspectelor pozitive ce pot fi preluate din practicile acestora³⁰.

Totodată, Slovenia s-a înscris în traiectoria dictată de *Road Map for Arts Education* (UNESCO, 2006), recunoscând rolul artei în educația și dezvoltarea copiilor. Astfel, un rol important în curriculumul educației timpurii în Slovenia îl deține includerea activităților artistice, ce încurajează creativitatea. Un astfel de exemplu este cel includerii activităților de dans în programul educativ al copiilor, pentru copiii cu vârste cuprinse între 1 și 3 ani. Copiii sunt încurajați să danseze liber, să coordoneze mișcări ale diferitelor părți ale corpului în mod simultan sau consecutiv, să experimenteze diferite mișcări în ritmuri diferite (încet, cu fluiditate, sacadat etc.), etc.

Un alt aspect urmărit în educația copiilor din grădinițe îl reprezintă educația cu atenție deosebită acordată mediului înconjurător, urmând totodată și directivele Europene. Curriculumul pentru grădinițe (1999) pune accentul pe: investigarea și explicarea fenomenelor naturii, analiza efectelor negative ale acțiunilor indivizilor asupra mediului, oferirea oportunității copiilor de a dobândi cunoaștere, înțelegere, valori, opinii și skill-uri necesare pentru a proteja și a îmbunătăți mediul.

În ceea ce privește integrarea minorității rome în sistemul educațional, unul dintre primele documente elaborate cu privire la acest proces din cadrul grădinițelor a fost *Supplement to the Curriculum for Kindergartens for work with Romani children*,

³⁰ Comisia Europeană (2008), The Childcare system in Slovenia - an exchange of good practice towards promoting gender equality, disponibil online la:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=123&furtherEvents=yes>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

adoptat în 2002. Documentul subliniază: importanța cultivării și explorării elementelor culturale specifice; cooperarea educatorilor și asistenților cu familia copiilor romi; analiza relațiilor dintre copiii romi și alte etnii pentru a reduce impactul posibilelor diferențe etnice etc.³¹

V. E. Studiu de caz - Finlanda

Context general

Finlanda este o țară nordică, republică parlamentară, fiind unul dintre statele bunăstării, stat bazat pe principiul egalității de șanse.

Finlanda cuprinde 19 regiuni guvernate de consiliile regionale cu funcție de forumuri de cooperare pentru comunele din regiuni. Funcțiile regiunilor sunt de planificare, dezvoltare regională și de dezvoltare a afacerilor și a educației.

Sistemul de învățământ finlandez, recunoscut ca fiind cel mai bun din lume, oferă o mare flexibilitate în ceea ce privește educația timpurie prin formele variate de îngrijire a copilului pe care le pune la dispoziție. Aceste măsuri care au constat în dezvoltarea legislației, serviciilor și serviciilor de sprijin financiar pentru îngrijirea

³¹ Roma in Public Education, Peace Institute, Institute for Contemporary Social and Political Studies (2004), *Roma in Public Education*, Peace Institute, Institute for Contemporary Social and Political Studies, disponibil online la: http://www2.mirovni-institut.si/slo_html/publikacije/Roma_Slovenia.pdf

copiilor mici au fost concepute și din perspectiva sprijinirii vieții profesionale active a femeilor în Finlanda.

Echivalentul finlandez pentru termenul educație este „kasvatus”. Se pare că în mod tradițional acesta excludea perspectiva pedagogică. La ora actuală vorbim totuși despre o perspectivă care îmbină îngrijirea, educația și învățarea. Sintagma exprimă caracterul comprehensiv al sistemului de educație finlandez întrucât acoperă în mod simultan îngrijirea de zi pentru copii oferită familiilor, adică îngrijirea fizică a acestuia precum și perspectiva educației timpurii orientată centrată pe copil. În plus, descrie modul în care pedagogia educației timpurii combină îngrijirea, educația, învățarea într-un întreg al cărui scop este să fie realizat în activitățile zilnice.

Pedagogia timpurie variază o dată cu vârsta copiilor, elementele de îngrijire, educație și învățare având accente diferite în situații diferite. Sistemul finlandez folosește conceptul de Plan Nucleu referitor la educația timpurie și îngrijirea copiilor. Echivalentul finlandez pentru curriculum nu este folosit pentru a sublinia natura holistică a educației și îngrijirii timpurii așa cum a fost ea subliniată mai sus, ci și faptul că implică o alegere paradigmatică în sistemul de educație finlandez.

Există trei elemente considerate a fi fundamentale în educația timpurie, respectiv mediul, parteneriatul în educație și educatorul. Un mediu al educației și îngrijirii timpurii este un întreg format din elemente fizice, psihologice și sociale. Un concept mai uzitat este acela de „mediu de învățare”. Acesta dorește să descrie educația timpurie nu doar în legătură cu situațiile de învățare, dar de asemenea cu situațiile de îngrijire, joc, natura și mediul în ansamblul său, subliniind importanța variatelor relații de interacțiune.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Parteneriatul în educația timpurie, cooperarea între personalul care oferă servicii de educație timpurie și părinți are un fundal solid. Un aspect interesant este acela că liniile de implementare ale curriculumului național finlandez pun în evidență dincolo de parteneriatul tradițional în educația și îngrijirea timpurie care implică ideea de cooperare, aceea de participare activă a părinților, putând fi actanți educaționali. Educatorii au rolul esențial de a împărți acțiunea de educație și îngrijire de zi cu zi a copilului mic cu părinții acestora.

Termenul educator în Finlanda se referă la personalul responsabil de educație și îngrijire timpurie a copilului. În Finlanda, centrele de îngrijire de zi, au personal specializat în diferite aspecte referitoare la educația timpurie, existând prin urmare diferențe în nivelul educațional. În îngrijirea familială de zi, educatorul lucrează în cea mai mare parte singur sau în cazul îngrijirii familiale de zi în grup, împreună cu un alt educator.

UNESCO a raportat pentru Finlanda în 2015 o rată a abandonului școlar în învățământul primar de 0,24%. Eurostat a raportat pentru anul 2017 o rată a abandonului sistemului școlar de către tinerii cu vârsta între 18 și 24 de ani de 8,2%.³²

³² Early leavers from education and training (%of population aged 18-24):

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Early_school_leavers-02.jpg

Bune practici

Bunele practici în sistemul educațional finlandez relevă o varietate de sisteme și soluții reglementate legislativ și instituțional în ceea ce privește educația timpurie. Educația timpurie este strâns legată de serviciile de îngrijire ale copilului, acestea două funcționând complementar. După perioada de concediu parental, părinților li se pun la dispoziție 3 forme de asistență guvernamentală în îngrijirea copilului. Aceste forme sunt: îngrijirea zilnică a copilului într-un centru de zi sau în casa unui furnizor de îngrijire zilnică, servicii oferite de municipalitate; îngrijirea zilnică a copilului într-un centru de zi privat sau în casa unui furnizor de îngrijire zilnică, subvenționată printr-o alocație privată de îngrijire de zi sau un părinte care stă acasă beneficiind de alocația de îngrijire a copilului la domiciliu, dacă copilul este sub vârsta de 3 ani.³³

Autoritățile locale sunt responsabile pentru furnizarea, calitatea și supravegherea educației timpurii și a serviciilor de îngrijire. Toți părinții au dreptul de a-și plasa copiii de vârstă preșcolară într-un centru de zi municipal, indiferent de situația lor financiară sau dacă dețin un loc de muncă remunerat. Autoritățile legale au obligația legală de a oferi plasament într-un centru de zi, în termen de 2 săptămâni de la depunerea cererii de către părinți pentru cazurile prioritare în care părinții nu au

³³ Early Childhood Education in Finland, Lisa Heinamaki, National Research and Development Centre for Welfare and Health Stakes, Jyväskylä Satellite Office disponibil online la:
<https://www.fnf.org.ph/downloadables/Childhood%20Education%20in%20Finland.pdf>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

reușit să prevadă necesitățile de îngrijire ale copilului din cauza faptului că părintele lucrează, studiază sau se află într-un program de formare.

Centrele de zi în Finlanda combină elemente de îngrijire și de creștere a copilului precum și de educație, cunoscute ca modelul EduCare.³⁴ Asigurarea serviciilor de îngrijire a copilului și de educație timpurie se bazează pe o strategie națională referitoare la educația timpurie. Autoritățile locale trebuie să ofere îngrijirea de zi în limba maternă a copilului, fie că este finlandeză, suedeză sau Sami. Personalul centrelor de zi oferă sprijin părinților în creșterea copiilor luând în considerare fundalul lingvistic și cultural al familiilor. Autoritățile locale oferă îngrijire de zi în centrele municipale de zi sau sub formă de îngrijire familială de zi în casele furnizorilor de îngrijire zilnică, persoane particulare, sau în grupuri familiale care oferă îngrijire de zi. Multe autorități locale oferă educație timpurie și îngrijire deschisă tuturor la locurile de joacă și în ceea ce se numește ziua deschisă a centrelor de zi. Un element important în ceea ce privește bunele practici este acela că Biserica și organizațiile neguvernamentale oferă, de asemenea educație timpurie și îngrijire. Îngrijirea de zi este asigurată de personal instruit și în cadrul acestora.

Calificarea unui profesor în grădiniță (educator) necesită studii universitare. Personalul de îngrijire al centrului trebuie să aibă cel puțin o formare de nivel mediu în sănătate și îngrijire sau în bunăstare socială. Una din trei persoane care oferă îngrijire trebuie să aibă calificare ca profesor în grădiniță (educator). Furnizorii de îngrijire familială de zi trebuie să dețină o calificare vocațională în îngrijire familială de zi sau

³⁴ Early Childhood Education and Care, Finnish National Agency for Education accesat la https://www.oph.fi/english/education_system/early_childhood_education

o pregătire similară. Un alt element în educația timpurie este numărul redus de copii, astfel centrele de îngrijire de zi au repartizați maxim 4 copii la un educator dacă aceștia au sub 3 ani și maxim 7 dacă au peste 3 ani. Furnizorii de îngrijire familială de zi, acele persoane particulare care în sistemul finlandez oferă servicii de îngrijire și educație timpurie, pot avea grijă de un număr de până la 4 copii, incluzând și copiii proprii care sunt de vârstă ante-preșcolară pe parcursul unei zile și de asemenea de un preșcolar, sau școlar doar pe o anumită durată din zi.

Autoritățile locale pun de asemenea la dispoziție îngrijire pe parcursul serii, al nopții sau în week-end pentru copiii ai căror părinți lucrează în ture.³⁵ Centrele de zi includ mese sănătoase la intervale regulate. Timpul de luare al mesei este considerat a fi o parte esențială a îngrijirii de bază a copilului, creșterea și educarea lui. Autoritățile locale aplică un tarif zilnic în funcție de mărimea și venitul familiei. Tarifele plătite pentru copiii următori ai familiei sunt mai mici decât cele pentru primul copil. Familiile cu venituri modeste sunt scutite de aceste taxe. Taxele acoperă un procent de aproximativ 14% din costul total al îngrijirii zilnice a copilului. Familiile au dreptul la educație preșcolară gratuită timp de un an.

Urmarea unui program de educație preșcolară este opțională în Finlanda, cu toate acestea aproape toți copiii merg la grădiniță. În afară de educația preșcolară aproape 70% dintre copii necesită îngrijire de zi. Programul educațional este bazat pe un curriculum local care la rândul său este derivat dintr-un curriculum național.

³⁵ Child and Family Policy in Finland - Ministry of Social Affairs and Health, disponibil online la: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/69916/URN_ISBN_978-952-00-3378-1.pdf

O alternativă la îngrijirea de zi oferită de municipalitate este aceea ca familiile să apeleze la Instituția de asigurări sociale pentru o alocație/indemnizație privată de îngrijire de zi pentru a asigura îngrijire copiilor de vârstă antepreșcolară. Această alocație/indemnizație pentru îngrijirea de zi privată este disponibilă de la sfârșitul perioadei de indemnizație pentru creșterea copilului până când acesta atinge vârsta școlară. Furnizorul de îngrijire poate fi un centru de zi privat sau o unitate de îngrijire familială de zi. Există diverse variante ale acestei indemnizații în funcție de locul de îngrijire al copilului și de timpul alocat îngrijirii, putând vorbi și de indemnizații parțiale.

Conform liniilor directoare ale Curriculumului pentru educația ante-preșcolară, activitatea fizică zilnică este fundamentală pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor. Activitățile fizice regulate ajută la familiarizarea cu propriului corp și a mediului înconjurător. De asemenea, rutina activităților fizice este un punct de plecare în dezvoltarea unor obiceiuri sănătoase pentru viitor. Educatorilor le este recomandat să creeze un mediu propice pentru realizarea unor activități fizice și să încurajeze copiii care sunt mai puțin activi. Mai mult, întreaga activitate trebuie desfășurată în condiții de siguranță (ex. să elimine obstacole).

Liniile directoare ale Curriculumului cuprind șase direcții pentru dezvoltarea activităților și materialelor: orientarea către matematică, orientarea către științe naturale, orientarea istorică-socială, orientarea estetică, orientarea etică și orientarea religioasă-filosofică. Fiecare dintre aceste șase dimensiuni sunt explicate succint în

Fondul Social European

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

cadrul documentului. Conținutul dimensiunii religioase-filosofice trebuie adaptat fiecărui copil și acceptat anterior de către părinții/tutorii copilului.³⁶

³⁶ National Curriculum Guidelines on early Childhood Education and Care în Finland disponibil online la: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75535/267671cb-0ec0-4039-b97b-7ac6ce6b9c10.pdf?sequence=1>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

VI. Bune practici relevante pentru Educația timpurie din România

VI. A. Bune practici pentru dezvoltarea calitativă a sistemului antepreșcolar - Proiecte și materiale educaționale

1. *Proiecte inter-generaționale: implicarea bunicilor/vârstnicilor în activitățile copiilor de 0-3 ani - Spania*

Bunicii sau persoanele vârstnice ar putea fi implicați în acțiuni de voluntariat în cadrul creșelor și grădinițelor. Prin implicarea acestora în anumite activități sunt susținute dialogul și colaborarea dintre generații.

Proiecte care implică bunicii în activitățile ante-preșcolarilor au fost implementate în Spania. Activitățile desfășurate împreună cu cei mici au fost educaționale prin îmbinarea jocului cu artei. Copiii și bunicii au lucrat împreună în vederea explorării literelor, lucrului manual și al picturii.

Pe lângă beneficiul evident, cel al familiarizării cu alfabetul și cu arta, există numeroase avantaje ale implicării bunicilor în aceste activități: dezvoltarea solidarității și colaborării inter-generaționale și contribuția la dezvoltarea socială și emoțională a copiilor.

Organizarea atelierelor inter-generaționale: acestea pot fi organizate de creșe și grădinițe la o frecvență regulată (ex. o dată pe lună/pe săptămână), în funcție de

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

disponibilitatea puericultorilor/educatorilor, personalului auxiliar și al bunicilor. În funcție de deschiderea părinților către acest tip de activitate, atelierelor pot fi deschise și pentru vârstnicii interesați de această experiență. Materialele necesare pentru organizarea atelierelor educative pot fi finanțate de bunici și vârstnicii-voluntari.

Acest tip de proiect poate fi implementat și pentru categoria părinților și a voluntarilor adulți.

Beneficii: facilitarea comunicării și colaborării inter-generaționale, dezvoltarea solidarității și empatiei. Experiența de viață a bunicilor/vârstnicilor voluntari poate fi valorificată în vederea educării copiilor cu vârsta de 0-3 ani. Activitatea poate avea o durată variabilă și o planificare flexibilă.

2. *Elaborarea de materialele educaționale auxiliare în comunitate - Spania*

În Spania există demersuri colective de creare a unor materiale didactice (ex. „Por un sorriso un dulce” - carte de bucate). Cartea a fost încununarea unui efort colectiv ce a durat un an școlar. Părțile implicate în proiect au fost: copiii 0-3 ani, părinții și puericultorii acestora și instituțiile locale. Procesul de elaborare a acestor materiale a implicat resurse cognitive și creative din partea tuturor participanților.

Organizarea atelierelor creative pentru elaborarea materialelor educaționale: acest tip de atelier poate fi organizat în funcție de disponibilitatea

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

părinților implicați în proiect. Sesiunile de lucru în cadrul acestui atelier pot fi organizate cu o anumită frecvență, însă se poate opta și pentru o perspectivă mai relaxată. Atelierele ar putea fi organizate și pe *grupe de părinți*, dat fiind programul încărcat al acestora.

Beneficii: stimularea proceselor psihice a copiilor de 0-3 ani; facilitarea colaborării dintre copii, părinți, puericultori și instituțiile publice locale; creșterea profesională și personală a puericultorilor; completarea portofoliului de materiale didactice într-o manieră inovativă.

3. Activități fizice prin artă - Slovenia

Activitățile fizice sunt incluse în curriculumul național destinat educației timpurii al țărilor analizate.

Slovenia și Finlanda își încurajează în mod explicit educatorii puericultori să susțină activitatea fizică în rândul copiilor cu vârsta între 0-3 ani.

Slovenia susține încurajarea creativității și activității fizice a copiilor prin programe de dans incluse în programul educativ al copiilor, pentru copiii cu vârste cuprinse între 1 și 3 ani. Cei mici sunt stimulați să danseze liber și să experimenteze dinamici diferite ale părților corpului.

Organizarea programelor de dans: activitățile fizice sub formă de dans pot fi organizate în cadrul creșelor în funcție de programul și de disponibilitatea educatorilor

puericultori și al personalului suport. Acest tip de activitate poate fi organizată și coordonată de educatori puericultori, aceștia urmărind mișcările copiilor și asigurându-se că cei mici nu se rănesc în timpul activității. Educatorii ar putea corecta anumite mișcări ale copiilor, astfel încât să se corecteze în viitor.

Pentru desfășurarea acestor sesiuni de dans poate fi utilizată o oglindă pentru monitorizare, astfel copiii vor putea să se identifice cu persoana reflectată și vor putea observa instant modul în care o mișcare influențează întregul corp. Prin studierea acestui proces *cauză-efect* copiii își vor putea forma o imagine mai clară asupra propriului corp.

Beneficii: dezvoltarea armonioasă a copiilor; familiarizarea cu propriului corp; învățarea prin joacă; activitate care implică resurse financiare scăzute (ex. boxă/e și muzică).

4. Modelul de educație timpurie Reggio Emilia - pedagogia ascultării - Italia

Un model de educație timpurie adaptat la comunitate este *Reggio Emilia*. Acest sistem pune accentul pe individualitatea copilului și pe implicarea comunității în activitățile educaționale. Părinții și bunicii sunt implicați în mod direct în viața creșei/grădiniței. De asemenea, în perioada de preînscrisere, părinții și personalul creșei/grădiniței stabilesc niște întâlniri pentru crearea unei relații între aceștia.

Copiilor le este recunoscut potențialul de dezvoltare, iar educatorii folosesc ascultarea ca instrument pedagogic. Astfel, curiozitatea copiilor poate fi cultivată. Mai mult, *Reggio Emilia* utilizează arta ca mijloc de exprimare și de învățare. Activitățile artistice sunt adaptate la gradul de dezvoltare al copilului, iar creativitatea lui este stimulată.

Organizarea unor creșe *Reggio Emilia*: acest tip de creșă este adaptat comunităților mici sau medii, care păstrează caracteristici ale comunităților rurale arhaice din România. În cadrul acestora, părinții și bunicii sunt implicați în educația copiilor și susțin activitățile instituțiilor. Bineînțeles, dezvoltarea unor creșe de tipul celor Reggio Emilia implică formarea unor educatori puericultori.

Beneficii: dezvoltarea spiritului comunitar și a relațiilor interumane; dezvoltarea abilităților artistice și funcțiile cognitive ale copiilor prin artă; dezvoltarea unor educatori puericultori specializați în această metodă.

5. Specializarea creșelor pe un anumit domeniu artistic - Franța

În Franța există creșe specializate. Una dintre ele este creșa muzicală - *Les P'tits Solistes*. Aceasta propune copiilor posibilitatea de a se dezvolta într-un mediu plăcut și multisenzorial. Copiii se pot bucura de toate beneficiile muzicii și pot dobândi: capacitatea de exprimare, capacitate de ascultare, capacitate de memorare, de concentrare și creșterea motricității.

Fondul Social European

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Organizarea unor creșe specializate: România ar putea adopta exemplul creșelor din Franța, creșele și personalul acestora putând să aleagă specializarea artistică dorită (ex. muzică, pictură, dans etc). Educatorii - puericultori se pot specializa în acest domeniu și pot integra tehnicile și creativitatea lor în activitățile zilnice.

Beneficii: stimularea proceselor psihice a copiilor de 0-3 ani; dezvoltarea abilităților artistice și funcțiile cognitive ale copiilor prin artă; dezvoltarea unor educatori-puericultori specializați în diverse domenii artistice (ex. muzică, pictură, dans etc).

VI. B. Bune practici pentru dezvoltarea calitativă a sistemului antepreșcolar - Integrarea grupurilor vulnerabile și susținerea diversității culturale

6. Atelier lingvistic pentru integrarea imigranților - Slovenia

Sistemul educațional sloven susține integrarea imigranților prin intermediul unor măsuri concrete de-a lungul anilor de studiu. Una dintre aceste bune practici este organizarea unor activități de învățarea a limbii slovene de către copii și părinții acestora. Pe lângă participarea la atelierele de limbă, părinții pot participa și la alte activități ale instituțiilor de învățământ.

În Finlanda este, de asemenea, stimulată incluziunea socială prin adaptarea conținutului lecțiilor și activităților la specificul cultural al comunităților. De asemenea, aspectele ce țin de orientarea religioasă și filosofică sunt discutate cu părinții/tutorii și acceptate de părțile adulte.

Organizarea atelierelor lingvistice: o asemenea măsură poate fi binevenită atât în contextul migrării forței de muncă din alte state în România, cât și în contextul existenței unor comunități etnice în țară. Pentru etnicii maghiari sau romi care își înscriu copiii la creșă pot fi realizate ateliere de limba română la care să participe copiii și părinții/tutorii acestora. Se poate opta pentru o abordare ludică a procesului de învățarea a limbii. Astfel, va fi asigurată și nevoia copiilor de joc cu părinții/tutorii și va fi stimulată funcția cognitivă a acestora.

În cadrul atelierelor lingvistice ar putea fi implicați și profesori sau figuri importante ale comunităților etnice care doresc să facă voluntariat.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Printre temele tratate în cadrul atelierelor lingvistice se pot număra și subiecte culturale (ex. obiceiuri, tradiții românești etc).

Beneficii: dezvoltarea cognitivă și lingvistică a copiilor; întărirea relației emoționale dintre părinte și copil; dezvoltarea lingvistică a părinților și contribuția la incluziunea lor socială.

7. Incluziunea grupurilor vulnerabile - Slovenia

În Slovenia se dorește integrarea minorității rome în sistemul educațional național. Pentru această categorie au fost create documente destinate facilitării incluziunii grupului de copii romi. Slovenii menționează un cumul de factori care conduc la o bună integrare a etnicilor romi: explorarea și înțelegerea elementelor culturale specifice; cooperarea educatorilor și asistenților cu familia copiilor romi; analiza relațiilor dintre copiii romi și alte etnii etc.

În România pot fi incluse în cadrul grupurilor vulnerabile copiii care provin din familii aflate în risc de sărăcie, din familii cu un nivel redus al educației și familii de etnie romă. În unele cazuri, aceste grupuri se pot suprapune, iar copii pot fi membrii ai unor familii cu un nivel de educație și venituri scăzute.

Organizarea activităților în vederea incluziunii grupurilor vulnerabile: educatorii puericultori pot organiza activități care susțin explorarea și schimburile culturale prin jocuri și materiale vizuale/auditive adaptate vârstei copiilor. În procesul de creare a materialelor pot fi implicați și părinții copiilor din grupuri vulnerabile.

Fondul Social European

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Beneficii: dezvoltarea empatiei și inteligenței emoționale în rândul copiilor; stimularea cognitivă și creativă a copiilor prin explorarea culturilor grupurilor vulnerabile; stimularea incluziunii sociale.

VI. C. Bune practici pentru dezvoltarea cantitativă a sistemului antepreșcolar - Infrastructură și program

În cadrul analizei sistemului educațional antepreșcolar au fost identificate măsuri pentru îmbunătățirea serviciilor oferite. Printre acestea se numără și proiecte de infrastructură, dar și adaptarea programului creșelor la nevoile reale ale părinților/tutorilor.

Aceste practici sunt generale, la nivelul sistemului educațional antepreșcolar.

8. Program flexibil - Spania, Slovenia și Finlanda

În Spania există un mare grad de flexibilitate în ceea ce privește serviciul de creșe: părinții pot opta cât de des își aduc copiii la creșă și în ce interval. În cazul Franței, creșele sunt deschise pentru 11 ore pe zi și sunt închise în zilele de sărbători legale și pentru o lună pe perioada verii.

În Slovenia unitățile antepreșcolare au, în general, program full time, de luni până vineri. Există anumite unități deschise și sâmbăta.

În Finlanda există posibilitatea de a apela la serviciile unor unități antepreșcolare și pe parcursul serii, nopții sau în week-end, atunci când părinții lucrează în ture.

O creșă cu program flexibil oferă securitate părinților. Aceștia ar putea opta pentru programul de dimineață sau programul de după-amiază. Astfel, părinților li se oferă libertatea de a accepta un job part-time după-amiază sau chiar un job pe programul de seară/noapte/weekend.

Creșele care ar opta pentru un program flexibil ar putea să implementeze două sau chiar trei “grupe”.

Într-un scenariu ideal, creșele din România ar putea oferi posibilitatea de a apela la serviciile acestora doar în zilele în care există o nevoie concretă din partea părinților sau în anumite zile prestabilite.

9. Program adaptat ritmului biologic al copiilor- Franța

Franța respectă ritmul biologic al copiii de 0-3 ani și își adaptează activitățile la specificul acestuia. Pentru facilitarea procesului de învățarea și pentru dezvoltarea sănătoasă a copiilor, specialiștii francezi adaptează programul și activitățile la ritmul biologic al copiilor.

Printre măsurile luate în vederea adaptării se numără: alternarea activităților cu pauze (calm și repaus), ajutorarea copiilor să se orienteze în mediul înconjurător și să identifice adulții din creșă, sprijinirea trecerii la etapa preșcolară etc.

Organizarea activităților în vederea respectării ritmului biologic: pot fi realizate campanii de informare la nivelul personalului didactic și auxiliar din cadrul creșelor. Prin intermediul acestor campanii se va asigura informarea corectă cu privire la ritmul biologic al celor mici, astfel activitățile realizate vor fi adaptate și programate în funcție de elementele biologice ale copiilor.

Beneficii: stimularea proceselor psihice a copiilor de 0-3 ani; dezvoltarea armonioasă a copiilor.

10. Spații multifuncționale - Spania

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

În instituțiile antepreșcolare din Spania există cerința amenajării unui spațiu multifuncțional pentru educația copiilor cu vârsta între 0 și 3 ani. Spațiul multifuncțional, dotat cu mobilierul și aparatura necesară educării acestei categorii de copii, poate fi îmbogățit estetic și funcțional prin intermediul decorațiunilor interioare și a celor exterioare din spațiul de joacă.

Organizarea activităților în vederea dezvoltării unor spațiilor multifuncționale: educatorii puericultori și personalul suport pot organiza sesiuni de lucru pentru crearea sau îmbunătățirea unor spații comune cu scop multifuncțional.

Beneficii: organizarea unui spațiu pentru acomodarea unor activități diverse atât de învățare, cât și de joc.

11. Stimularea creării unor creșe private din partea companiilor private - Franța (La crèche d'entreprise)

Franța oferă exemplul creșelor înființate de companiile private. Angajații doritori beneficiază de serviciul de educația timpurie în apropierea sediului companiei și cu un program flexibil, în concordanță cu programul angajatorului.

Organizarea creșelor deținute de companiile private: România poate utiliza contextul favorabil al prezenței corporațiilor în țară pentru a stimula crearea de creșe private. Aceste companii pot construi sau închiria spații apropiate de sediu și pot angaja specialiști - cadre didactice în educația timpurie și personal suport. Orarul creșelor poate fi adaptat la programul companiilor.

Instituțiile avizate ar putea susține înființarea creșelor prin oferirea unor beneficii companiilor care inițiază acest demers. Acestea beneficii ar putea fi de natură fiscală (ex. deducerea din impozitul pe venit al angajaților care folosesc serviciile oferite). Compania care înființează o creșă poate opta dacă oferă serviciul ca beneficiu în pachetul angajatului sau contra-cost.

Beneficii: suplimentarea numărului de locuri în creșe; stimularea părinților de a se întoarce la locul de muncă (eventual înainte de cei 2 ani garantați de stat); reducerea raportului dintre numărul de copii la numărul de specialiști de educație timpurie în sistemul public.

12. Stimularea creării unor creșe familiale - Franța (*La crèche familial*)

Creșele familiale (*La crèche familial*), în care bone calificate sunt angajate pentru a avea grijă de copiii mai multor familii, în una dintre locuințele acestora, costul de angajare fiind împărțit între toate aceste familii. Numărul optim de copii cu care se poate lucra este cuprins între 1 și 4 copii.

Organizarea creșelor familiale: România ar putea prelua modelul Franței pentru a oferi licențe pentru educatorii-puericulti care, din anumite motive, preferă să profeseze într-un mediu restrâns. Aceștia trebuie să facă dovada calificării lor profesionale. Familiile și profesioniștii implicați vor colabora legal, în baza unui contract sau pe baza unor facturi eliberate săptămânal/lunar de educatorul-puericulti.

Beneficii: suplimentarea numărului de locuri în creșe; program flexibil în funcție de nevoile părinților; flexibilitate pentru educatori-puericultori; conținutul lecțiilor este adaptat unui număr mic de copii.

13. *Deduceri financiare pentru părinți - Slovenia și Finlanda*

Unele state analizate oferă beneficii financiare pentru părinți. Fie că este vorba de o reducere în funcție de numărul de copii sau de posibilitățile financiare disponibile ale familiei, părinții/tutorii pot primi facilități financiare pentru serviciul de educație antepreșcolară.

Slovenia acordă fonduri suplimentare pentru părinții cu minimum doi copii integrați în sistemul educațional antepreșcolar. Acești părinți pot beneficia și de o reducere în funcție de venitul familiei.

În Finlanda familiile pot beneficia de reduceri semnificative în funcție de mărimea și venitul familiei. Astfel, suma plătită anual pentru primul copil înscris este mai mare decât sumele plătite pentru ceilalți copii.

Scutirea unor categorii de risc din România de plata creșei ar putea stimula părinții să devină activi pe piața muncii. Odată ce aceștia știu că al/ai lor copil/copii sunt îngrijiți și educați într-un mediu sigur, ei s-ar putea orienta către găsirea unui loc de muncă, fie și cu program part-time. Astfel, accesul acestora pe piața muncii i-ar putea ajuta să depășească lipsurile materiale și, eventual, să iasă din categoria de risc.

Beneficii: facilitarea accesului copiilor din familii aflate în risc de sărăcie la serviciile creșelor; stimularea incluziunii sociale.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

14. Număr limitat de copii pentru fiecare educator puericultor - Spania, Slovenia, Finlanda

În Spania numărul de copii din clase variază în funcție de categoria de vârstă a acestora. De exemplu, pentru categoria 1-2 ani numărul este limitat la 8 copii pe clasă, iar pentru categoria 3-6 există limita de 25 de copii.

Finlanda limitează numărul de copii aferent unui educator la maximum 4 pentru copiii de 0-3 ani și la maximum 7 pentru cei cu vârsta de peste 3 ani.

Și Slovenia înregistrează, conform OECD, unul dintre cele mai scăzute raporturi dintre numărul copii și numărul educatorilor - 9:1, în timp ce media europeană este de 14:1.

Sistemul antepreșcolar din România se confruntă cu un deficit de educatori puericultori calificați și cu un număr mare de copii care trebuie înscriși în sistem. Acest dezechilibru ar trebui să fie rezolvat în timp prin formarea mai multor specialiști în educația timpurie și atragerea acestora pentru a lucra în acest domeniu.

Beneficii: oferirea unor servicii de educație timpurie de calitate superioară; creșterea gradului de satisfacție al educatorilor puericultori; stimularea creativității și adaptarea materialelor didactice la specificul unei grupe mai mici de copii.

VII. Concluzii generale

Studiul de impact la nivel național și european privind educația timpurie a copiilor din creșe a identificat principalele caracteristici și nevoi ale educației timpurii în România. De asemenea, în cadrul acestuia au fost identificate bune practici din alte cinci state europene ce pot contribui la crearea unor politici publice relevante și utile pentru educația timpurie actuală din România.

În cadrul interviurilor cu specialiștii în educație timpurie am identificat că există dorința de implicare la nivel național. În discuții au fost numite probleme ale sistemului educațional timpuriu, prioritățile acestuia și modalități de îmbunătățire a acestuia.

Studiul cantitativ a reliefat faptul că educația timpurie în România se află pe un traseu bun, deși necesită atenție pentru a îndrepta acele aspecte ce nu funcționează conform așteptărilor.

Nevoile sistemului de educație timpurie pot fi divizate în mai multe categorii: *infrastructură, curriculum, personalul (și calificarea acestuia), informarea părinților și comunităților, accesul la educația antepreșcolară și incluziunea socială.*

Pentru aceste categorii au fost menționate exemple de bune practici de către specialiștii în domeniul educației timpurii și au fost identificate bune practici din statele europene analizate.

Printre exemplele de bune practici ce ar putea fi implementate și în România se numără:

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

1. **Italia** - *Modelul de educație timpurie Reggio Emilia - pedagogia ascultării*. Modelul Reggio Emilia promovează evoluția copilului ca protagonist puternic și capabil în propriul proces de învățare. Metoda Reggio Emilia încurajează educatorii să învețe continuu și să implice comunitatea în procesul educațional al copiilor.
2. **Spania** - *Proiecte inter-generaționale: implicarea bunicilor/vârstnicilor în activitățile copiilor de 0-3 ani*. Obiectivele au fost acelea de a dezvolta atitudinile intergeneraționale în rândul copiilor și seniorilor, de a promova atitudinile și valorile legate de solidaritate și de a contribui la dezvoltarea afectivă și socială a copiilor.
3. **Franța** - *Stimularea creării unor creșe private din partea companiilor private (La crèche d'entreprise)*. Creșele sunt înființate de angajator pentru angajații lor și sunt amplasate, de obicei, în apropierea locului de muncă.
4. **Slovenia** - *Atelierele lingvistice pentru integrarea imigranților sau Incluziunea grupurilor vulnerabile*. Creșele organizează activități de învățare a limbii slovene de către copii și părinții acestora. Pe lângă participarea la atelierele de limbă, părinții pot participa și la alte activități ale instituțiilor de învățământ.
5. **Finlanda** - *Programul flexibil*. Creșele oferă posibilitatea de a apela la serviciile lor și pe parcursul serii, nopții sau în week-end, atunci când părinții lucrează în ture.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

VIII. Bibliografie

- Consiliul European, *Manual pentru evaluarea ex-ante a politicilor educaționale*, 2009, disponibil online la: <http://sgg.gov.ro/>
- Hotărârea de Guvern nr.1252/2012, disponibilă online la: <http://www.dreptonline.ro/>
- INS, *Sistemul educațional în România. Date sintetice, anul școlar/universitar 2014-2015*, 2016, disponibil online la: http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/sistemul_educational_in_romania_2014_2015.pdf
- INS, *Sistemul educațional în România. Date sintetice, anul școlar/universitar 2015-2016*, 2017, disponibil online la: http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/sistemul_educational_in_romania_2015_2016.pdf
- INS, *Sistemul educațional în România. Date sintetice, anul școlar/universitar 2016-2017*, 2018, disponibil online la: http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/sistemul_educational_in_romania_2016_2017.pdf
- Legea Nr. 1/2011 din 5 ianuarie 2011, disponibilă online la: <https://www.edu.ro/>
- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu modificările și privind completările ulterioare, disponibilă online la: <http://www.dreptonline.ro/>
- Legea nr.263/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea creșelor, cu modificările și completările ulterioare, disponibilă online la: <http://www.dreptonline.ro>
- MECT, *Proiectul pentru Reforma Educației Timpurii (P.R.E.T)*, 2008, disponibil online la: <http://www.isj.sv.edu.ro/>
- MEN, *Finalitățile și efectele introducerii educației timpurii în sistemul românesc de educație*, 2006, disponibil online la: <http://oldsite.edu.ro/>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- MEN, *Strategia pentru Dezvoltarea Timpurie a Copilului*, 2005, disponibilă online la: <http://www.isj.sv.edu.ro/>
- UNICEF, Stadiul implementării strategiei privind educația timpurie și analiza practicilor promițătoare în educația timpurie din România, 2015, disponibil online la: <http://www.unicef.ro>;

Bibliografie studii de caz:

1. Bibliografie Italia:

- Bertram, T., Pascal, C. *et. al* (2016), *Early Childhood Policies and Systems in Eight Countries*, disponibil online la:
https://www.iea.nl/fileadmin/user_upload/Publications/Electronic_versions/ECES-policies_and_systems-report.pdf
- Comisia Europeană (Eurydice), *Early childhood education and care in Italy*, disponibil online la: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/early-childhood-education-and-care-39_en;
- ISTAT (2017), *Asili nido e altri servizi socio-educativi per la prima infanzia*, disponibil online la: https://www.istat.it/it/files/2017/12/CS_Asili-nido-servizi-prima-infanzia_2014_2015.pdf;
- Musatti, T., Picchio, M. (2010), *Early Education in Italy: Research and Practice*, Tullia Musatti și Mariacristina Picchio, International Journal of Early Childhood, 42(2), pp. :141-153, disponibil online la:
https://www.researchgate.net/publication/225360539_Early_Education_in_Italy_Research_and_Practice

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- OECD (2017), *Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care Country Note*, disponibil online la: <http://www.oecd.org/education/school/ECECMN-Italy.pdf>;

2. Bibliografie Spania:

- *Childcare in Spain*, disponibil online la: <https://www.expatica.com/es/living/family/childcare-101464/>
- Danebola, A., Jesus, R. (2016), *Buenas practicas en educacion infantil y materiales didacticos. Analisis de tres estudios de caso*, disponibil online la: http://institucional.us.es/citei16/wp-content/uploads/2016/04/V_09_B%20Alvarez_Rodriguez.pdf
- *Daycare and preschool in Spain*, disponibil online la: <https://www.expatica.com/es/living/family/daycare-preschool-107654/>
- Folgado, A. (2018), *Elegir una guarderia*, disponibil online la: <https://www.guiainfantil.com/educacion/escuela/elegirguarderia.htm>
- *Infantil: 35 buenas practicas educativas*, Educacion 3.0, disponibil online la: <https://www.educaciontrespuntocero.com/experiencias/infantil-buenas-practicas-educativas-con-tic/26080.html>
- *La guarderia como respuesta a las necesidades de la sociedad actual*, disponibil online la: <https://www.spapex.es/laguarderia.htm>
- Ministerul Educației și formării profesionale, disponibil online la: <http://www.educacionyfp.gob.es/en/portada.html>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- OECD (2014), *Education Policy Outlook Spain*, disponibil online la:

http://www.oecd.org/education/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20SPAIN_EN.pdf

3. Bibliografie Franța:

- *All you need to know about parental leave system in France*, disponibil online la:

<https://admin-me.com/all-you-need-to-know-about-parental-leave-system-in-france/>

- *Child Care in France*, disponibil online la: <https://www.frenchentree.com/living-in-france/family-life/child-care-in-france/>

- *Child Care in France* (2018), disponibil online la:

<https://www.expatica.com/fr/living/family/childcare-in-france-106409/>

- *La crèche collective*, disponibil online la:

<https://www.passeportsante.net/fr/grossesse/Fiche.aspx?doc=creche-collective>

- *Les niveaux et les établissements d'enseignement - L'école maternelle*, disponibil online la: <http://www.education.gouv.fr/cid166/l-ecole-maternelle-organisation-programme-et-fonctionnement.html>

- Nouveaux rythmes scolaires. Les bonnes pratiques en maternelle, disponibil online la:

http://cache.media.education.gouv.fr/file/Rythmes/82/8/Bonnes_pratiques_en_maternelle_496828.pdf

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- *Nursery School in France - Ecole Maternelle*, disponibil online la:
<https://www.french-property.com/guides/france/public-services/school-education/nursery/curriculum>
- OECD (2016), *Starting Strong IV. Monitoring Quality in Early Childhood Education and Care Country Note*, disponibil online la:
<http://www.oecd.org/education/school/ECECMN-France.pdf>
- 4 CRÈCHES AUX NOUVELLES MÉTHODES PÉDAGOGIQUES disponibil online la:
<https://parents-en-action.com/index.php/2016/12/14/4-creches-aux-nouvelles-methodes-pedagogiques/>

4. Bibliografie Slovenia:

- Comisia Europeană (2008), *The Childcare system in Slovenia - an exchange of good practice towards promoting gender equality*, disponibil online la:
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=123&furtherEvents=yes>
- Gersak, V. (2015), *Dance in the slovenian kindergarten curriculum*, Rasprave I Clanci
- EURYDICE, *Early Childhood Education and Care in Europe: Tackling Social and Cultural Inequalities*, disponibil online la:
https://www.researchgate.net/publication/235975054_EARLY_CHILDHOOD_EDUCATION_AND_CARE_IN_EUROPE_TACKLING_SOCIAL_AND_CULTURAL_INEQUALITY_SLOVENIA

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- Vodopivec, J. L., *Some Aspects of Sustainable Development in Kindergartens in Slovenia*, US-China Education Review A 7 (2011) 967-976
- Republic of Slovenia Statistical Office (2015), *More children in kindergartens; the EU 2020 strategic goal for pre-school education not yet met*, disponibil online la: <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/5162>
- Roma in Public Education, Peace Institute, Institute for Contemporary Social and Political Studies (2004), *Roma in Public Education, Peace Institute, Institute for Contemporary Social and Political Studies*, disponibil online la: http://www2.mirovni-institut.si/slo_html/publikacije/Roma_Slovenia.pdf
- *The Childcare System in Slovenia, Seminar Reports, 23-24 September 2008*, 2008
- UNESCO International Bureau of Education (IBE) (2006), *Slovenia Early Childhood Care and Education (ECCE) programmes*, disponibil online la: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000147239>

5. Bibliografie Finlanda:

- Child and Family Policy in Finland - Ministry of Social Affairs and Health, disponibil online la: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/69916/URN_ISBN_978-952-00-3378-1.pdf
- Early Childhood Education and Care Policy in Finland, disponibil online la: <http://www.oecd.org/finland/2476019.pdf>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

- Early Childhood Education and Care, Finnish National Agency for Education accesat la https://www.oph.fi/english/education_system/early_childhood_education
- Early Education in Finland, Expat Finland, The Finland Guidebook, disponibil online la: https://www.expat-finland.com/living_in_finland/preschools_kindergartens.html
- Early Childhood Education in Finland, Lisa Heinamaki, National Research and Development Centre for Welfare and Health Stakes, Jyväskylä Satellite Office disponibil online la: <https://www.fnf.org.ph/downloadables/Childhood%20Education%20in%20Finland.pdf>
- National Curriculum Guidelines on early Childhood Education and Care în Finland disponibil online la: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75535/267671cb-0ec0-4039-b97b-7ac6ce6b9c10.pdf?sequence=1>

Alte resurse consultate:

- Wikipedia: <https://ro.wikipedia.org/wiki/>
- Site-ul Uniunii Europene: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_en#tab-0-1
- EUROSTAT: <https://ec.europa.eu/eurostat>

Fondul Social European

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Early leavers from education and training (% of population aged 18-24):

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Early_school_leavers-02.jpg

- UNESCO: <https://en.unesco.org/>

IX. Anexe

Anexa nr.1 - Ghid interviu - Educația timpurie a copiilor din creșe

Introducere: Bună ziua, numele meu este ... și sunt sociolog în cadrul Cult Market Research. În cadrul unui proiect implementat de CEDO (Asociația Centrul pentru Educație și Drepturile Omului) realizăm un studiu cu privire la impactului politicilor în domeniul educației timpurii din cadrul creșelor în România. În cele ce urmează dorim să vă solicităm opinia și experiența dumneavoastră cu privire la acest subiect.

Vă rog să îmi oferiți acordul de a înregistra această discuție în scopul prelucrării ulterioare a informațiilor discutate. Vă asigurăm că anonimitatea răspunsurilor dvs. va fi respectată, iar înregistrările vor fi șterse imediat după elaborarea raportului.

Prezentare interviuat. Vă rog să îmi oferiți câteva informații despre dvs.: ocupația dvs. (ce presupune activitatea de zi cu zi), experiența dvs. în domeniul educației timpurii, descrierea activităților relevante efectuate de organizația/instituția dvs. în domeniul educației timpurii.

Evaluarea educației timpurii în România

1. Cum ați evalua, în general, situația României privind educația timpurie?
2. Care sunt particularitățile educației timpurii privind grupa 0-3 ani? (ce o deosebește de educația timpurie a celorlalte categorii de vârstă)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

3. Care sunt, în opinia dvs., cele mai importante momente care au determinat evoluția domeniului educației timpurii (cu accent pe segmentul de vârstă 0-3 ani - creșe)? (legislații, strategii etc.)
4. Care sunt nevoile actuale privind educația timpurie în România? (la nivel de infrastructură, curriculum, informare, acces, incluziune socială etc., cu accent pe segmentul de vârstă 0-3 ani-creșe)
5. Cu ce probleme se confruntă România, în prezent, în ceea ce privește educația timpurie de calitate (cu accent pe segmentul de vârstă 0-3 ani - creșe)?
6. Cum evaluați accesul la educație timpurie a copiilor din categoriile defavorizate (copii din minorități etnice - romi, copii cu CES, copii aflați în risc de sărăcie etc.)
7. Care sunt principalele organizații / instituții la nivel european și național care s-au implicat/se pot implica în creșterea calității educației timpurii din România?
8. Cum evaluați strategiile/recomandările elaborate de acestea? (ce impact au avut, în ce măsură au răspuns nevoilor societății românești?)

Identificarea bunelor practici și soluțiilor alternative de politici publice

9. Din ceea ce cunoașteți dvs., care sunt măsurile (legislație, practici propriu-zise) ce se aplică la nivel european/regional/local, cu privire la educația timpurie (cu accent pe segmentul de vârstă 0-3 ani - creșe)?
10. Care considerați că sunt punctele forte ale măsurilor actuale? Dar cele slabe?

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

11. Cunoașteți exemple de bune practici în domeniul educației timpurii (cu accent pe segmentul de vârstă 0-3 ani - creșe)? (la nivel local, regional)
12. Dacă DA - Vă rog să detaliați exemplul oferit.

Ce anume considerați că a contribuit la un efect crescut pozitiv al acestei practici?
13. Care sunt propunerile dvs. pentru îmbunătățirea politicilor actuale (deja existente) cu privire la educația timpurie (cu accent pe segmentul de vârstă 0-3 ani - creșe)?
14. Care sunt propunerile dvs. de a facilita accesul copiilor defavorizați la educația timpurie?
15. Care sunt propunerile dvs. de politici publice în domeniul educației timpurii? Ce elemente de noutate ați introduce? (cu accent pe politicile publice alternative)
16. Cine credeți că ar trebui să fie consultat în procesul de elaborare a politicilor publice din domeniul educației timpurii (cu accent pe politicile publice alternative)?
17. Care sunt modalitățile de consultare pe care le găsiți cele mai potrivite?
18. Cunoașteți un expert în educația timpurie pe care ni-l puteți recomanda? Dacă da, puteți să ne oferiți numele și un contact al dânzei/dânsului?

Vă mulțumesc pentru timpul acordat!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Anexa nr.2 - Chestionar - Educația timpurie a copiilor din creșe

Bună ziua! Numele meu este... și reprezint compania de cercetare Cult Market Research. În cadrul unui proiect derulat de către CEDO (Asociația Centrul Pentru Educație și Drepturile Omului) realizăm un studiu cu privire la impactului politicilor în domeniul educației timpurii în România. În cele ce urmează dorim să vă solicităm opinia și experiența dumneavoastră cu privire la acest subiect.

Vă asigurăm că anonimitatea răspunsurilor dvs. v-a fi respectată, răspunsurile dvs. fiind utilizate doar în scopul prelucrării statistice, fără a fi corelate cu identitatea.

Intro1. Care considerați ca este direcția în care se îndreaptă sistemul educațional din România?

☐ 1	Bună
☐ 2	Greșită
☐ 3	NȘ/NR

Q1. Cum ați evalua, în general, situația educației timpurii din România? (Vă rugăm să oferiți o notă de la 1 la 10 unde 1 înseamnă „Foarte proastă”, iar 10 înseamnă „Foarte bună”)

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Foarte proastă								Foarte bună	NȘ/NR	
☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ 11

Q2. Cunoașteți măsuri aplicate de autorități și instituții publice (în domenii precum: educație, incluziune socială, sănătate, etc.) care acoperă segmentul educației timpurii 0-3 ani?

☐ 1	Da
☐ 2	Nu
☐ 3	NȘ/NR

Q3. În ce măsură considerați că aceste măsuri sunt eficiente și bine implementate? (Vă rugăm să oferiți o notă de la 1 la 5 unde 1 înseamnă „Foarte mică măsură/Deloc”, iar 5 înseamnă „Foarte mare măsură”)

☐ 1	Deloc/Foarte mică măsură
☐ 2	Mică măsură
☐ 3	Nici mică, nici mare măsură
☐ 4	Mare măsură
☐ 5	Foarte mare măsură
☐ 6	NȘ/NR

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Q4. De asemenea, în ce măsură considerați că măsurile/ politicile publice actuale din domeniul educației timpurii adresate segmentul 0-3 ani au un impact pozitiv? (Vă rugăm să oferiți o notă de la 1 la 5 unde 1 înseamnă „Foarte mică măsură/Deloc”, iar 5 înseamnă „Foarte mare măsură”)

☐ 1	Deloc/Foarte mică măsură
☐ 2	Mică măsură
☐ 3	Nici mică, nici mare măsură
☐ 4	Mare măsură
☐ 5	Foarte mare măsură
☐ 6	NȘ/NR

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Q5. Care considerați că ar trebui să fie prioritățile politicilor publice de educație timpurie adresate segmentului 0-3 în perioada următoare? (Maxim 3 variante de răspuns)

☐ 1	Îmbunătățirea mediului/condițiilor fizice din creșe
☐ 2	Formarea continuă a resurselor umane din cadrul creșelor
☐ 3	Evaluarea programelor de formare a resursei umane
☐ 4	Accentul pe educație integrată a copiilor
☐ 5	Creșterea gradului de acces a copiilor dezavantajați/din medii vulnerabile
☐ 6	Modificarea curriculumului pentru a se adapta noilor direcții de acțiune și nevoi în domeniul educației timpurii
☐ 7	Corelarea obiectivelor, conținuturilor programelor de formare continuă cu activitatea practică a cadrelor didactice
☐ 8	Realizarea campaniilor de conștientizare a importanței educației timpurii
☐ 9	Educarea părinților privind educația timpurie
☐ 10	Identificarea și promovarea bunelor practici în domeniul educației timpurii
☐ 11	Crearea unei rețele de specialiști la nivel național pentru împărtășirea bunelor practici
☐ 12	Creșterea numărului de creșe (îmbunătățirea infrastructurii de creșe)
☐ 13	Alte priorități <hr/>

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Q6. Care considerați că sunt principalele impedimente în creșterea calității educației timpurii în România pentru segmentul 0-3 ani?

☐ 1	Rezistența la schimbare a personalului din sistem
☐ 2	Finanțare insuficientă
☐ 3	Cadrul legislativ incomplet / incoerent
☐ 4	Reticența și lipsa de informare a părinților cu privire la educația timpurie
☐ 5	Lipsa prioritizării educației timpurii (segmentului 0-3 ani)
☐ 6	Lipsa unor strategii și recomandări bine fundamentate
☐ 7	Implicare insuficientă a comunității și a societății civile pentru a facilita accesul copiilor defavorizați la educația timpurie
☐ 8	Altceva. Ce anume? _____
☐ 9	NȘ/NR

Q7. Considerați că numărul creșelor din localitatea dvs. este suficient raportat la cererile de înscriere a copiilor?

☐ 1	Da
☐ 2	Nu
☐ 3	NȘ/NR

Q8. În ce măsură considerați că următoarele elemente de infrastructură se regăsesc în cadrul creșelor din localitatea dvs.?

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

		Deloc/ Foarte mică măsură	Mică măsură	Nici mică, nici mare măsură	Mare măsură	Foarte mare măsură	NȘ/NR
a.	Spațiu suficient pentru libertatea de mișcare a copiilor	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
b.	Spațiu sigur, fără riscuri de accidentare	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
c.	Spațiu luminos, ventilat, cu temperatură adecvată	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
d.	Mobilier și echipamente adaptate nevoilor specifice vârstei 0-3 ani	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
e.	Spațiu primitor și atractiv	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
f.	Spațiu împărțit în zone de activități (joacă, educație, odihnă)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

g.	Existența materialelor necesare pentru desfășurarea activităților pentru copii (materiale educative, jucării etc.)	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
h.	Materialele utilizate în activități (educative, jucării etc.) oferă diversitatea necesară și stimulează creativitatea și gândirea	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
i.	Spațiu care asigură acces, confort și siguranță copiilor cu cerințe educaționale speciale	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6
j.	Spațiu care reflectă diversitatea	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

	culturală a copiilor						
k.	Dotări moderne	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Q9. Considerați că, în prezent, există suficient personal calificat pentru a lucra în domeniul educației timpurii pentru segmentul de vârstă 0-3 ani în localitatea dvs.?

☐ 1	Da
☐ 2	Nu
☐ 3	NȘ/NR

Q10. În ce măsură considerați că este respectat curriculumul de educație timpurie?

☐ 1	Deloc/Foarte mică măsură
☐ 2	Mică măsură
☐ 3	Nici mică, nici mare măsură
☐ 4	Mare măsură
☐ 5	Foarte mare măsură
☐ 6	NȘ/NR

Q10. Cum ați descrie curriculumul adresat educației timpurii pentru segmentul de vârstă 0-3 ani în România?

☐ 1	Tradițional, învechit
☐ 2	Inovator, adaptat cerințelor actuale
☐ 3	NȘ/NR

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Q11. Cum evaluați accesul la educație timpurie pentru: (vă rugăm să acordați o notă de la 1 la 10, unde 1 înseamnă „Nu există acces”, iar 10 înseamnă „Acces foarte facil”)

	Nu există acces									Acces foarte facil	NȘ/NR
a. Copiii din localitățile urbane	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ 11
b. Copiii din localitățile rurale	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ 11
c. Copiii ai minorităților etnice	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ 11
d. Copiii cu nevoi speciale	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ 11
e. Copiii din mediile sărace	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8	☐ 9	☐ 10	☐ 11

Q12. Ce măsuri ar putea contribui la creșterea accesului copiilor defavorizați la educația timpurie? (răspuns deschis)

Q13. Considerați că părinții din România sunt informați suficient cu privire la educația timpurie a copiilor?

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

☐ 1	Da
☐ 2	Nu
☐ 3	NȘ/NR

Q14. Care dintre următoarele ar constitui cele mai bune canale de promovare a educației timpurii a copiilor în rândul părinților?

☐ 1	TV
☐ 2	Radio
☐ 3	Presa scrisă
☐ 4	Website-uri de specialitate (instituții publice, site-uri medicale etc.)
☐ 5	Website-uri de știri
☐ 6	Blog-uri
☐ 7	Promovare prin intermediul unor personalități publice
☐ 8	Caravane de promovare la nivel local
☐ 9	Alt canal. Care? _____
☐ 10	NȘ/NR

Vă rugăm să ne semnalizați și alte aspecte pe care le considerați importante pentru domeniul educației timpurii

Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020

Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

Operațiunea 1.1: Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP

Titlul proiectului: Dialog Social Eficient pentru Politici Publice Alternative în Educația Timpurie

Socio-demografice

D1. Genul dvs.:

☐ 1	Feminin
☐ 2	Masculin

D2. Vârsta dumneavoastră în ani împliniți:

D3. Care este ultima formă de învățământ absolvită de dvs.? (nivel educație și domeniul de studiu)

D4. Ocupația dvs.

D5. Localitate

D6. Județ

D7. Regiune

Vă mulțumesc pentru timpul acordat!

